

OP Ryhmän osavuosisikatsaus
1.1.–30.9.2020

OP Ryhmän osavuositarkastus 1.1.–30.9.2020:

Tulos ennen veroja 526 miljoonaa euroa – korkokate ja vakuutusKate kasvoivat epävarmassa toimintaympäristössä

Tulos ennen veroja 1–9/2020	Korkokate 1–9/2020	VakuutusKate 1–9/2020	Nettopalkkio- tuotot 1–9/2020	CET1- vakavaraisuus 30.9.2020
526 milj. €	+4 %	+16 %	0 %	18,3 %

- Tulos ennen veroja oli 526 miljoonaa euroa (676).
- Asiakasliiketoiminnan tuotoista korkokate kasvoi 4 % 960 miljoonaan euroon (923) ja vakuutusKate 16 % 476 miljoonaan euroon (412). Nettopalkkiotuotot, 679 miljoonaa euroa, olivat viime vuoden tasolla (679).
- Koronaviruspandemian (COVID-19) aiheuttama sijoitusmarkkinoiden kehitys laski sijoitustoiminnan tuottoja varsinkin ensimmäisellä vuosineljänneksellä. Tuotot sijoitustoiminnasta laskivat vertailukaudesta 64 % 76 miljoonaan euroon (208).
- Yhteensä tuotot laskivat 3 % 2 268 miljoonaan euroon (2 328) (väliaikainen poikkeusmenettely mukaan lukien kasvoivat 2 %).
- Kulut kasvoivat 4 % 1 414 miljoonaan euroon (1 365) ICT-kulujen ja -poistojen sekä viranomaismaksujen kasvun myötä.
- Saamisten arvonalentumiset, 183 miljoonaa euroa (36), olivat 0,25 prosenttia (0,05) luotoista ja muista saamisista. Saamisten arvonalentumisia kasvattivat koronaviruspandemian vaikutukset luottokannan laatuun ja sääntelymuutoksesta johtuva maksukyvyttömyyden uuden määritelmän käyttöönotto.
- OP Ryhmän luottokanta kasvoi vuodessa 4 % 94 miljardiin euroon (91) ja talletukset 13 % 71 miljardiin euroon (63).
- CET1-vakavaraisuus oli 18,3 % (19,5). Suhdeluvun laskuun vaikuttivat luottokannan kasvu sekä maksukyvyttömyyden uuden määritelmän käyttöönotto.
- Vähittäispankin tulos ennen veroja laski 48 % 100 miljoonaan euroon (193). Korkokate kasvoi 1 % ja nettopalkkiotuotot laskivat 3 %. Saamisten arvonalentumiset kasvoivat 93 miljoonaa euroa 118 miljoonaan euroon (25). Luottokanta kasvoi vuodessa 3 % ja talletukset 9 %.
- Yritys pankin tulos ennen veroja laski 4 % 221 miljoonaan euroon (232). Korkokate kasvoi 6 %, nettopalkkiotuotot 19 % ja sijoitustoiminnan nettotuotot 45 %. Saamisten arvonalentumiset kasvoivat 55 miljoonaa euroa 66 miljoonaan euroon (11). Luottokanta kasvoi vuodessa 4 %.
- Vakuutuksen tulos ennen veroja laski 30 % 195 miljoonaan euroon (278). VakuutusKate kasvoi 15 % 485 miljoonaan euroon (421). Tuotot sijoitustoiminnasta laskivat 145 miljoonaa euroa 8 miljoonaan euroon (153). Operatiivinen yhdistetty kulusuhde oli 86,0 % (91,8).
- Muun toiminnan tulos ennen veroja oli 39 miljoonaa euroa (3). Vallilan kiinteistön myynti 31.1.2020 paransi tulosta 96 miljoonaa euroa. OP Ryhmä jatkaa toimintaansa kiinteistössä pitkäaikaisena vuokralaisena.
- Katsauskauden aikana OP Ryhmä investoi yhteensä 208 miljoonaa euroa (219) toimintansa kehittämiseen ja asiakaskokemuksen parantamiseen.
- Omistaja-asiakkaille kertyneet uudet OP-bonukset olivat 194 miljoonaa euroa (191).
- Osuuspankkien omistaja-asiakkaiden määrä oli 2,0 miljoonaa (2,0). OP Ryhmän pankki- ja vakuutustoiminnan yhteisten asiakkaiden määrä oli 1,3 miljoonaa (1,2).
- Ryhmän vuoden 2020 tuloksen ennen veroja arvioidaan jäävän pienemmäksi kuin vuoden 2019 tulos. Näkymistä kerrotaan tarkemmin kohdassa "Loppuvuoden näkymät".

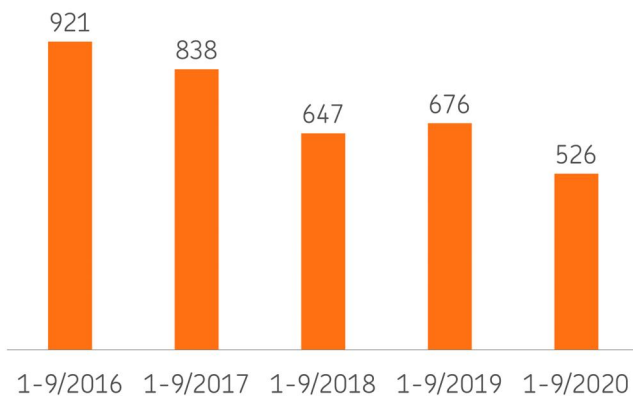
OP Ryhmän avainlukuja

	1-9/2020	1-9/2019	Muutos, %	1-12/2019
Tulos ennen veroja, milj. €	526	676*	-22,2	838
Vähittäispankki	100	193	-47,9	235
Yritys pankki	221	232	-4,4	311
Vakuutus	195	278	-30,1	373
Muu toiminta	39	3	-	-37
Kertyneet uudet OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-194	-191	1,8	-254
Oman pääoman tuotto (ROE), %	4,4	6,0	-1,6**	5,5
Oman pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	6,0	7,6	-1,6**	7,1
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,36	0,51	-0,14**	0,47
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	0,49	0,64	-0,15**	0,60
	30.9.2020	30.9.2019	Muutos, %	31.12.2019
CET1-vakavaraisuus, %	18,3	19,6	-1,3	19,5
Luottokanta, mrd. €	94,2	91,0	3,5	91,5
Talletukset, mrd. €	70,7	62,6	12,8	64,0
Järjestämättömät saamiset luotto- ja takauskannasta, %	1,7	1,1	0,6**	1,1
Saamisten arvonalentumiset luotto- ja takauskannasta, %	0,25	0,05	0,20**	0,09
Omistaja-asiakkaat (1 000)	2 021	1 979	2,1	2 003

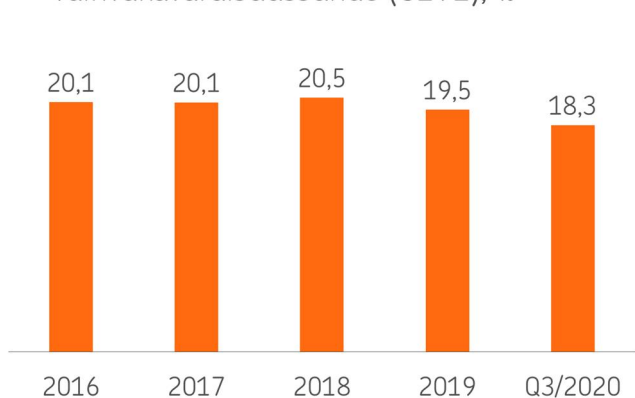
*OP Ryhmä otti käyttöön jaksotukseen perustuvan tuloutustavan korkokatto- ja korkoputkiluottojen johdannaisehtojen asiakasmarginaaliin vuoden 2019 neljännellä vuosineljänneksellä. Muutoksen vaikutus oikaistiin takautuvasti OP Ryhmän oman pääoman kertyneisiin voittovaroihin. Lisäksi vuoden 2019 kolmen ensimmäisen vuosineljänneksen tuloslaskelmat ja taseet oikaistiin vastaamaan uutta tuloutuskäytäntöä. Muutoksella ei ollut vaikutusta segmenttiraportointiin. Vakavaraisuuslaskentaa ei oikaistu takautuvasti. Muutoksesta on kerrottu tarkemmin vuoden 2019 tilinpäätöksessä ja tilinpäätöstiedotteessa.

**Suhdeluvun muutos

Tulos ennen veroja, milj. €

Ydinvakavaraisuussuhde (CET1), %

Pääjohtaja Timo Ritakallion kommentit

OP Ryhmän asiakasliiketoiminta kehittyi positiivisesti tammi-syyskuussa huolimatta koronaviruspandemian aiheuttamasta epävarmasta toimintaympäristöstä. Korkokate kasvoi 4 prosenttia ja vakuutusKate 16 prosenttia. Nettopalkkiotuotot olivat viime vuoden tasolla.

Luottokantamme kasvoi vuodessa 4 prosenttia 94 miljardiin euroon ja talletusten määrän kasvu kiihtyi 13 prosenttiin. Talletuskanta syyskuun lopussa oli 71 miljardia euroa. Keväällä voimakkaasti kasvanut kotitalouksien ja pk-yritysten lyhennysvapaahakemusten määrä palautui kesän aikana normaalitasolle.

Vahinkovakuuttamisen vakuutusmaksutuotot kasvoivat lähes 2 prosenttia. Korvauskulut ovat laskeneet taloudellisen toimeliaisuuden vähentymisen myötä 6 prosenttia vertailukaudesta. Vahinkovakuutuksen operatiivinen yhdistetty kulusuhde oli erinomaisella tasolla 86 prosentissa.

Koronaviruspandemia sysäsi sijoitusmarkkinat laskuun alkuvuonna, mikä laski sijoitustoiminnan tuottojamme varsinkin vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Tuotot sijoitustoiminnasta olivat tammi-syyskuussa 76 miljoonaa euroa, ja ne laskivat 64 prosenttia vertailukauden 208 miljoonasta eurosta. Vakuutusyhtiöiden yhteenlaskettu sijoitusten tuotto käyvin arvo oli 3,2 prosenttia (10,4).

Kulumme kasvoivat 4 prosenttia vertailukaudesta muun muassa henkilöstö- ja ICT-kulujen kasvun sekä sääntelystä aiheutuvien kulujen nousun takia. Vuoden 2020 ICT-kuluja kasvattava kertaluontoinen investointi tietojärjestelmäympäristöön.

OP Ryhmän tulos ennen veroja tammi-syyskuussa oli 526 miljoonaa euroa, ja se laski 150 miljoonaa euroa vertailukaudesta. Tuloksen laskuun vaikuttivat ennen kaikkea sijoitustoiminnan tuottojen pieneneminen sekä saamisten arvonalentumisten kasvu. Arvonalentumiskirjauksien määrää kasvattivat koronaviruspandemian vaikutuksesta tapahtuneet muutokset luottokannan laadussa. Kriisi on pitkittänyt, mutta maksuvaikeuksiin ajautuneiden asiakkaiden määrä on edelleen pysynyt vähäisenä. Saamisten arvonalentumisten kasvu hidastui kolmannella vuosineljänneksellä selvästi. Arvonalentumisten määrän kasvuun alkuvuonna vaikutti koronaviruspandemian lisäksi maksukyvyttömyyden uuden määritelmän käyttöönotto. Kolmannen vuosineljänneksen tulos, 239 miljoonaa euroa, oli selvästi parempi kuin kuluvan vuoden aiemmilla vuosineljänneksillä.

Vakavaraisuutemme on edelleen vahvalla tasolla 18,3 prosentissa.

Olemme tuoneet asiakkaillemme viime kuukausina tarjolle useita uusia asiakaskokemusta parantavia palveluja. Toimme ensimmäisenä pankkina Suomessa yritysasiakkaille tarjolle mahdollisuuden reaaliaikaiseen massamaksamiseen SEPA-pikasiirroilla. Palvelun ansiosta yritykset voivat suorittaa kiireelliset maksut tarvittaessa reaaliaikaisesti saajien tileille. Varainhoidon puolella lanseerasimme vaihtoehtoisten sijoituskohteiden rahaston, jonka sijoittajakiinnostus oli vahvaa. Olimme myös mukana kanavoimassa rahoitusta kestävästä kehityksestä edistävään liiketoimintaan yritysten green bondien eli vihreiden joukkovelkakirjalainojen avulla.

Pahimmat pelot Suomen talouden romahduksesta eivät toteutuneet alkuvuonna, ja talous on alkanut palautua kevään jyrkästä pudotuksesta. Suomen talouden elpyminen kriisiä edeltävälle tasolle vie silti pitkään. Koronavirustartunnat ovat jälleen viime viikkoina lisääntyneet, ja epävarmuus on yhä suurta. Rahoitusmarkkinoiden tilanne on kuitenkin vakaa pitkälti keskuspankkien elvytystoimien ansiosta. Kotitalouksien tilanne on yhä hyvä, eikä uutta lomautusten aaltoa ole toistaiseksi näkyvissä.

Monien kriisien tavoin myös koronapandemian aiheuttama taantuma aikaansaa pitkäkestoisia muutoksia. Kriisi vauhdittaa ja toisaalta hidastaa olemassa olevia megatrendejä. Niin yritykset kuin valtiotkin joutuvat mukautumaan uudenlaiseen toimintaympäristöön. Nyt tehtävillä päätöksillä voi olla kauaskantoisia seurauksia. Hyvä kriisinhoito on tärkeää, mutta kriisinkin keskellä on muistettava uudistuminen ja tulevaisuuteen katsominen. Meidän on opittava toimimaan tavalla, joka turvaa sekä terveytemme että suomalaisen yhteiskunnan ja talouden toimivuuden.

OP Ryhmän osavuositarkastus 1.1.–30.9.2020

Sisällysluettelo

Toimintaympäristö	5
Tulos ja tase.....	6
OP Ryhmän toimenpiteet koronaviruskriisissä (COVID-19).....	8
Heinä–syyskuun tapahtumat	9
OP Ryhmän strategiset tavoitteet ja painopisteet	9
Omistaja-asiakkaiden ja toimintaympäristön menestyksen edistäminen	9
Vakavaraisuus.....	11
Riskiasema	13
Segmenttien tulos.....	17
Vähittäispankki.....	17
Yrityspankki.....	19
Vakuutus	21
Muu toiminta	23
Palvelukehittäminen.....	24
Henkilöstö.....	24
OP Ryhmän rakenteessa tapahtuneet muutokset.....	24
OP Osuuskunnan hallinto.....	25
Katsauskauden jälkeiset tapahtumat	25
Loppuvuoden näkymät	25
Tunnuslukujen laskentakaavat.....	26
Vakavaraisuustaulukot.....	29
Tuloslaskelma	31
Laaja tuloslaskelma.....	31
Tase.....	32
Oman pääoman muutoslaskelma.....	33
Rahavirtalaskelma.....	34
Segmenttiraportointi.....	35
Liitetaulukot	37

Toimintaympäristö

Koronapandemia iski keväällä laajasti maailmantalouteen, ja lähes kaikkien maiden bruttokansantuote supistui jyrkästi. Kolmannella vuosineljänneksellä talous alkoi palautua, kun rajoituksia purettiin havaittujen tartuntojen käännyttyä laskuun. Kansantuote jäi kuitenkin lähes kaikkialla alle edellisen vuoden tason.

Rahoitusmarkkinoilla epävarmuus alkoi hellittää jo toisella vuosineljänneksellä keskuspankkien poikkeuksellisten tukitoimien myötä. Osakekurssit nousivat nopeasti pohjalukemista, mutta nousu vaimeni kolmannella vuosineljänneksellä.

Euroopan keskuspankki on jatkanut elvyttävää politiikkaansa. Lyhyet korot ja markkinoiden korko-odotukset laskivat kesällä vuoden alkua matalammalle. Myös valtioiden joukkolainojen tuottovaateet ja luottoriskillisät alenivat.

Suomen kansantuote supistui voimakkaasti toisella vuosineljänneksellä, tosin selvästi lievemmin kuin useimmissa muissa euroalueen maissa. Kuukausittaisten tietojen perusteella Suomen talous on alkanut elpyä kevään heikoimmista lukemista, mutta kokonaistuotanto on yhä selvästi alle edellisvuoden tason.

Kriisin vaikutukset ovat jakautuneet epätasaisesti. Esimerkiksi asunto- ja autokaupassa romahdus jäi lyhytaikaiseksi ja toimeliaisuus palasi aiemmalle tasolle jo kesällä. Asuntojen hintoihin kevään kriisi ei ennättänyt heijastua. Matkailu- ja tapahtuma-aloilla elpyminen oli vain osittaista, ja muun muassa lentoliikenne on jäänyt pohjatasolle.

Syksyllä havaittujen tartuntojen määrä on ollut jälleen kasvussa ja epävarmuus on lisääntynyt kesän myönteisemmän vaiheen jälkeen. Elpyminen jatkuu verkkaisesti, jos pandemiatilanne ei kärjisty uudelleen. Taloustilanteeseen sisältyy yhä poikkeuksellisia riskejä. Korot säilyvät kuitenkin suurella todennäköisyydellä poikkeuksellisen matalina.

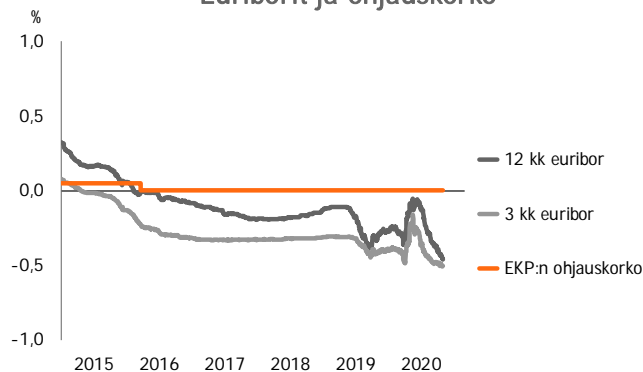
Heinä- ja elokuussa lainakannan 12 kuukauden kasvu hidastui kesäkuun lopun tasolta, ja kasvu oli 5,8 prosenttia. Talletuskannan kasvu sen sijaan vahvistui edelleen ja oli 14,7 prosenttia. Talletuskasvu voimistui erityisesti julkisyhteisöissä, kun taas yritystalletusten kasvu hidastui.

Myös yrityslainoissa 12 kuukauden kasvu hidastui ja oli 10,2 prosenttia. Kotitalouksien lainakasvu pysyi vakaana ja oli 3 prosenttia. Heinä- ja elokuussa asuntoluottokanta kasvoi 2,7 prosenttia vuodessa.

Suomeen rekisteröityjen sijoitusrahastojen arvo nousi heinä-syyskuun aikana noin 5 miljardilla eurolla 122,3 miljardiin euroon. Keskuspankkien elvytys ohjaa sijoituksia korkosijoituksista erityisesti osakemarkkinoille.

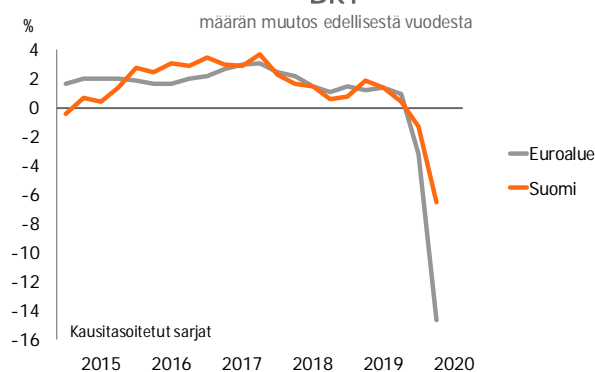
Matala korkotaso ja volatiili sijoitusmarkkina aiheuttavat haasteita vakuutuslaitoksille. Koronasta johtuva talousnäkömien epävarmuus vaikeuttaa vakuutuslaitosten toimintaa, mutta toisaalta epävarmuuden lisääntyminen korostaa vakuuttamisen tarpeellisuutta.

Euriborit ja ohjaukorko

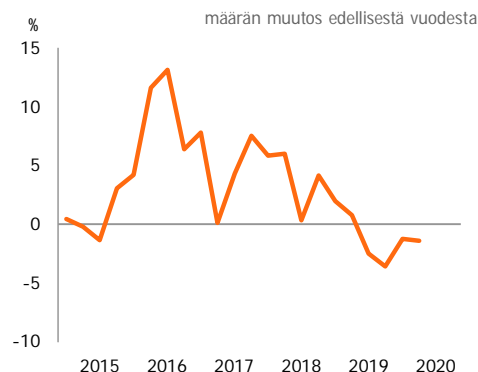
Lähde: Suomen Pankki

BKT

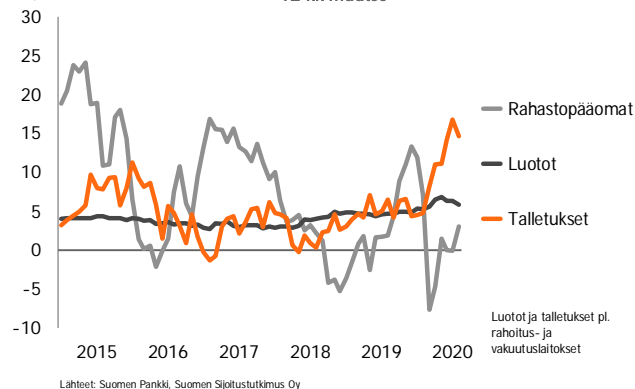
Lähteet: Eurostat, Tilastokeskus

Investoinnit Suomessa

Lähde: Tilastokeskus

Finanssialan volyymikehitys

Lähteet: Suomen Pankki, Suomen Sijoitustutkimus Oy

Tulos ja tase

Tulosanalyysi, milj. €

	1-9/2020	1-9/2019*	Muutos, %	7-9/2020	7-9/2019*	Muutos, %	1-12/2019
Tulos ennen veroja	526	676	-22,2	239	280	-14,6	838
Vähittäispankki	100	193	-47,9	72	99	-27,1	235
Yrityspankki	221	232	-4,4	118	92	28,0	311
Vakuutus	195	278	-30,1	65	86	-24,9	373
Muu toiminta	39	3	-	-3	14	-124,0	-37
Tuotot							
Korkokate	960	923	4,1	315	321	-1,7	1 241
Vakuutuskate	476	412	15,7	181	138	31,6	421
Nettopalkkiotuotot	679	679	0,0	224	229	-2,5	936
Sijoitustoiminnan nettotuotot	31	273	-88,7	59	54	8,4	530
Liiketoiminnan muut tuotot	121	41	193,6	8	6	31,5	53
Tuotot yhteensä	2 268	2 328	-2,6	787	748	5,2	3 181
Kulut							
Henkilöstökulut	594	573	3,7	179	169	6,4	781
Poistot ja arvonalentumiset	196	189	3,6	67	62	9,1	278
Liiketoiminnan muut kulut	624	602	3,5	174	181	-3,7	844
Kulut yhteensä	1 414	1 365	3,6	421	411	2,3	1 903
Saamisten arvonalentumiset	-183	-36	-	-17	3	-	-87
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)	45	-65	-	-44	2	-	-105
Kertyneet uudet OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-194	-191	-	-65	-62	-	-254

*OP Ryhmä otti käyttöön jaksotukseen perustuvan tuloutustavan korkokatto- ja korkoputkiluottojen johdannaisehtojen asiakasmarginaaliin vuoden 2019 neljännellä vuosineljänneksellä. Muutoksen vaikutus oikaistiin takautuvasti OP Ryhmän oman pääoman kertyneisiin voittovaroihin. Lisäksi vuoden 2019 kolmen ensimmäisen vuosineljänneksen tuloslaskelmat ja taseet oikaistiin vastaamaan uutta tuloutuskäytäntöä. Muutoksella ei ollut vaikutusta segmenttiraportointiin. Vakavaraisuuslaskentaa ei oikaistu takautuvasti. Muutoksesta on kerrottu tarkemmin vuoden 2019 tilinpäätöksessä ja tilinpäätöstiedotteessa.

Avainlukuja, milj. €

	30.9.2020	31.12.2019	Muutos, %
Luottokanta	94 173	91 456	3,0
Asuntoluotot	39 777	39 572	0,5
Yritysluotot	22 890	22 509	1,7
Asuntoyhteisöt ja muut luotot	31 506	29 375	7,3
Takauskanta	3 047	3 503	-13,0
Talletukset	70 691	63 998	10,5
Hallinnoitavat varat (brutto)*	85 046	83 106	2,3
Sijoitusrahastot	25 633	25 610	0,1
Instituutioasiakkaat	24 391	24 445	-0,2
Private Banking	24 457	22 199	10,2
Sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt	10 565	10 852	-2,6
Taseen loppusumma	159 407	147 024	8,4
Sijoitusomaisuus	23 536	23 509	0,1
Vakuutusvelka	9 579	9 476	1,1
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	35 020	34 369	1,9
Oma pääoma	12 770	12 570	1,6

*Vertailukauden luvut on oikaistu vastaamaan päivitettyä laskentaa.

Tammi–syyskuu

OP Ryhmän tulos ennen veroja oli 526 miljoonaa euroa (676). Tulos laski vertailukaudesta 150 miljoonaa euroa. Asiakasliiketoiminnan tuotoista korkokate ja vakuutuskate kasvoivat. Lisäksi Vallilan kiinteistön myynti kasvatti tulosta. Koronaviruspandemian vaikutukset luottokannan laatuun kasvattivat saamisten arvonalentumisia ja koronaviruspandemian aiheuttama markkinakehitys laski sijoitustoiminnan tuottoja varsinkin ensimmäisellä vuosineljänneksellä. Tulosta heikensivät myös saamisten arvonalentumisia lisännyt sääntelymuutoksesta johtuva maksukyvyttömyyden uuden määritelmän käyttöönotto ensimmäisellä vuosineljänneksellä ja kulujen kasvu.

Korkokate kasvoi 4,1 prosenttia 960 miljoonaan euroon. Vähittäispankki-segmentin korkokate kasvoi 3 miljoonaa euroa ja Yrityspankki-segmentin 16 miljoonaa euroa. OP Ryhmän luottokanta kasvoi vuodessa 3,5 prosenttia 94,2 miljardiin euroon ja talletukset 12,8 prosenttia 70,7 miljardiin euroon. Asiakkaat nostivat katsauskaudella uusia luottoja 16,6 miljardia euroa (18,6).

Vakuutuskate oli 476 miljoonaa euroa (412). Vakuutus-segmentin vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot kasvoivat 1,9 prosenttia 1 127 miljoonaan euroon. Korvauskulut laskivat 6,1 prosenttia 664 miljoonaan euroon. Operatiivinen yhdistetty kuluhuhde oli 86,0 prosenttia (91,8).

Nettopalkkiotuotot olivat 679 miljoonaa euroa eli samalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Rahastojen nettopalkkiot kasvoivat 7 miljoonaa euroa, arvopapereiden liikkeeselaskun 5 miljoonaa euroa ja arvopapereiden välityksen 5 miljoonaa euroa. Luotonannon palkkiotuotot sen sijaan laskivat 7 miljoonaa euroa ja vakuutusten välitykseen liittyvät nettopalkkiot 6 miljoonaa euroa.

Sijoitustoiminnan nettotuotot laskivat 242 miljoonaa euroa 31 miljoonaan euroon. Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot olivat 31 miljoonaa euroa (146). Myyntivoittoja kirjattiin yhteensä 26 miljoonaa euroa (127).

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot olivat 259 miljoonaa euroa (683). Ensimmäisellä vuosineljänneksellä osakkeiden ja saamistodistusten käyvät arvot laskivat merkittävästi, minkä jälkeen tilanne arvopaperimarkkinoilla kuitenkin koheni. Markkinamuutoksista johtuvat johdannaisten luotto- ja vastapuoliriskin (CVA) arvomuutokset laskivat tulosta 13 miljoonaa euroa (-15). Henkivakuutuksen lyhytaikaisten korkotäydennysten nettomuutos laski tulosta 9 miljoonaa euroa (-12). Sijoituskiinteistöjen nettotuotot laskivat 33 miljoonaa euroa -8 miljoonaan euroon.

Osaan vakuutusyhtiöiden oman pääoman ehtoisista sijoituksista sovelletaan väliaikaista poikkeusmenettelyä (overlay approach). Väliaikaisen poikkeusmenettelyn piirissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutokset esitetään oman pääoman käyvän arvon rahastossa. Yhteensä sijoitustoiminnasta kirjatut tuotot laskivat vertailukaudesta 63,5 prosenttia 76 miljoonaan euroon. OP Ryhmän vakuutusyhtiöiden yhteenlaskettu sijoitusten tuotto käyvin arvoin oli 3,2 prosenttia (10,4).

Liiketoiminnan muut tuotot kasvoivat vertailukaudesta 80 miljoonaa euroa 121 miljoonaan euroon. Liiketoiminnan muita tuottoja kasvatti Vallilan kiinteistön myynti ensimmäisellä vuosineljänneksellä. Kaupasta kirjattiin myyntivoittoa liiketoiminnan muihin tuottoihin 98 miljoonaa euroa ja kuluja 2 miljoonaa euroa liiketoiminnan muihin kuluihin. OP Ryhmä jatkaa toimintaansa kiinteistössä pitkäaikaisella vuokrasopimuksella, ja kiinteistö kirjattiin käyttöoikeusomaisuuseränä taseeseen. IFRS 16 -standardin mukainen käyttöoikeusomaisuuserän arvo oli 138 miljoonaa euroa ja vuokrasopimusvelka 225 miljoonaa euroa. Vertailukaudella liiketoiminnan muita tuottoja kasvatti työterveyspalveluliiketoiminnan myynti.

Kulut kasvoivat 3,6 prosenttia 1 414 miljoonaan euroon. Henkilöstökulut kasvoivat 3,7 prosenttia 594 miljoonaan euroon. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä kasvoivat 3,6 prosenttia 196 miljoonaan euroon. Suunnitelman mukaiset poistot kasvoivat 6,1 prosenttia 194 miljoonaan euroon viime vuosien kehittämispanostusten kasvun takia. Arvonalentumispoistoja kirjattiin 2 miljoonaa euroa (6).

Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 3,5 prosenttia 624 miljoonaan euroon. ICT-kulut kasvoivat 32 miljoonaa euroa 286 miljoonaan euroon. Kertaluonteinen investointi tietojärjestelmäympäristöön kasvattaa ICT-kuluja vuonna 2020. Kehittämisen kuluvaikutus oli 135 miljoonaa euroa (125). Viranomaismaksut kasvoivat 21,2 prosenttia 42 miljoonaan euroon EU:n vakausmaksun kasvettua.

Tulosta heikentäviä, eri tuloslaskelmaeriin kohdistuneita arvonalentumisia luotoista ja saamisista sekä sijoituksista kirjattiin yhteensä 200 miljoonaa euroa (48), joista 183 miljoonaa euroa (36) kirjattiin luotoista ja muista saamisista. Asiakkaat ovat aktiivisesti hakeneet luottoihin lyhennysvapaita ja maksuaikojen muutoksia koronakriisin aikana, mikä yhdessä odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa käytettävien makroekonomisten parametrien koronakriisistä johtuvien muutosten kanssa kasvatti saamisten arvonalentumisia 72 miljoonaa euroa. Ensimmäisellä vuosineljänneksellä käyttöönotettu maksukyvyttömyyden uusi määritelmä kasvatti käyttöönoton yhteydessä saamisten arvonalentumisia 44 miljoonaa euroa. Lopullisia nettoluottotappioita, 82 miljoonaa euroa (42), kasvattivat saamisten uudelleenjärjestelyt. Tappiota koskeva vähennyserä oli katsauskauden lopussa 690 miljoonaa euroa (585). Järjestämättömät saamiset luotoista ja muista saamisista olivat 1,7 prosenttia (1,1) luotto- ja takauskannasta. Saamisten arvonalentumiset luotoista ja muista saamisista olivat 0,25 prosenttia (0,05) luotto- ja takauskannasta.

OP Ryhmän katsauskauden tuloverot olivat 110 miljoonaa euroa (134). Efektiiivinen verokanta oli 20,9 prosenttia (19,9).

OP Ryhmän oma pääoma oli 12,8 miljardia euroa (12,6). Omaan pääomaan sisältyi Tuotto-osuuksia 2,9 miljardia euroa (3,0), josta irtisanottujen Tuotto-osuuksien osuus oli 0,2 miljardia euroa (0,2). Tuotto-osuuksien tuottotavoite vuodelle 2020 on 3,25 prosenttia. Katsauskaudella kertyneen Tuotto-osuuksille maksettavan koron arvioidaan olevan yhteensä 71 miljoonaa euroa (72). Vuodelta 2019 korkoja maksetaan yhteensä 97 miljoonaa euroa tammikuussa 2021.

Katsauskauden laaja tulos oli 435 miljoonaa euroa (869). Vertailukaudella laajaa tulosta kasvattivat käyvän arvon rahaston muutokset.

Heinä–syyskuu

Kolmannen vuosineljänneksen tulos ennen veroja oli 239 miljoonaa euroa, kun se vuotta aiemmin oli 280 miljoonaa euroa. Tulosta paransi vakuutuskatteen kasvu. Tulosta heikensivät erityisesti sijoitustoiminnan tuottojen lasku ja saamisten arvonalentumisten kasvu. Saamisten arvonalentumiset olivat kuitenkin selvästi alkuvuotta alhaisemmalla tasolla.

Korkokate laski vuotta aiemmasta 1,7 prosenttia 315 miljoonaan euroon. Vakuutuskatte kasvoi 31,6 prosenttia 181 miljoonaan euroon korvauskulujen laskettua. Nettopalkkiotuotot olivat 234 miljoonaa euroa eli 6 miljoonaa euroa pienemmät kuin vuotta aiemmin.

Yhteensä tuotot sijoitustoiminnasta laskivat 73,4 prosenttia 15 miljoonaan euroon. Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot olivat -1 miljoonaa euroa (72). Nettomyyntivoittoa kirjattiin yhteensä -6 miljoonaa euroa (64). Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot olivat 141 miljoonaa euroa (210). Henkivakuutuksen lyhytaikaisten korkotäydennysten nettomuutos laski tulosta 30 miljoonaa euroa (-34). Sijoituskiinteistöjen nettotuotot laskivat vertailukaudesta 14 miljoonaa euroa 2 miljoonaan euroon. Väliaikainen poikkeusmenettely laski sijoitustoiminnan tuottoja 46 miljoonaa euroa -44 miljoonaan euroon.

Liiketoiminnan muut tuotot kasvoivat vertailukaudesta 2 miljoonaa euroa 8 miljoonaan euroon.

Kulut kasvoivat vertailukaudesta 2,3 prosenttia 421 miljoonaan euroon. Henkilöstökulut kasvoivat 6,4 prosenttia 179 miljoonaan euroon. Poistot ja arvonalentumiset kasvoivat vertailukaudesta 9,1 prosenttia 67 miljoonaan euroon. Liiketoiminnan muut kulut laskivat 3,7 prosenttia 174 miljoonaan euroon.

Saamisten arvonalentumiset, 17 miljoonaa euroa, kasvoivat vertailukaudesta 21 miljoonaa euroa. Asiakkaat ovat hakeneet luottoihin lyhennysvapaita ja maksuaikojen muutoksia koronakriisin aikana, mikä kasvatti saamisten arvonalentumisia 10 miljoonaa euroa. Lopullisia nettoluottotappioita, 56 miljoonaa euroa (16), kasvattivat saamisten uudelleenjärjestelyt.

Kauden laajaa tulosta, 277 miljoonaa euroa (275), kasvattivat käyvän arvon rahaston muutokset. Käyvän arvon rahasto kasvoi heinä–syyskuun aikana 101 miljoonaa euroa (56). Osakkeiden ja saamistodistusten käyvät arvot nousivat kolmannella vuosineljänneksellä.

OP Ryhmän toimenpiteet koronaviruskriisissä (COVID-19)

OP Ryhmä tarjoaa taloudellista helpotusta asiakkailleen, joiden taloudenhoito on vaikeutunut koronakriisin vuoksi. OP Ryhmä tarjoaa sekä kotitalouksille että pk-yrityksille mahdollisuuden lykätä luottojen maksuja, mikäli koronapandemia on vaikuttanut asiakkaiden luotonhoitokykyyn. Asiakkaille tarjotaan mahdollisuus asuntoluottojen lyhennysvapaaseen enintään 12 kuukauden

ajaksi. Yritysten osalta maksuaikojen muutokset arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Lisäksi hyödynnetään laajasti Finnveran tarjoamia takauksia. Maksuohjelman muutoksista ei peritty erillistä maksua 16.3.–21.9.2020 välisenä aikana. Henkilöasiakkaiden luottoihin lyhennysvapaita on haettu koronakriisin aikana noin 162 000 kappaletta syyskuun loppuun mennessä. Kesällä lyhennysvapaahakemusten määrä palautui samalle tasolle kuin ennen pandemiaa. Yritysten luottojen lyhennysvapaita sekä maksuaikojen muutoksia on haettu yhteensä 22 000 kappaletta syyskuun loppuun mennessä. Myös yritysten hakemusten määrä väheni kesällä.

OP Kiinteistösjointu Oy tuki keväällä ja kesällä vuokralaisiaan joustoilla vuokranmaksussa, mikäli sen hoitamien liikekiinteistöjen vuokralaiset ajautuivat koronapandemian vuoksi taloudellisiin ongelmiin. Katsauskauden lopulla vuokralaisten tarve joustoihin oli vähäistä. OP Kiinteistösjointu hoitaa hallinnoimiensa kiinteistörahastojen ja OP-Rahastoyhtiön hallinnoimien kiinteistörahastojen salkkuja sekä OP Ryhmän vakuutusyhtiöiden kiinteistöjä ja on Suomen suurin kiinteistörahastosijoittaja.

Pohjola Sairaala Oy lahjoitti keväällä ja kesällä henkilökuntansa panosta terveydenhuollon tehtäviin, jotka ovat koronakriisin aikana yhteiskunnallisesti kriittisiä. Henkilöt auttoivat muun muassa tartuntaketjujen jäljittämässä. Pohjola Sairaala maksoi henkilöstön palkat työskentelyajalta.

Pankki- ja vakuutusasioiden turvallisen hoitamisen varmistamiseksi OP Ryhmä on keskittänyt suurimman osan palveluistaan digitaalisiin kanaviin. Osassa osuuspankkien konttoreista on tarjottu erillisiä asiointiaikoja erityistukea tarvitseville. OP auttaa ja opastaa myös omalla puhelinlinjallaan erityistukea tarvitsevia asiakkaita ja heidän läheisiään. Toimilla halutaan varmistaa, että erityistukea tarvitsevien pankkiasiointi on sujuvaa.

OP Ryhmässä on sovittu yksityiskohtaisista varoimenpiteistä koronaviruksen leviämisen estämiseksi. OP seuraa tarkasti tautitilanteen kehitystä ja viranomaisten suosituksia ja laatii niiden pohjalta käytäntöjä eri alueilla. Yksittäisiä konttoreita on suljettu väliaikaisesti tautitilanteen alueellisen kehityksen vuoksi. Hygieniaan ja turvalliseen asiointiin on kiinnitetty erityistä huomiota ja konttoreihin on asennettu suojapleksejä. Asiakkaita on ohjeistettu noudattamaan viranomaisten suosituksia. Yhteisillä ohjeistuksilla ja alueellisilla toimenpiteillä varmistetaan asiakkaiden ja henkilöstön turvallisuus epidemian eri vaiheissa.

OP Ryhmä on varmistanut, että yhteiskunnan näkökulmasta kriittiset palvelut toimivat myös koronakriisin aikana. OP Ryhmä on mahdollistanut henkilöstölleen turvalliset työolosuhteet toimistoissa ja konttoreissa sekä etätöiden tekemisen laajamittaisesti niissä työtehtävissä, missä se on mahdollista. Kevään aikana enimmillään kolme neljästä OP:n työntekijästä oli etätöissä. Kesälomakauden jälkeen on palattu työtiloihin yhdistellen joustavasti lähi- ja etätöitä työtehtävien ja tiimien tarpeiden mukaisesti, henkilöstön ja asiakkaiden hyvinvointi, turvallisuus sekä toiminnan tuloksellisuus huomioiden.

Heinä–syyskuun tapahtumat

OP Ryhmä noudattaa Euroopan keskuspankin (EKP:n) antamaa suositusta ja lykkää edelleen Tuotto-osuuksien vuoden 2019 korkojen maksua. Tuotto-osuuksien korot maksetaan tammikuussa 2021. OP Ryhmä tiedotti 2.4.2020 lykkäävänsä Tuotto-osuuksien vuoden 2019 korkojen maksua kesäkuulta lokakuulle 2020 EKP:n ja Finanssivalvonnan maaliskuussa antamien suositusten mukaisesti. EKP pidensi suosituksensa voimassaoloaikaa 28.7.2020 ja kehottaa pankkeja pidättäytymään voitonjaosta 1.1.2021 asti. Myös Finanssivalvonta on pidentänyt voitonjakosuosituksensa voimassaoloaikaa 1.1.2021 asti. Suosituksella pyritään turvaamaan pankkien kykyä tukea reaali taloutta yritys- ja kotitalousrahoituksella koronapandemian aiheuttaman talouskriisin vaikutusten helpottamiseksi.

OP-Eläkekassa siirsi pääosan eläkevastuun ja työeläketurvan hoidosta Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmariselle 31.12.2018. OP-Eläkekassan jäljellä olevien eläkevastuiden siirto Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmariselle on suunniteltu toteutettavaksi vuoden 2020 lopussa. Vastuunsiirto koskee seuraavia OP Ryhmän työntekijöitä: Pohjola Vakuutus Oy, OP Varainhoito Oy, OP Kiinteistösiirto Oy, OP Asset Management Execution Services Oy sekä Pohjola Sairaala Oy. OP-Eläkekassan edustajisto päätti vastuunsiirrosta 4.8.2020. Finanssivalvonta on antanut kuulutuksen vastuunsiirtohakemuksesta 30.9.2020. Siirron tulosvaikutus on tämänhetkisen arvion mukaan noin 69 miljoonaa euroa. Arvion luvut ovat erittäin herkkiä parametrien muutoksille, ja lopullinen tulosvaikutus varmistuu siirtohetkellä. Siirron toteutuessa tulosvaikutus kirjataan OP Ryhmän henkilöstökulujen vähennykseksi 31.12.2020. Siirrolla ei ole vakavaraisuusvaikutusta.

OP Ryhmän strategiset tavoitteet ja painopisteet

OP Ryhmän keskusyhteisön hallintoneuvosto vahvisti OP Ryhmän strategian päivityksen kokouksessaan 13.8.2020. Strategiassa tarkennettiin vision saavuttamisessa keskeisiä tekemisiä ja toiminnan painopisteitä vuodelle 2021.

OP Ryhmän strategiaprozessissa strategiaa muodostetaan, uudistetaan ja toteutetaan jatkuvasti. Toimintaympäristöä ja toimintamallia arvioidaan systemaattisesti, jotta kyetään tekemään tarvittaessa uusia strategisia valintoja ja toteuttamaan ne.

Hallintoneuvosto vahvisti OP Ryhmän strategiset painopisteet vuodelle 2021:

- paras asiakaskokemus
- enemmän hyötyä omistaja-asiakkaalle
- erinomainen työntekijäkokemus
- tuottojen kasvu kulujen kasvua nopeampaa
- laadukkaampi ja tehokkaampi toiminta.

OP Ryhmän strategiset painopisteet vuodelle 2020 ovat:

- paras asiakaskokemus
- enemmän hyötyä omistaja-asiakkaalle
- erinomainen työntekijäkokemus
- tuottojen kasvu kulujen kasvua nopeampaa
- kehittäminen tuottamaan.

Vuosittain tarkennettavat strategiset painopisteet auttavat yhteisen vision saavuttamisessa ja ohjaavat kaikkea tekemistä. OP Ryhmän visio on olla johtava ja vetoimaisin finanssiryhmä Suomessa.

OP Ryhmän keskusyhteisön hallintoneuvosto vahvisti 30.10.2019 OP Ryhmän pitkän aikavälin strategiset tavoitteet. Tavoitteet ovat olleet voimassa 1.1.2020 alkaen.

OP Ryhmän strategiset tavoitteet	30.9.2020	31.12.2019	Tavoite 2025
Oman pääoman tuotto (ROE ilman OP-bonusia), %	6,0	7,1	8,0
CET1-vakavaraisuus, %	18,3	19,5	väh. CET1-vakavaraisuusvaade + 4 %-yks.
Bränditason suosittelu, NPS (Net Promoter Score, henkilö- ja yritysasiakkaat)	22	26	30
Luottoluokitus	AA-/Aa3	AA-/Aa3	väh. tasolla AA-/Aa3

OP Osuuskunnan hallitus päätti 27.4.2020, että OP Ryhmän tavoite CET1-vakavaraisuudelle on vähintään CET1-vakavaraisuusvaade lisättyä neljällä prosenttiyksiköllä. Syyskuun lopun vakavaraisuusvaateella laskettu CET1-tavoite oli 13,7 prosenttia.

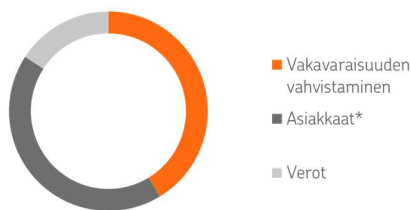
Omistaja-asiakkaiden ja toimintaympäristön menestyksen edistäminen

OP Ryhmän perustehtävänä on edistää omistaja-asiakkaidensa ja toimintaympäristönsä kestävää taloudellista menestystä, turvallisuutta ja hyvinvointia. OP:n toiminta perustuu osuustoiminnallisiin arvoihin, vahvaan vakavaraisuuteen, osaavaan riskienhallintaan ja asiakkaiden kunnioittamiseen. Ryhmän arvot ovat ihmisläheisyys, vastuullisuus ja yhdessä menestyminen.

Tuloksen käyttö

Osuustoiminnallisena yrityksenä OP Ryhmän tavoitteena ei ole voiton maksimointi omistajille vaan osuuskunnan omistaja-asiakkaiden tarvitsemien palvelujen tuottaminen mahdollisimman tehokkaasti. Yhteinen menestys käytetään omistaja-asiakkaiden hyväksi keskittämisenä ja muina taloudellisina etuina sekä palvelukyvyyn ylläpitona ja kehittämisenä.

Arvio OP Ryhmän katsauskauden tuloksen käytöstä, joka vahvistetaan tilikauden päättymisen jälkeen:

*) Asiakkaat = OP-bonukset, alennukset ja korot omistaja-asiakkaiden sijoituksille

OP Ryhmän perustehtävän menestyksellä toteuttaminen vaatii vahvaa vakavaraisuutta, jota edellyttävät myös kasvavat viranomaisvaatimukset. Vakavaraisuuden vahvistaminen vaatii ryhmältä tehokkuutta ja tuloksentekokykyä myös jatkossa. Omistaja-asiakkaille palautettavan osuuden lisäksi merkittävä osa liiketoiminnan tuloksesta käytetään OP Ryhmän vakavaraisuuden kasvattamiseen.

Osuustoiminnallisen yrityksen peruseriaatteen mukaisesti hyöty jaetaan sen mukaan, kuinka paljon kukin jäsen osuuskunnan palveluita käyttää. Etukokonaisuuden muodostavat suhteessa asiointin määrään asiointista kertyvät OP-bonukset sekä pankkipalveluista, vakuutuksista sekä säästämisen ja sijoittamisen palveluista annettavat edut ja alennukset. Omistaja-asiakkailta on myös mahdollisuus sijoittaa omaan osuuspankkiinsa Tuotto-osuuksien kautta. Tuotto-osuuksille maksetaan vuosittain korkoa pankkien voitonjakona.

Tuloksesta maksetuilla veroilla mitattuna OP Ryhmä on yksi Suomen suurimmista veronmaksajista. Merkittävänä veronmaksajana OP on edistämässä koko Suomen menestystä.

Asiakkuudet ja asiakasedut

OP Ryhmän omistaja-asiakkaiden määrä oli katsauskauden lopussa 2,0 miljoonaa (2,0).

Pankkiasiakkaita oli syyskuun lopussa 3,6 miljoonaa (3,6). Vähittäispankilla oli syyskuun lopussa 3,3 miljoonaa (3,3) ja Yrityspankilla 0,3 miljoonaa asiakasta (0,3).

Pankki- ja vakuutustoiminnan yhteisten asiakkaiden määrä oli syyskuun lopussa 1,3 miljoonaa (1,2).

Osuuspankkien omistaja-asiakkaiden sijoitukset osuuspankkien Tuotto- ja jäsenosuuksiin olivat syyskuun lopussa yhteensä 3,1 miljardia euroa (3,2).

Osuuspankkien omistaja-asiakkaiden pankki-, vakuutus- ja varallisuudenhoitoasioinnista kertyy OP-bonuksia. Tammi-syyskuussa kertyneiden uusien bonusten arvo oli yhteensä 194 miljoonaa euroa (191). Vastaavana aikana bonuksia käytettiin pankki- ja varallisuudenhoitopalveluihin yhteensä 90 miljoonaa euroa (88) ja vahinkovakuutusotteiden vakuutusmaksuihin 98 miljoonaa euroa (95).

Omistaja-asiakkaat hyötyivät vähittäispankkitoiminnan päivittäispalvelupaketin alennetusta hinnasta 20 miljoonaa euroa (26) katsauskaudella. Vertailukauden alennuksen määrä on oikaistu vastaamaan päivitettyä laskentaa. Omistaja-asiakkaille annettiin 51 miljoonaa euroa (52) vahinkovakuutuksen keskittämisalennuksia. Lisäksi omistaja-asiakkaat ostivat, myivät

ja vaihtoivat suurinta osaa rahastoista ilman erillisiä kuluja. Edun arvo oli 5 miljoonaa euroa (4).

Edellä mainitut OP-bonukset ja asiakasedut olivat yhteenlaskettuna 270 miljoonaa euroa (273) eli 33,9 prosenttia (28,8) OP Ryhmän tuloksesta ennen veroja ja myönnettyjä etuja.

Katsauskaudella kertyneen Tuotto-osuuksille maksettavan koron arvioidaan olevan yhteensä 71 miljoonaa euroa (72). Tuotto-osuuksien tuottotavoite vuodelle 2020 on 3,25 prosentin korko (3,25).

Yritysvastuu

Vastuullisuus on tiivis osa OP Ryhmän liiketoimintaa ja strategiaa. OP Ryhmän tavoitteena on olla vastuullisuuden edelläkävijä toimialallaan. OP Ryhmän vastuullisuusohjelma rakentuu neljän teeman ympärille: vahvistamme suomalaisten taloustaitoja, edistämme kestävästä taloudesta, tuemme paikallista elinvoimaa ja yhteisöllisyyttä ja käytämme tietopääomaamme vastuullisesti.

OP on sitoutunut noudattamaan YK:n Global Compact -aloitteen kymmentä periaatetta ihmisoikeuksista, työelämän oikeuksista, ympäristöperiaatteista ja korruption torjunnasta. OP on vuodesta 2009 lähtien sitoutunut noudattamaan YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteita. Vuoden 2019 syyskuussa OP Ryhmä allekirjoitti perustajajäsenenä YK:n ympäristöohjelman Finance Initiativen (UNEP FI) vastuullisen pankkitoiminnan periaatteet.

Monimuotoisuuden edistämiseksi OP Ryhmän tavoitteena on, että molempien sukupuolien osuus määrätellyissä johtajatehtävissä on vähintään 40 prosenttia. Syyskuun lopussa naisten osuus oli 27 prosenttia (26).

Heinä-syyskuun keskeiset tapahtumat

Heinäkuussa OP järjesti jo neljättä kertaa Hope ry:n kanssa Reppu joka selkään -koulureppukeräyksen osuuspankeissa ja Pohjola Sairaaloissa ympäri Suomen. Tänä vuonna kerättiin yli 3 800 koulureppua vähävaraisten perheiden lapsille.

Monikanavaiset palvelut

OP Ryhmän monikanavainen palveluverkosto koostuu konttori-, verkko-, mobiili- ja puhelinpalveluista. OP-mobiili on asiakkaiden päivittäisasiointin pääkanava, jolla on yli 1,1 miljoonaa aktiivista käyttäjää. Henkilökohtaista asiakaspalvelua tarjotaan sekä konttoreissa että digitaalisesti. Ryhmän tavoitteena on tarjota toimialan paras monikanavainen asiakaskokemus luomalla jatkuvia ja merkityksellisiä kohtaamisia kaikissa kanavissa.

Koronaviruksen aiheuttamassa poikkeustilanteessa OP Ryhmä on keskittänyt suurimman osan palveluistaan digitaalisiin kanaviin. Maaliskuussa OP perusti oman puhelinpalvelun erityistukea tarvitseville ja heidän läheisilleen. Poikkeustilanne on vauhdittanut erityisesti ikäihmisten siirtymistä digitaalisiin kanaviin.

Mobiili- ja verkkopalvelut, milj. kirjautumista	1–9/2020	1–9/2019	Muutos, %
OP-mobiili	295,7	220,5	34,1 %
OP-yrittäjä	10,9	7,2	51,1 %
Pivo	33,2	39,1	-15,1 %
Op.fi	54,1	79,1	-31,7 %
	30.9.2020	31.12.2019	Muutos, %
Siirto-maksu, rekisteröityneet asiakkaat (OP)	854 936	666 321	28,3 %

Mobiiliavain-tunnistustavan käyttö laajeni tammikuussa op.fi-palveluun ja maaliskuussa verkkomaksamiseen ja muihin verkkopalveluihin, kuten OmaVeron ja Kelaan. Mobiiliavaimella oli syyskuussa yli 1,1 miljoonaa aktiivista käyttäjää, ja sillä tehdään jo 80 prosenttia tunnistautumisista.

Siirto-mobiilimaksut ovat toimineet kaikkien pankkien välillä huhtikuusta lähtien. Kesäkuussa kaikkien rekisteröityneiden käyttäjien määrä nousi yli miljoonaan. OP ja Nordea jatkavat Siirto-järjestelmän kehittämistä yhteistyössä. OP:n sovelluksista Siirto-maksuja voi tehdä sekä OP-mobiilissa että Pivossa.

OP avasi kesäkuussa uuden OP Monipankkipalvelun, jossa eri pankeissa olevien tilien tiedot näkyvät samassa kanavassa. OP:n asiakkaat voivat ottaa palvelun käyttöön op.fi-verkkopalvelussa ja OP-mobiilissa.

OP lanseerasi syyskuussa uuden OP Yritystalous -palvelun, joka korvaa vanhan yritysasiakkaiden Kassanhallintapalvelun. OP Yritystalous on yritysten digitaalinen palvelu kokonaisvaltaiseen talouden seurantaan, kassanhallintaan ja maksuliikkeen hoitoon.

OP Ryhmällä on kattava konttoriverkosto, johon kuuluu 344 toimipaikkaa (352) ympäri maata. Oman konttoriverkoston toimintaa tukee lisäksi laaja asiamies- ja kumppanuusverkosto, jonka merkitys on erityisen suuri vahinkovakuutusten myynnissä.

OP Ryhmä on laajasti läsnä yleisimmissä sosiaalisen median kanavissa, joissa sillä on yhteensä noin 560 000 seuraajaa (480 000). OP Ryhmän valtakunnallisten some-tilien lisäksi monilla osuuspankeilla on omat Facebook-sivut, joilla ne jakavat paikallisille asiakkaille suunnattuja julkaisuja.

Vakavaraisuus

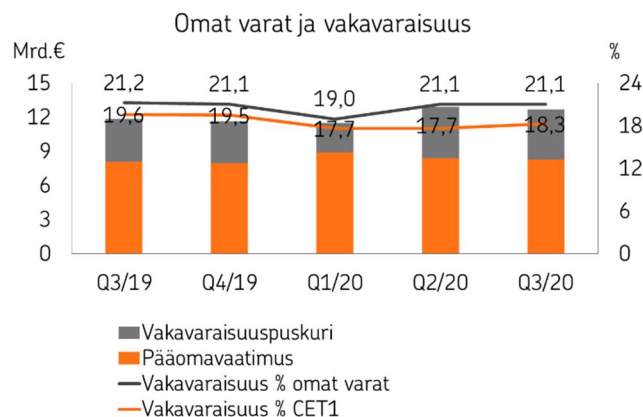
Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän (Rava) valvonnasta annetun lain mukaan lasketut OP Ryhmän omat varat ylittivät laissa määritellyn vähimmäismäärän 4,0 miljardilla eurolla (3,2). Pankkitoiminnan pääomavaatimus laski 13,8 prosenttiin (14,5) riskipainotetuista eristä laskettuna. Toissijaiseen pääomaan (T2) luettavia lainoja laskettiin liikkeeseen 1,3 miljardia euroa toisen vuosineljänneksen aikana ja lunastettiin takaisin 0,4 miljardia euroa kolmannen vuosineljänneksen aikana. Ryhmän omien varojen määrä suhteessa vähimmäispääomavaatimukseen oli 145 prosenttia (138). Pankkitoiminnan lisäpääomavaatimusten ja vakuutusyhtiöiden pääomavaatimusten seurauksena Rava-vakavaraisuuden minimitaso 100 prosenttia kuvaa tasoa, jonka

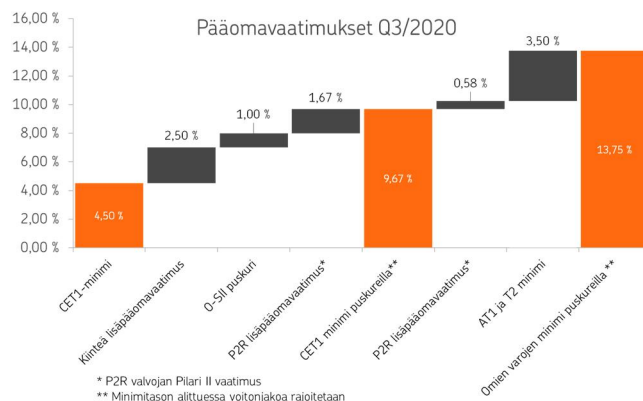
puutteissa ryhmittymä voi toimia ilman puskurien alituksesta seuraavia viranomaisveloitteita.

Luottolaitosvakavaraisuus

OP Ryhmän CET1-vakavaraisuus oli 18,3 prosenttia (19,5). Suhdeluvun laskuun vaikuttivat luottokannan kasvu ja uuden maksukyvyttömyden määritelmän aiheuttama riskipainojen nousu.

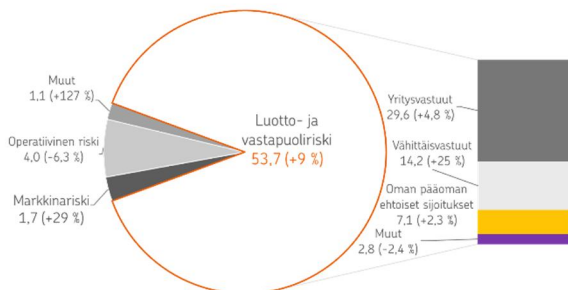
OP Ryhmän luottolaitostoiminnan vakavaraisuus on vahva suhteessa lakisääteiseen ja viranomaisen asettamiin vakavaraisuusvaatimuksiin. Lakisääteinen minimi vakavaraisuussuhteelle on 8 prosenttia ja CET1-vakavaraisuudelle 4,5 prosenttia. Luottolaitoslain mukainen 2,5 prosentin kiinteä lisäpääomavaatimus, 1 prosentin O-SII-lisäpääomavaatimus ja EKP:n P2R-vaatimus nostavat käytännössä alarajan vakavaraisuussuhteelle 13,8 prosenttiin ja CET1-vakavaraisuudelle 9,7 prosenttiin.

OP Ryhmän luottolaitostoiminnan ydinpääoma oli 11,1 miljardia euroa (10,8). Ydinpääomaan vaikutti positiivisesti pankkitoiminnan tulos. Tuotto-osuuksien määrä ydinpääomissa oli 2,9 miljardia euroa (2,9).

Kokonaisriski oli 60,5 miljardia euroa (55,5) eli 9 prosenttia suurempi kuin vuoden 2019 lopussa. EKP:n asettama vähittäisvastuiden riskipainoaraja laski 0,4 miljardiin euroon. Vähittäis- ja yritysvastuiden keskimääräiset riskipainot nousivat uuden maksukyvyttömyden määritelmän käyttöönottoon liittyen EKP:n asettamien riskipainokertoimien seurauksena. Erityisesti yritys vastuissa luottokanta kasvoi. Koronan vaikutuksiin varautumiseksi tehtiin ylimääräinen 0,8 miljardin euron riskipainotettujen erien lisäys.

Kokonaisriski 30.9.2020
 yhteensä 60,5 mrd.€
 (muutos vuoden alusta 9,0 %)

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän sisäiset vakuutusyhtiösijoitukset käsitellään riskipainotettuina erinä EKP:n luvan mukaisesti. Oman pääoman ehtoisin sijoituksiin sisältyy ryhmän sisäisiä vakuutusyhtiöomistuksia riskipainotettuina erinä 6,8 miljardia euroa (6,4). Vakuutusyhtiösijoitusten riskipainotetut erät nousivat uuden maksukyvyttömyyden määritelmän käyttöönottoon liittyen EKP:n asettamien riskipainokertoimien seurauksena.

Finanssivalvonta tekee makrovakauspäätöksen neljännesvuosittain. Finanssivalvonta päätti syyskuussa 2020 edelleen olla asettamatta pankeille syklistä vähentävää lisäpääomavaatimusta. Huhtikuussa Finanssivalvonta päätti laskea OP Ryhmän O-SII-lisäpääomavaatimuksen 1 prosenttiin ja järjestelmäriskipuskurin 0 prosenttiin liittyen koronakriisiin. Puskurivaatimusten alennus tuli voimaan toisesta vuosineljänneksestä alkaen. Asuntolainoille asetettu 15 prosentin riskipainoaraja on voimassa vuoden 2020 loppuun asti. Asuntoluottojen riskipainojen nousua Finanssivalvonnan asettamalla riskipainoarajalla ei ole vaikutusta vakavaraisuuteen.

Tulevassa EU-tason sääntelyssä on mukana velkaantumistasetta kuvaava vaatimus eli vähimmäisomavaraisuusaste (Leverage Ratio). OP Ryhmän pankkitoiminnan vähimmäisomavaraisuusaste on nykytulkintojen mukaan arviolta 7,7 prosenttia (8,3) katsauskauden lopun luvuilla laskettuna. Säännösluonnosten mukainen minimitaso on 3 prosenttia.

OP Ryhmän näkemyksen mukaan merkittävimmät luottolaitosvakavaraisuuteen vaikuttavat avoimet sääntely- ja valvontaympäristön muutokset ovat EKP:n suorittamasta OP:n sisäisten mallien läpikäynnistä (TRIM, Targeted Review of Internal Models) mahdollisesti aiheutuvat valvojan asettamat veloitteet sekä EU:n vakavaraisuusasetuksen päivityksestä (CRR2) aiheutuvat muutokset. EKP:n sisäisten mallien yritysvastuiden läpikäynnin arvioidaan heikentävän CET1-vakavaraisuutta noin 0,8 prosenttiyksikköä. Vaikutuksiin odotetaan tarkennusta vuoden 2020 aikana. CRR2-muutosten arvioidaan heikentävän CET1-vakavaraisuutta noin 0,5 prosenttiyksikköä vuoden 2021 aikana.

OP Ryhmä on aloittanut keskustelut EKP:n kanssa sisäisten mallien (IRBA, Internal Ratings-Based Approach) soveltamisen laajuuden uudelleenarvioinnista. Tämänhetkisen arvion mukaan IRBA-laajuuden muutos heikentäisi CET1-vakavaraisuutta noin

1,1 prosenttiyksikköä vuoden 2020 aikana. Lopullinen vaikutus ja sen aikataulu tarkentuvat valvojan kanssa käytävien keskustelujen ja IRBA-laajuuden muutokseen liittyvän lupaprosessin myötä.

OP Yhteenliittymän vakavaraisuusraportti vuoden 2020 kolmannelta vuosineljännekseltä julkaistaan viikolla 44.

Vakuutus

Vahinkovakuutusyhtiön vakavaraisuus oli hyvällä tasolla ja henkivakuutusyhtiön vakavaraisuus oli vahva. Omia varoja kasvatti sijoitusten arvonnousu. Toisaalta diskonttokoron lasku kasvatti vakuutusvelkaa ja pienensi osaltaan omia varoja.

	Vahinkovakuutus		Henkivakuutus	
	30.9. 2020	31.12. 2019	30.9. 2020	31.12. 2019
Omat varat, milj. €*	1 067	1 008	1 385	1 423
Pääomavaade, milj. €*	731	699	678	687
Solvenssisuhde, %*	146	144	204	207
Solvenssisuhde, % (ilman siirtymäsäännöstä)	146	144	169	170

*siirtymäsäännökset huomioiden

EKP:n valvonta

OP Ryhmä on Euroopan keskuspankin (EKP) valvonnassa. OP Ryhmä sai 2.2.2017 EKP:n päätöksen asettaa OP Ryhmän vähittäisvastuille riskipainolattiat. EKP:n asettama relevantti vähittäisvastuiden riskipainoaraja on 32,7 prosenttia muille kuin kiinteistövakuudellisille henkilöasiakkaiden vastuille.

OP Ryhmä sai 25.4.2019 EKP:n päätöksen kiinteistövakuudellisten vähittäisvastuiden riskipainojen korotuksista osana sisäisten mallien läpikäyntiä (TRIM). Korotukset ovat voimassa toistaiseksi, kunnes päätöksessä esitetyt laadulliset vaatimukset on täytetty.

OP Ryhmä sai 19.2.2020 EKP:n päätöksen maksukyvyttömyyden määritelmän muutoksesta, jossa yritys- ja vähittäisvastuille asetettiin riskipainokertoimet. Riskipainokertoimet ovat voimassa, kunnes päätöksessä esitetyt laadulliset vaatimukset on täytetty.

EKP on asettanut OP Ryhmälle valvojan arviointiin (SREP) perustuvan pääomavaatimuksen. EKP:n asettama lisäpääomavaatimus (P2R) on 2,25 prosenttia (2,0) 1.1.2020 alkaen.

Kriisinratkaisusta annetun lain mukaiset velat

Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisua koskevan sääntelyn mukaan kriisinratkaisuviranomaisella on oikeus puuttua pankin liikkeeseen laskemien sijoitustuotteiden ehtoihin sijoittajan asemaan vaikuttavalla tavalla. OP Ryhmän kriisinratkaisuviranomainen on Brysselissä toimiva EU:n kriisinratkaisuneuvosto (Single Resolution Board, SRB). OP Ryhmän omien varojen ja alentamiskelpoisten velkojen (MREL) vaatimukseksi on asetettu 12 prosenttia velkojen ja omien varojen yhteismäärästä eli noin 27 prosenttia vuoden 2018 lopun kokonaisriskin määrästä. OP Ryhmän tavoitteena on kattaa

MREL-vaatimus omilla varoilla ja muilla huonomman etuoikeuden veloilla. OP Ryhmä on tarkentanut MREL-suhdeluvun laskentaa, ja MREL-suhdeluku oli arviolta 38 prosenttia katsauskauden lopussa. SRB on vahvistanut OP Ryhmän kriisinratkaisustrategian, jossa kriisinratkaisutoimet kohdistettaisiin Single Point of Entryä toimivaan OP Yrityspankkiin.

Riskiasema

OP Ryhmän strategia perustuu maltilliseen riskinottoon, vahvaan vakavaraisuuteen ja toiminnan vastuullisuuteen. OP Ryhmä lähti vuoteen 2020 vahvalla riskinkantokyvyllä vakavaraisuuden, pääomapuskureiden ja likviditeetin ollessa riittävät.

Vuoden 2020 alussa voimakkaasti levinnyt koronaviruspandemia vaikutti maailmanlaajuisesti yhteiskuntien toimintaan, mikä heijastui edelleen talouskehitykseen ja finanssisektorin toimintaedellytyksiin myös Suomessa. OP Ryhmän liiketoiminta kattaa laajasti finanssisektorin eri osa-alueet, joten koronaviruspandemian suorat ja epäsuorat vaikutukset OP Ryhmän liiketoimintaan voivat olla moninaiset ja voivat realisoituessaan heikentää pääomitusasemaa ja häiritä päivittäisten toimintojen jatkuvuutta.

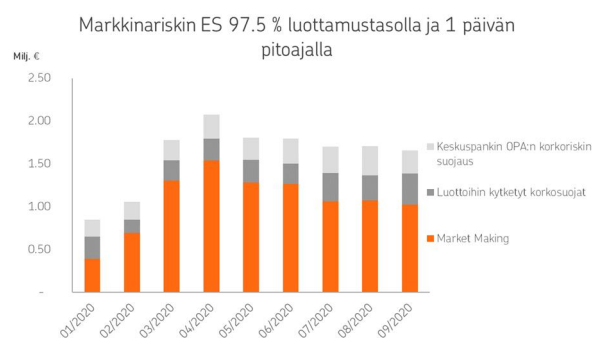
Koronaviruspandemia vaikuttaa OP Ryhmään kolmea kautta. Asiakkaiden taloudellinen asema vaikuttaa OP Ryhmässä oleviin tilivaroihin sekä luottoriski- ja vakuutusriskiasemaan. Kriisin myötä talletusvarojen määrä on noussut. Koronapandemia on heikentänyt asiakkaiden velanhoitokykyä. Henkilökunnan terveystilanne ja tarve suojautua pandemialta voisivat ääritilanteissa vaarantaa operatiivisten liiketoimintaprosessien jatkuvuuden. OP Ryhmän operatiivisen toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi tehdyt toimenpiteet ovat turvanneet häiriöttömän toiminnan. Kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla toimivien sijoittajien näkemys markkinoista ja OP Ryhmästä voi vaikuttaa markkinaehtoisien rahoituksen saatavuuteen. Likviditeetti on kyetty säilyttämään vahvana ja pitkäaikaisen varainhankinnan transaktiot on toteutettu markkinoilla onnistuneesti. Kaiken kaikkiaan ryhmän likviditeetti ja pääomat riittävät turvaamaan toiminnan jatkuvuuden.

OP Ryhmän rahoitusasema ja maksuvalmius on hyvä. Koronakriisi on heijastunut yleisesti myös pankkien tukkuvarainhankinnan hintaan ja saatavuuteen. Katsauskauden aikana OP Ryhmä laski liikkeeseen pitkäaikaisia joukkovelkakirjalainoja yhteensä 6,6 miljardin euron edestä (2,5). Talletusten osuus luottokannasta on säilynyt vakaana katsauskauden ajan.

OP Ryhmän pitkäaikaisten sijoitusten markkinariskitaso pysyi edelleen maltillisena. Omaisuuslajijakaumaan ei tehty merkittäviä muutoksia katsauskaudella. OP Ryhmän markkinariskiä mittaava VaR-tunnusluku oli katsauskauden lopulla 131 miljoonaa euroa (143). VaR-tunnusluku sisältää vakuutusyhteisöjen kokonaistaseet, likviditeettireservin ja pankkitoiminnan pitkäaikaiset joukkovelkakirjalainasijoitukset. Vakuutusyhtiöiden kokonaistaseet sisältävät sijoitukset, vakuutusvelan ja vakuutusvelan korkoriskiä suojaavat johdannaiset. Vuoden 2020 luvut eivät enää sisällä Markets-toiminnan riskiä eikä sisäisen pankin korkoriskipositiota.

OP Yrityspankin Markets-toiminnan ja OP-Asuntoluottopankilta OP Yrityspankille siirretyr korkoriskin suojauksen markkinariski on pysynyt vakaana kolmannella vuosineljänneksellä. Markkinariskejä mitataan Expected Shortfall (ES) -mittareilla 97,5 % luottamustasolla ja 1 päivän pitoajalla.

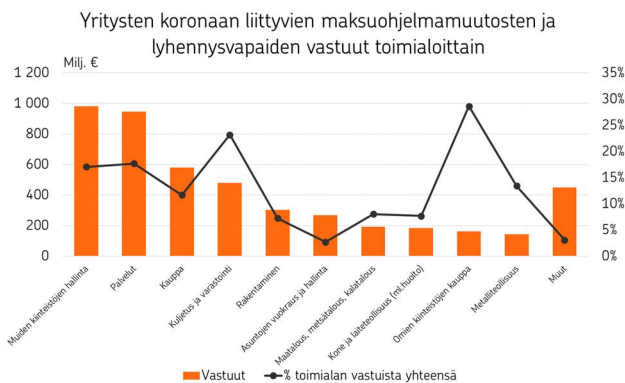
Operatiivisten riskien tason arvioidaan olevan tavoitteen mukaisesti maltillisella tasolla. Toteutuneista operatiivisista riskeistä aiheutui katsauskaudella 6 miljoonan euron (12) bruttotappiot. Operatiivisten riskien näkökulmasta koronapandemian vaikutukset OP Ryhmään olivat katsauskaudella lieviä ja kohdistuivat pääasiassa osuuspankkeihin.

Vähittäispankki ja Yrityspankki

Pankkitoiminnan keskeiset riskit ovat asiakasliiketoiminnasta syntyvä luottoriski sekä markkinariski.

Koronapandemia ei ole toistaiseksi olennaisesti heikentänyt pankkitoiminnan luottoriskiasemaa, mutta riski negatiiviselle kehitykselle on edelleen olemassa.

OP Ryhmän myöntämät pääosin koronakriisistä johtuvat luottojen lyhennysvapaat ja maksuohjelmamuutokset kohdistuivat syyskuun lopussa noin 12,3 miljardin euron asiakasvastuisiin, joista 61,9 prosenttia kohdistui henkilöasiakkaiden vastuisiin. Henkilöasiakkaille myönnettyistä lyhennysvapaista 69,2 prosenttia kohdistui OP Ryhmän henkilöasiakkaiden 16-portaisessa luottoluokittelujärjestelmässä kuuteen parhaimpaan luottoluokkaan ja 4,7 prosenttia kohdistui kolmeen heikoimpaan luottoluokkaan. Yritysassiakkaiden vastuista, joihin myönnettiin maksuohjelmanmuutos tai lyhennysvapaa, 25,9 prosenttia kohdistui OP Ryhmän yritysasiakkaiden 20-portaisessa luottoluokittelujärjestelmässä seitsemään parhaimpaan luottoluokkaan ja 5,8 prosenttia kohdistui kolmeen heikoimpaan luottoluokkaan.

Taulukossa esitetään pääosin koronakriisistä johtuneiden yritysten maksuohjelmamuutosten ja lyhennysvapaiden kohdistuminen toimialoittain syyskuun lopun vastuisiin.

Yritysvastuiden lyhennysvapaista ja maksuohjelmanmuutoksista 20,9 prosenttia kohdistui kiinteistöjen hallinta -toimialaan, 20,2 prosenttia palveluiden toimialaan (mm. hotellit, ravintolat ja matkailuala), sekä 12,4 prosenttia kaupan toimialaan.

Taulukossa esitetään pääosin koronakriisistä johtuneet odotettavissa olevien luottotappioiden muutokset toimialoittain maalisi-syyskuussa.

Maalisi-syyskuun merkittävimmät odotettavissa olevat luottotappiot kirjattiin palveluiden, maa-, metsä- ja kalatalouden sekä rakentamisen toimialojen yritysten vastuista.

Odotettavissa olevien luottotappioiden jakautuminen toimialoittain esitetään OP Yhteinliittymän vakavaraisuusraportissa 30.9.2020.

Lainanhoitajoustop ja järjestämättömät saamiset

	Terveet lainanhoitajoustop (brutto)		Järjestämättömät saamiset (brutto)		Ongelmasaamiset (brutto)		Tappiota koskeva vähennyserä		Ongelmasaamiset (netto)	
	30.9.2020	31.12.2019	30.9.2020	31.12.2019	30.9.2020	31.12.2019	30.9.2020	31.12.2019	30.9.2020	31.12.2019
Yli 90 pv eräntyneet saamiset, mrd. €			0,68	0,64	0,68	0,64	0,24	0,25	0,44	0,39
Todennäköisesti maksamatta jäävät saamiset, mrd. €			0,76	0,51	0,76	0,51	0,18	0,15	0,58	0,36
Lainanhoitajoustopsaamiset, mrd. €	2,89	2,03	0,73	0,34	3,62	2,38	0,12	0,05	3,50	2,33
Yhteensä, mrd. €	2,89	2,03	2,16	1,48	5,05	3,52	0,53	0,45	4,52	3,07

OP Ryhmässä otettiin maaliskuussa 2020 käyttöön uusi maksukyvyttömyyden määritelmä, joka kasvatti maksukyvyttömyiden sopimusten määrää. Asiakkaat hakivat koronakriisin aikana aktiivisesti luottoihin lyhennysvapaita ja maksuohjelmamuutoksia, ja katsauskaudella lainanhoitajoustopsaamisten määrä kasvoi.

Tunnuslukuja	OP Ryhmä		Vähittäispankki		Yrityspankki	
	30.9.2020	31.12.2019	30.9.2020	31.12.2019	30.9.2020	31.12.2019
Ongelmasaamiset luotto- ja takaukskannasta, %	4,6	3,2	5,8	4,1	1,7	0,9
Järjestämättömät saamiset luotto- ja takaukskannasta, %	1,7	1,1	2,0	1,3	1,0	0,5
Terveet lainanhoitajoustopsaamiset luotto- ja takaukskannasta, %	3,0	2,1	3,8	2,8	0,7	0,4
Terveet lainanhoitajoustopsaamiset ongelmasaamisista, %	63,6	66,2	66,2	68,3	39,8	42,1
Tappiota koskeva vähennyserä (saamiset asiakkailta) ongelmasaamisista, %	12,8	15,7	8,0	8,6	41,8	59,3

Terveistä lainanhoitajoustopsaamisista on vähennetty niihin kohdistuvat odotettavissa olevat luottotappiot. Vertailuluvut on oikaistu.

Yhdenkään asiakkaan asiakasriski ei vähennyserien ja muiden luottoriskien vähentämistekniikoiden jälkeen ylittänyt kymmentä prosenttia omista varoista.

Vähittäispankin rahoitustaseen korkoriski mitattuna yhden prosenttiyksikön koronlaskun vaikutuksena 12 kuukauden korkokatteeseen oli syyskuun lopussa -57 miljoonaa euroa (-24). Korkotuloriski lasketaan yhden vuoden aikaperiodille jakamalla kolmen seuraavan vuoden korkotuloriskin summa kolmella.

OP Ryhmässä hallinnoitavien talletussuojan piiriin kuuluvien talletusten yhteismäärä syyskuun lopussa oli 40,8 miljardia euroa (38,0). Talletussuojarahastosta korvataan enintään 100 000 euroa yhtä OP Ryhmän asiakasta kohden.

Vakuutus

Vahinkovakuutus

Vahinkovakuutuksen keskeiset riskit ovat vahinkokehitykseen liittyvät vakuutustekniset riskit, vakuutusvelan katteena olevien sijoitusten markkinariskit, eläkeluotoisen vakuutusvelan edunsaajien eliniän odotteen ennakoitua nopeampi kasvu, vakuutusvelan arvostamisessa käytetty korkotaso sekä vakuutusvelan diskonttokoron ja markkinakorkojen välinen ero.

Eliniän odotteen kasvu yhdellä vuodella kasvattaisi eläkeluotoista vakuutusvelkaa 47 miljoonaa euroa (48). Vakuutusvelan arvostamisessa käytetyn korkotason laskeminen 0,1 prosenttiyksiköllä kasvattaisi vakuutusvelkaa 28 miljoonaa euroa (26).

Vahinkovakuutuksen vakuutusteknisissä riskeissä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia katsauskaudella. Vahinkovakuutuksen merkittävin markkinariski on markkinakorkojen laskun vakuutusvelan arvoa ja pääomavaadetta nostava vaikutus. Vakuutusvelan arvostamisessa käytettävän korkotason muutosten aiheuttamaa tulosvaihtelua vaimennetaan johdannaissojimuksilla.

Sijoitusten markkinariskitaso pysyi edelleen maltillisena. Omaisuuslajijakaumassa epälikvidien sijoitusten paino on hieman noussut, lisäksi muutokset joukkovelkakirjalainasalkussa ja osakkeiden hinnoissa nostivat riskitasoa. Riskiä mittaava VaR-tunnusluku oli katsauskauden lopulla 63 miljoonaa euroa (54). Vakuutusvelan korkoriskiä on suojattu korkojohdannaisilla.

Henkivakuutus

Henkivakuutuksen keskeisimmät riskit ovat henkivakuutuksen sijoitusomaisuuden markkinariskit, vakuutusvelan arvostamisessa käytetty korkotaso, vakuutettujen eliniän odotteen ennakoitua nopeampi kasvu sekä asiakaskäyttötymisen muutoksista syntyvät raukeamis- ja takaisinostoriskit.

Eliniän odotteen kasvu yhdellä vuodella kasvattaisi vakuutusvelkaa 27 miljoonaa euroa (26). Vakuutusvelan arvostamisessa käytetyn korkotason laskeminen 0,1 prosenttiyksiköllä kasvattaisi vakuutusvelkaa 30 miljoonaa euroa (31).

Suomi-yhtiöstä siirtyneiden eriytettyjen vakuutuskantojen sijoitusriskejä ja asiakaskäyttötymisen muutokseen liittyviä riskejä on puskuroitu. Puskuri riittää kattamaan merkittävän

negatiivisen sijoitusomaisuuden tuoton eriytettyille kannoille, minkä jälkeen OP Ryhmä kantaa kantojen riskit. Puskurit olivat yhteensä 286 miljoonaa euroa (327) katsauskauden lopussa.

Sijoitusten markkinariskitaso pysyi edelleen maltillisena. Omaisuuslajijakaumaan ei tehty merkittäviä muutoksia katsauskaudella. Muutokset joukkovelkakirjalainasalkussa nostivat riskitasoa maltillisesti. Riskiä mittaava VaR-tunnusluku oli katsauskauden lopulla 61 miljoonaa euroa (58). Vakuutusvelan korkoriskiä on suojattu korkojohdannaisilla.

Muu toiminta

Muun toiminnan keskeiset riskit ovat likvideettireservin luotto- ja markkinariskit sekä likvideettiriskit. Merkittävin markkinariskitekijä on luottoriskimarginaalien muutosten vaikutus likvideettireserviin sisältyvien saamistodistusten arvoon.

Likvideettireservin saamistodistusten markkinariski (VaR 95 %) pysyi vakaana katsauskaudella. Omaisuuslajijakaumassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

OP Ryhmä turvaa maksuvalmiutensa likvideettireservillä, joka muodostuu pääasiassa talletuksista keskuspankkiin ja keskuspankkirahoituksen vakuudeksi kelpaavista saamisista. Likvideettireservi riittää kattamaan lyhyen aikavälin rahoitustarpeen tiedossa olevien ja ennakoitujen maksuvirtojen sekä likvideettistressiskenaariota osalta.

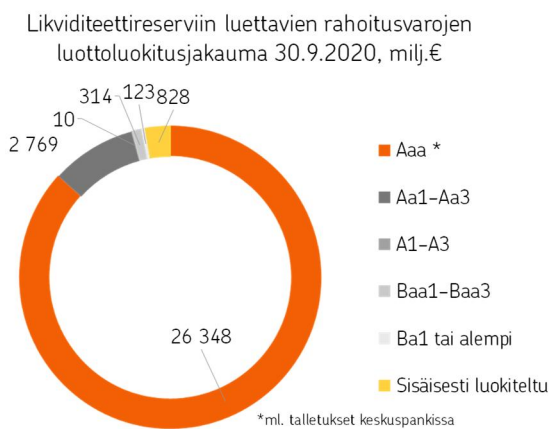
OP Ryhmän maksuvalmiutta ja likvideettireservin riittävyttä seurataan muun muassa maksuvalmiusvaatimusta mittaavalla LCR-suhdeluvulla. Sääntelyn mukaan LCR-suhdeluvun on oltava vähintään 100 prosenttia. OP Ryhmän LCR-suhdeluku oli 203 prosenttia (141) katsauskauden lopussa.

OP Ryhmän pitkäaikaisen rahoituksen riittävyttä seurataan muun muassa rakenteellista rahoitusriskiä mittaavalla NSFR-suhdeluvulla. Sääntelyssä NSFR-suhdeluvulle ei ole vielä asetettu vähimmäisvaatimusta. OP Ryhmän NSFR-suhdeluku oli 120 prosenttia (112) elokuun lopussa.

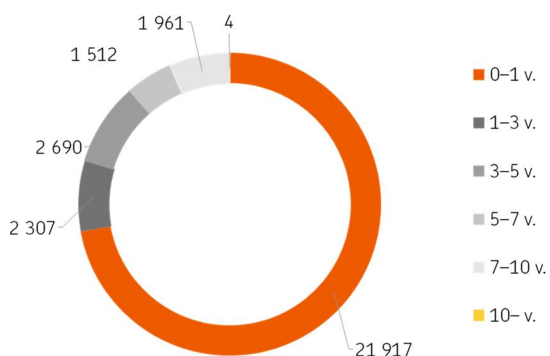
Likvideettireservi

Mrd. €	30.9.2020	31.12.2019	Muutos, %
Talletukset keskuspankissa	21,1	11,9	77,0
Vakuuskelpoiset saamistodistukset	8,2	11,1	-26,6
Vakuuskelpoiset yritysluotot	-	0,0	-
Yhteensä	29,2	23,0	26,9
Ei-vakuuskelpoiset saamiset	1,4	2,0	-41,4
Likvideettireservi markkina-arvoin	30,4	25,0	21,5
Vakuuden aliarvostus (Haircut)	-0,5	-0,8	-38,5
Likvideettireservi vakuusarvoin	29,9	24,2	23,6

Likviditeettireservi sisältää hyvän luottoluokituksen omaavien valtioiden, kuntien, rahoituslaitosten ja yritysten liikkeeseen laskemia saamistodistuksia ja arvopaperistettuja saamisia.

Likviditeettireserviin luettavien rahoitusvarojen maturiteettijakauma 30.9.2020, milj.€

Luottoluokitukset

30.9.2020

Luokituslaitos	Lyhyt varain-hankinta	Näkymä	Pitkä varain-hankinta	Näkymä
Standard & Poor's	A-1+	-	AA-	Negatiivinen
Moody's	P-1	Vakaa	Aa3	Vakaa

OP Yrityspankki Oyj:llä on luottoluokitukset Standard & Poor's Global Ratings Europe Limitedistä ja Moody's Investors Service (Nordics) AB:stä. OP Yrityspankin luottokelpoisuutta arvioidessaan luottoluokituslaitokset ottavat huomioon koko OP Ryhmän taloudellisen aseman.

Standard & Poor's muutti 19.5.2020 OP Yrityspankki Oyj:n pitkäaikaisen luottoluokituksen näkymän vakaasta negatiiviseksi Suomen pankkijärjestelmän tilaa kuvaavan BICRA-luokan (Banking Industry Country Risk Assessment) trendin muuttuttua vakaasta negatiiviseksi.

Muut OP Yrityspankki Oyj:n luottoluokitukset eivät muuttuneet katsauskaudella.

Segmenttien tulos

OP Ryhmän liiketoimintasegmentit ovat Vähittäispankki (Pankkitoiminnan henkilö- ja pk-yrityssiakkaita), Yrityspankki (Pankkitoiminnan yritys- ja instituutioasiakkaita) ja Vakuutus (Vakuutusasiakkaita). Liiketoimintasegmentteihin kuulumaton toiminta esitetään segmentissä Muu toiminta. Segmenttiraportointi laaditaan noudattaen OP Ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteita.

Vähittäispankki

- Tulos ennen veroja oli 100 miljoonaa euroa (193). Saamisten arvonalentumiset, 118 miljoonaa euroa, olivat 93 miljoonaa euroa vertailukautta suuremmat. Arvonalentumiset kasvoivat pääosin uuden maksukyvyttömyyden määritelmän käyttöönoton sekä koronapandemian vaikutusten vuoksi.
- Tuotot pienivät 0,3 prosenttia 1 232 miljoonaan euroon. Korkokate kasvoi 0,5 prosenttia 694 miljoonaan euroon ja nettopalkkiotuotot laskivat 2,5 prosenttia 517 miljoonaan euroon.
- Kulut laskivat 0,9 prosenttia 852 miljoonaan euroon. Henkilöstökulut laskivat 2,3 prosenttia. Poistot ja arvonalentumiset kasvoivat 14,3 prosenttia pääosin korttiuidistuksen vaikutuksesta.
- Luottokanta kasvoi vuodessa 2,6 prosenttia ja talletuskanta 8,5 prosenttia.
- Saamisten arvonalentumisten määrä oli 118 miljoonaa euroa (25). Järjestämättömät saamiset olivat 2,0 prosenttia (1,3) luotto- ja takauskannasta.
- Merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat IT-järjestelmäympäristön tehostamiseen, korttiuidistuksen jatkamiseen sekä asiakaskokemuksen ja -prosessien parantamiseen.

Avainlukuja

Milj. €	1–9/2020	1–9/2019	Muutos, %	1–12/2019
Korkokate	694	691	0,5	922
Nettopalkkiotuotot	517	530	-2,5	708
Sijoitustoiminnan nettotuotot	1	-16	-	-17
Muut tuotot	21	32	-33,7	43
Tuotot yhteensä	1 232	1 237	-0,3	1 657
Henkilöstökulut	309	316	-2,3	426
Poistot ja arvonalentumiset	39	34	14,3	55
Liiketoiminnan muut kulut	504	509	-0,9	692
Kulut yhteensä	852	859	-0,9	1 172
Saamisten arvonalentumiset	-118	-25	-	-36
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-162	-160	-	-214
Tulos ennen veroja	100	193	-47,9	235
Kulu–tuotto–suhde, %	69,1	69,5	-0,4*	70,7
Järjestämättömät saamiset luotto- ja takauskannasta, %	2,0	1,3	0,7*	1,3
Saamisten arvonalentumiset luotto- ja takauskannasta, %	0,22	0,05	0,17*	0,05
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,13	0,26	-0,14*	0,24
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	0,33	0,48	-0,15*	0,45
Milj. €				
Nostetut asuntoluotot	5 355	5 849	-8,4	7 799
Nostetut yritysluotot	1 762	2 033	-13,3	2 729
Välitetyt asunto- ja kiinteistökaupat, kpl	8 714	9 057	-3,8	12 139
Mrd. €	30.9.2020	30.9.2019	Muutos, %	31.12.2019
Luottokanta				
Asuntoluotot	39,8	39,4	0,9	39,6
Yritysluotot	8,2	7,9	3,3	8,1
Asuntoyhteisöt ja muut luotot	21,4	20,3	5,5	20,4
Luottokanta yhteensä	69,3	67,6	2,6	68,1
Takauskanta	0,9	0,7	23,7	0,8
Talletukset				
Käyttö- ja maksuliiketalletukset	38,9	34,9	11,6	35,4
Sijoitustalletukset	19,4	18,9	2,7	19,0
Talletukset yhteensä	58,3	53,8	8,5	54,4

*Suhdeluvun muutos

OP Ryhmän Vähittäispankki-segmentti muodostuu henkilö- ja pk-yrityksiä koskevista pankkitoiminnasta ja varallisuudenhoidosta osuuspankeissa sekä keskusyhteisökonsernissa.

Luottokanta kasvoi vuodessa 2,6 prosenttia 69,3 miljardiin euroon. Uusia asuntoluottoja nostettiin katsauskaudella 8,4 prosenttia vertailukautta vähemmän. Asuntoluottokanta kasvoi vuodessa 0,9 prosenttia 39,8 miljardiin euroon. Yritysluottokanta kasvoi vuodessa 3,3 prosenttia 8,2 miljardiin euroon.

Luottokannan kasvuun vaikuttivat uusien lainojen kysynnän lisäksi myönnetty lyhennysvapaa. Maaliskuun lopulla luottojen lyhennysvapaaohjelmien määrä hetkellisesti kymmenkertaistui. Kotitalouksille ja pk-yrityksille tarjottiin mahdollisuutta lyhennysvapaisiin ilman erillistä maksua, mikäli koronapandemia oli vaikuttanut asiakkaiden luotonhoitokykyyn. Kesällä lyhennysvapaaohjelmien määrä palautui samalle tasolle kuin ennen pandemiaa.

Asiakkaiden kiinnostus asuntoluottojen ja asuntoyhteisöluottojen suojaamiseen jatkui. Henkilöasiakkaiden asuntoluotoista oli katsauskauden lopussa korkosuojattu 26,7 prosenttia (24,5).

Talletuskanta kasvoi vuodessa 8,5 prosenttia 58,3 miljardiin euroon. Kasvu muodostui erityisesti käyttö- ja maksuliiketeistä mutta myös sijoitustalletuksista. Kotitalouksien talletukset kasvoivat voimakkaimmin.

Koronaviruspandemian aiheuttama talouskriisi näkyi myös asuntokauppojen määrien vähenemisenä huhti–toukokuussa. Kesäkuusta alkaen kauppojen määrät olivat jo viime vuoden vastaavaan ajankohtaan nähden kasvussa, kun patoutunut kysyntä purkautui ja asuntomarkkina elpyi. OP Kodin välittämien asunto- ja kiinteistökauppojen määrä laski katsauskaudella 3,8 prosenttia.

Kotitaloudet vähensivät kulutustaan maalisi–toukokuussa, mikä laski sekä käteisen käyttöä että korttimaksamista. Poikkeustilan rajoitusten purkautuessa sekä korttimaksamisen ostovolyymit että käteisen käyttö elpyivät kevään pohjalukemista. Käteisvolyymit jäivät kuitenkin toistaiseksi pandemiaa edeltävää aikaa alhaisemmalle tasolle.

Poikkeuksellinen koronapandemiatilanne sai asiakkaat ottamaan digiloikan pankkiasioinnissaan. Poikkeustilan aikana keväällä 85

prosenttia asuntolainahakemuksista tuli digitaalisista kanavista, lähes kaikki asuntolainaneuvottelut käytiin etänä, kaikki OP Kodin asuntonäytöt pidettiin yksityisinä ja tarjoukset tehtiin sähköisesti. Lisäksi digitaalisen asuntokaupan alustalla (DIAS) tehtiin kauppoo aiempaa enemmän. Myös sijoitusrahastojen sähköinen myynti kasvoi vahvasti.

Katsauskaudella merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat IT-järjestelmäympäristön tehostamiseen, korttiuidistuksen jatkamiseen sekä asiakaskokemuksen ja -prosessien parantamiseen. Kesällä OP:n digitaalinen asuntolainapalvelu laajeni kaikkien saataville, eli myös muiden pankkien asiakkaat voivat saada automaattisen lainapäätöksen OP:sta. Lisäksi lanseerattiin asiakkaan oman talouden hallintaa tukevia palveluja sekä OP Monipankkipalvelu.

Katsauskauden tulos

Vähittäispankin tulos ennen veroja oli 100 miljoonaa euroa (193). Korkokate kasvoi 0,5 prosenttia 694 miljoonaan euroon luottokannan kasvettua. Nettopalkkiotuotot laskivat 2,5 prosenttia 517 miljoonaan euroon. Sijoitustoiminnan nettotuotot olivat 1 miljoonaa euroa (-16). Tuotot pienenivät yhteensä 0,3 prosenttia 1 232 miljoonaan euroon.

Kulut laskivat 0,9 prosenttia 852 miljoonaan euroon. Henkilöstökulut laskivat 2,3 prosenttia. Poistot ja arvonalentumiset kasvoivat 14,3 prosenttia 39 miljoonaan euroon pääosin korttiuidistuksen vaikutuksesta.

Saamisten arvonalentumiset kasvoivat 118 miljoonaan euroon (25). Asiakkaat hakivat aktiivisesti luottoihin lyhennysvapaita ja maksuaikojen muutoksia keväällä koronakriisin takia, mikä yhdessä odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa käytettävien makroekonomisten parametrien koronakriisistä johtuvien muutosten kanssa kasvatti odotettavissa olevia luottotappioita. Odotettavissa olevien luottotappioiden määrää kasvatti myös maaliskuussa käyttöönotettu maksukyvyttömyyden uusi määritelmä. Lopullisia nettoluottotappioita kirjattiin 30 miljoonaa euroa (39). Järjestämättömät saamiset olivat 2,0 prosenttia (1,3) luotto- ja takauksista.

Yrityspankki

- Tulos ennen veroja oli 221 miljoonaa euroa (232).
- Tuotot kasvoivat 12,9 prosenttia. Korkokate kasvoi 6,0 prosenttia ja nettopalkkiotuotot kasvoivat 19,3 prosenttia. Sijoitustoiminnan nettotuotot kasvoivat 44,7 prosenttia.
- Kulut kasvoivat 220 miljoonaan euroon (207). Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 10,6 prosenttia ICT-kulujen ja vakaussuorituksen kasvettua.
- Luottokanta kasvoi vuodessa 3,5 prosenttia 24,6 miljardiin euroon ja talletuskanta kasvoi 41,5 prosenttia 14,3 miljardiin euroon. Yrityspankki-segmentin hallinnoitavat varat kasvoivat vuodessa 9,2 prosenttia.
- Saamisten arvonalentumisten määrä oli 66 miljoonaa euroa (11). Järjestämättömät saamiset olivat 1,0 prosenttia (0,5) luotto- ja takauksista.
- Merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat maksamisen, rahoituksen ja varainhoidon järjestelmien uudistamiseen.

Avainlukuja

Milj. €	1–9/2020	1–9/2019	Muutos, %	1–12/2019
Korkokate	297	281	6,0	383
Nettopalkkiotuotot	104	87	19,3	125
Sijoitustoiminnan nettotuotot	106	73	44,7	119
Muut tuotot	14	20	-32,7	27
Tuotot yhteensä	521	462	12,9	655
Henkilöstökulut	56	56	0,6	76
Poistot ja arvonalentumiset	14	15	-7,1	20
Liiketoiminnan muut kulut	150	136	10,6	182
Kulut yhteensä	220	207	6,6	277
Saamisten arvonalentumiset	-66	-11	-	-51
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-14	-12	-	-16
Tulos ennen veroja	221	232	-4,4	311
Kulu–tuotto–suhde, %	42,3	44,8	-2,5*	42,3
Järjestämättömät saamiset luotto- ja takauksista, %	1,0	0,5	0,4*	0,5
Saamisten arvonalentumiset luotto- ja takauksista, %	0,32	0,06	0,27*	0,19
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,73	0,83	-0,10*	0,85
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	0,77	0,88	-0,11*	0,89
Mrd. €	30.9.2020	30.9.2019	Muutos, %	31.12.2019
Luottokanta				
Yritysluotot	14,7	14,3	2,8	14,5
Asuntoyhteisöt ja muut luotot	9,9	9,4	5,3	9,2
Luottokanta yhteensä	24,6	23,7	3,5	23,7
Takauskanta	2,5	2,7	-5,0	3,1
Talletukset	14,3	10,1	41,5	11,2
Hallinnoitavat varat (brutto)**				
Sijoitusrahastot	25,6	25,1	2,0	25,6
Instituutioasiakkaat	24,4	22,4	8,7	24,4
Private Banking	11,9	9,2	30,1	9,9
Hallinnoitavat varat (brutto) yhteensä	62,0	56,7	9,2	59,9
Milj. €	1–9/2020	1–9/2019	Muutos, %	1–12/2019
Nettomyynti				
Private Banking -asiakkaat	183	76	142,3	49
Instituutioasiakkaat	-23	-18	-	-49
Nettomyynti yhteensä	160	57	179,3	1

*Suhdeluvun muutos

**Vertailukauden 1–12/2019 luvut on oikaistu vastaamaan päivitettyä laskentaa.

OP Ryhmän Yrityspankki-segmentti muodostuu yritys- ja instituutioasiakkaiden pankkitoiminnasta sekä varallisuudenhoidosta. Segmentti sisältää OP Yrityspankki Oyj:n pankkitoiminnan, OP Varainhoito Oy:n, OP-Rahastoyhtiö Oy:n ja OP Kiinteistösijoitus Oy:n.

Luottokanta kasvoi vuodessa 3,5 prosenttia 24,6 miljardiin euroon. Talletuskanta kasvoi vuodessa 41,5 prosenttia 14,3 miljardiin euroon.

Yrityspankin merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat maksamisen, rahoituksen ja varainhoidon järjestelmien uudistamiseen. Katsauskaudella OP toi markkinoille uuden OP Yritystalous -palvelun. OP Yritystalous on digitaalinen palvelu, joka auttaa yritysten kassanhallinnassa ja talouden kokonaisvaltaisessa seurannassa. Syyskuussa OP laajensi reaaliaikaiset SEPA-pikasiirrot yritysten massamaksamiseen aineistomaksukanavassa ensimmäisenä pankkina Suomessa.

Varainhoidon katsauskauden nettomyynti parani vertailukaudesta ja oli 160 miljoonaa euroa (57). Yrityspankki-segmentin hallinnoitavat varat kasvoivat vuodessa 9,2 prosenttia 62,0 miljardiin euroon. Hallinnoitavat varat sisälsivät noin 11 miljardia euroa OP Ryhmään kuuluvien yritysten varoja (11).

OP-Rahastojen osuudenomistajien määrä kasvoi katsauskaudella bruttona noin 68 000:lla 918 000 osuudenomistajaan. OP-Rahastojen Morningstar-luokitus oli 3,08 (3,13).

Sijoittajien mielenkiinto vaihtoehtoisii rahastoihin on kasvanut. Katsauskaudella tavallisten kiinteistörahastojen rinnalle tuotiin tarjolle OP-Alternative Portfolio -erikoissijoitusrahasto, joka on herättänyt kiinnostusta asiakkaisissa.

Koronaviruksen aiheuttama epävarmuus vaikutti Yrityspankkiin erityisesti luottokysynnän ja pääomamarkkinoiden kautta. Pääomamarkkinoiden luottoriskimarginaalit ja volatiliiteetti kasvoivat varsinkin ensimmäisellä vuosineljänneksellä. Toisaalta kaupankäyntiaktiivisuus kasvoi. Hallinnoitavien varojen määrä kasvoi vuoden kolmannella neljänneksellä. Koronaviruksen vaikutukset ja taloudellisen toimintaympäristön kehitys heijastuvat palveluiden kysyntään, sijoitusmarkkinoihin ja saamisten arvonalentumisten määrään kehitykseen.

Katsauskauden tulos

Yrityspankin tulos ennen veroja oli 221 miljoonaa euroa (232). Tuotot olivat 521 miljoonaa euroa (462) ja kulut 220 miljoonaa euroa (207). Kulu-tuotto-suhde vahvistui ja oli 42,3 prosenttia (44,8). Korkokate kasvoi 6,0 prosenttia 297 miljoonaan euroon luottokannan kasvun seurauksena. Myös luotonannon marginaalit nousivat.

Yrityspankin nettopalkkiotuotot olivat 104 miljoonaa euroa (87). Muiden nettopalkkiotuottojen kasvu johtuu pääosin OP Ryhmän sisäisten veloitusten muutoksesta.

Yrityspankki-segmentin nettopalkkiotuotot

Milj. €	1-9/2020	1-9/2019	Muutos, %
Rahastot	82	79	3,5
Omaisuuksienhoito	12	11	6,4
Muut	11	-3	-
Yhteensä	104	87	19,3

Sijoitustoiminnan nettotuotot kasvoivat 44,7 prosenttia 106 miljoonaan euroon. CVA-arvostus heikensi tulosta 13 miljoonaa euroa (-15). Asiakaskaupankäynnin tuotot kasvoivat. Luottoriskimarginaalien kaventuminen kasvatti kaupankäyntivaraston arvostusta erityisesti vuoden ensimmäiseen neljänneksen verrattuna. Vertailukauden sijoitustoiminnan nettotuottoja laskivat 25 miljoonaa euroa johdannaisten arvostusmalleihin tehdyt muutokset.

Kulut kasvoivat 220 miljoonaan euroon (207). Henkilöstökulut olivat vertailukauden tasolla, 56 miljoonaa euroa. Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 10,6 prosenttia 150 miljoonaan euroon. ICT-kulujen kasvu oli 7 miljoonaa euroa ja EU:n vakausmaksun kasvu 3 miljoonaa euroa.

Saamisten arvonalentumiset olivat 66 miljoonaa euroa (11). Lopullisia nettoluottotappioita, 53 miljoonaa euroa (3), kasvattivat saamisten uudelleenjärjestelyt. Saamisten arvonalentumisia kasvattivat myös maaliskuussa käyttöön otettu maksukyvyttömyyden uusi määritelmä ja odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa käytettävien makroekonomisten parametrien koronakriisistä johtuvat muutokset. Järjestämättömät saamiset olivat 1,0 prosenttia (0,5) luotto- ja takauksista.

Vakuutus

- Tulos ennen veroja oli 195 miljoonaa euroa (278).
- Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot kasvoivat 1,9 prosenttia ja korvauskulut laskivat 6,1 prosenttia.
- Tuotot sijoitustoiminnasta olivat 8 miljoonaa euroa (153) väliaikainen poikkeusmenettely mukaan lukien. Sijoitustaseen nettotuotto käyvin arvo oli vahinkovakuutuksessa -24 miljoonaa euroa (50) ja henkivakuutuksessa -15 miljoonaa euroa (39).
- Vahinkovakuutuksen operatiivinen yhdistetty kulusuhde oli 86,0 prosenttia (91,8) ja operatiivinen riskisuhde 60,2 prosenttia (65,3). Operatiivinen toimintakulusuhde oli 25,8 prosenttia (26,5).
- Henkivakuutuksen sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt laskivat vuodenvaihteesta 2,7 prosenttia 10,5 miljardiin euroon.
- Kehityspanostukset kohdistuivat sähköisten palveluiden kehittämiseen ja perusjärjestelmämuutostukseen.

Avainlukuja

Milj. €	1–9/2020	1–9/2019	Muutos, %	1–12/2019
Vakuutusmaksutuotot	1 127	1 106	1,9	1 479
Korvauskulut	664	707	-6,1	1 077
Henkivakuutuksen riskiliikkeen kate	22	22	-1,5	29
Vakuutuskate	485	421	15,2	431
Henkivakuutuksen nettopalkkiotuotot	76	76	-0,4	135
Vahinkovakuutuksen nettopalkkiotuotot	-27	-33	-	-49
Terveys ja hyvinvointi, nettopalkkiotuotot	6	11	-45,4	13
Nettopalkkiotuotot	55	54	0,7	99
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-37	218	-116,8	435
Muut nettotuotot	5	6	-8,7	4
Tuotot yhteensä	508	698	-27,3	969
Henkilöstökulut	101	100	1,2	133
Poistot ja arvonalentumiset	43	42	3,3	71
Liiketoiminnan muut kulut	200	200	0,0	269
Kulut yhteensä	344	341	0,8	473
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-14	-14	-	-19
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)	45	-65	-	-104
Tulos ennen veroja	195	278	-30,1	373
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,87	1,25	-0,38*	1,29
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	0,94	1,31	-0,38*	1,36
Operatiivinen yhdistetty kulusuhde (vv), %	86,0	91,8		92,7
Operatiivinen riskisuhde (vv), %	60,2	65,3		65,1
Operatiivinen toimintakulusuhde (w), %	25,8	26,5		27,7
Operatiivinen kulusuhde (hv), %	43,1	40,9		35,5

vv = vahinkovakuutus, hv = henkivakuutus

*Suhdeluvun muutos

OP Ryhmän Vakuutus-segmentti muodostuu vahinko- ja henkivakuutuksesta sekä terveys- ja hyvinvointiliiketoiminnasta. Segmenttiin kuuluvat Pohjola Vakuutus Oy ja OP-Henkivakuutus Oy sekä Pohjola Sairaala Oy. A-Vakuutus Oy sulautui Pohjola Vakuutus Oy:öön 31.3.2020.

Merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat sähköisten asiointi- ja ostopalvelujen kehittämiseen sekä vahinkovakuutuksen perusjärjestelmämuutostukseen.

Koronaviruspandemia lisäsi kevään aikana asiakkaiden yhteydenottoja ja ilmoitettuja vahinkoja matka- ja keskeytysvakuutuksissa. Useissa muissa vakuutuslajeissa vahinkomäärä laski yleisen toimeliaisuuden vähentyttyä. Syksyä kohden vahinkomäärä on palautunut kohti pandemiaa edeltävää

tasoa. Koronaviruspandemiasta aiheutuneet korvauskulut olivat yhteensä 26 miljoonaa euroa.

Pohjola Sairaala lahjoitti kevään ja kesän aikana henkilökuntansa panosta terveydenhuollon tehtäviin. Pohjola Sairaalan henkilöt ovat auttaneet muun muassa tartuntaketjujen jäljittämässä.

Sijoitusmarkkinat ovat elpyneet maaliskuun romahduksen jälkeen. Sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt, 10,5 miljardia euroa, olivat katsauskauden lopussa kuitenkin 2,7 prosenttia vuodenvaihdetta pienemmät. Sijoitussidonnaisten vakuutusten nettomyynti oli 105 miljoonaa euroa (-71). Henkivakuutuksen takaisinotot pysyivät maltillisella tasolla.

Katsauskauden tulos

Tulos ennen veroja laski 195 miljoonaan euroon (278).
Vakuutuskaute parani 485 miljoonaan euroon (421).

Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot

Milj. €	1–9/2020	1–9/2019	Muutos, %
Henkilöasiakkaat	643	620	3,8
Yritysiasiakkaat	484	487	-0,6
Yhteensä	1 127	1 106	1,9

Korvauskulut laskivat 6,1 prosenttia 664 miljoonaan euroon. Tammi–syyskuussa kirjattiin 78 uutta omaisuuden ja toiminnan suurvahinkoa (60), joiden omalla vastuulla oleva korvausmeno oli yhteensä 89 miljoonaa euroa (62). Tähän luokkaan kuuluvat yli 0,3 miljoonan euron vahingot. Korvausmenoja kasvattivat erityisesti koronapandemiaan liittyvät matka- ja tapahtumakeskeytysvahinkojen korvaukset. Lakisääteisten eläkkeiden korvausvastuun muutokset paransivat tulosta 6 miljoonaa euroa, kun vertailukaudella ne paransivat tulosta 2 miljoonaa euroa.

Muutokset aiempina vuosina tapahtuneisiin vahinkoihin, ilman diskonttokoron muutoksen vaikutusta, paransivat vakuutusmaksuista katetta 18 miljoonaa euroa (15). Vahinkovakuutuksen operatiivinen riskisuhde ilman korvausten välillisiä hoitokuluja oli 60,2 prosenttia (65,3).

Nettopalkkiotuotot kasvoivat 0,7 prosenttia 55 miljoonaan euroon.

Kulut kasvoivat 0,8 prosenttia 344 miljoonaan euroon. Vahinkovakuutuksen operatiivinen toimintakulusuhde, joka sisältää myös korvausten välilliset hoitokulut, oli 25,8 prosenttia (26,5).

Vahinkovakuutuksen operatiivinen yhdistetty kulusuhde parani 86,0 prosenttiin (91,8). Operatiiviset tunnusluvut eivät sisällä diskonttokoron muutosta.

Sijoitustoiminta

Tuotot sijoitustoiminnasta

Milj. €	1–9/2020	1–9/2019
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta	31	145
Käypään arvoon tulosaikutteisesti	113	317
Jaksotettu hankintameno	-2	2
Henkivakuutuserät*	-154	-243
Diskonttauksen purkautuminen (vv)	-16	-21
Osakkuusyhtiöt	-9	17
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-37	218
Väliaikainen poikkeusmenettely	45	-65
Yhteensä	8	153

*Sisältää korkohyvitykset asiakkaiden vakuutussäästöille, korkotäydennysten muutokset ja muut vakuutusmaksuista erät sekä sijoitussidonnaisten ja eriytettyjen taseiden sijoitusten käyvän arvon muutokset.

Tuotot sijoitustoiminnasta, väliaikainen poikkeusmenettely mukaan lukien, olivat 8 miljoonaa euroa (153). Sijoitusten myyntivoitot olivat vahinkovakuutuksessa 8 miljoonaa euroa (50) ja henkivakuutuksessa 18 miljoonaa euroa (64).

Vakuutusvelan korkoriskiä on suojattu korkotäydennyksillä ja korkojohdannaisilla. Henkivakuutuksen lyhytaikaisten korkotäydennysten nettomuutos laski tulosta 9 miljoonaa euroa (-12). Vakuutusvelan kertyneet korkotäydennykset ilman eriytettyjä taseita olivat katsauskauden lopussa 512 miljoonaa euroa (534). Korkotäydennyksistä 54 miljoonaa euroa (55) oli lyhytaikaisia.

Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan tunnuslukuja

Milj. €	1–9/2020	1–9/2019
Sijoitustaseen nettotuotto, milj. €*	-24	50
Sijoitusten tuotto käyvin arvoon, %	2,9	9,5
Korkosijoitusten Running Yield, %	1,2	1,4
	30.9.2020	31.12.2019
Sijoituskanta, milj. €	3 990	3 952
Investointitasolle luokiteltujen sijoitusten osuus, %	91	92
A-luokiteltuja saamisia, vähintään, %	58	61
Modifioitu duraatio, %	3,3	4,0

*Sijoitustaseen nettotuotto on laskettu vähentämällä koko sijoitusomaisuuden tuotoista markkinaehtoisien vakuutusvelan arvonmuutos.

Henkivakuutuksen sijoitustoiminnan tunnuslukuja*

Milj. €	1–9/2020	1–9/2019
Sijoitustaseen nettotuotto, milj. €**	-15	39
Sijoitusten tuotto käyvin arvoon, %	3,5	11,4
Korkosijoitusten Running Yield, %	1,1	1,3
	30.9.2020	31.12.2019
Sijoituskanta, milj. €	3 496	3 619
Investointitasolle luokiteltujen sijoitusten osuus, %	89	88
A-luokiteltuja saamisia, vähintään, %	58	64
Modifioitu duraatio, %	2,9	2,9

*ilman eriytettyjä taseita

**Sijoitustaseen nettotuotto on laskettu vähentämällä koko sijoitusomaisuuden tuotoista markkinaehtoisien vakuutusvelan arvonmuutos. Sijoitustase ei sisällä eriytettyjä taseita.

Muu toiminta

Avainlukuja

Milj. €	1–9/2020	1–9/2019	Muutos, %	1–12/2019
Korkokate	-46	-48	-	-59
Nettopalkkiotuotot	7	5	34,6	6
Sijoitustoiminnan nettotuotot	11	37	-70,9	38
Liiketoiminnan muut tuotot	582	446	30,6	593
Tuotot yhteensä	553	440	25,8	578
Henkilöstökulut	128	101	26,7	148
Poistot ja arvonalentumiset	102	98	4,2	132
Liiketoiminnan muut kulut	285	237	19,8	336
Kulut yhteensä	515	437	17,9	616
Saamisten arvonalentumiset	1	0	102,2	0
Tulos ennen veroja	39	3	-	-37

Muu toiminta -segmentti sisältää liiketoimintasegmenttejä tukevat toiminnot. Segmenttiin kuuluvat pääosa OP Osuuskunnasta, OP-Palvelut Oy ja OP Yrityspankki Oyj:n keskuspankkitoiminnot.

Katsauskauden tulos

Muu toiminta -segmentin tulos ennen veroja oli 39 miljoonaa euroa (3). Tulosta paransi Vallilan kiinteistön myynti ja laski kulujen kasvu. Tuotot kasvoivat 25,8 prosenttia 553 miljoonaan euroon.

Muu toiminta -segmentin korkokate oli -46 miljoonaa euroa (-48). Sijoitustoiminnan nettotuotot olivat 11 miljoonaa euroa (37). Vertailukaudella kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen nettotuottoja paransi ennen aikaisesti takaisinmaksetun TLTRO II -rahoituksen suojausten purusta syntynyt tulosvaikutus 14 miljoonaa euroa.

Liiketoiminnan muut tuotot kasvoivat 30,6 prosenttia 582 miljoonaan euroon. Liiketoiminnan muita tuottoja kasvatti Vallilan kiinteistön myynti ensimmäisellä vuosineljänneksellä. Kaupasta kirjattiin myyntivoittoa 98 miljoonaa euroa liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluja 2 miljoonaa euroa liiketoiminnan muihin kuluihin. OP Ryhmä jatkaa toimintaansa kiinteistössä pitkäaikaisella vuokrasopimuksella. Kiinteistö kirjattiin käyttöoikeusomaisuuseränä taseeseen. IFRS 16 -standardin mukainen käyttöoikeusomaisuuserän arvo oli 138 miljoonaa euroa ja vuokrasopimusvelka 225 miljoonaa euroa.

Muu toiminta -segmentin kulut kasvoivat vertailukaudesta 17,9 prosenttia 515 miljoonaan euroon. Henkilöstökulut kasvoivat 26,7 prosenttia 128 miljoonaan euroon. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä kasvoivat 4,2 prosenttia 102 miljoonaan euroon. Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 19,8 prosenttia 285 miljoonaan euroon ICT-kulujen kasvettua 29 miljoonaa euroa.

OP Ryhmän senior- ja senior non-preferred -ehtoisen tukkuvarainhankinnan, TLTRO-varainhankinnan sekä katettujen joukkovelkakirjalainojen keskimarginaali oli syyskuussa 15 korkopistettä (19). Kustannusta madaltaa TLTRO-rahoitus. Katetut joukkovelkakirjalainat raportoidaan osana Vähittäispankki-segmenttiä.

OP Ryhmän rahoituksen saatavuus säilyi hyvänä. Tammi-syyskuussa laskettiin liikkeeseen pitkäaikaisia joukkovelkakirjalainoja yhteensä 6,6 miljardia euroa. Maaliskuussa koronakriisin takia tukkuvarainhankintamarkkina häiriintyi ja markkinoilla vakuudettoman pitkän tukkuvarainhankinnan hinnat nousivat huomattavasti ja nopeasti. Toisella vuosineljänneksellä tukkuvarainhankintamarkkina elpyi merkittävästi, vaikka hinnat eivät palautuneet kriisiä edeltävälle tasolle. Tammikuussa laskettiin liikkeeseen 500 miljoonan euron senior non-preferred -joukkovelkakirjalaina, jonka maturiteetti on 7 vuotta, sekä 1 miljardin euron katettu joukkovelkakirjalaina, jonka maturiteetti on 8,25 vuotta. Touko- ja kesäkuussa laskettiin liikkeeseen kaksi senior-ehtoista 1 miljardin euron joukkovelkakirjalainaa, joiden maturiteetit ovat 5,25 ja 4 vuotta.

Touko- ja kesäkuussa laskettiin lisäksi liikkeeseen kaksi toissijaisen oman pääoman ehtoista joukkovelkakirjalainaa, toinen SEK-määräinen 3,25 miljardia kruunua ja toinen EUR-määräinen 1 miljardia euroa. Toissijaisen oman pääoman ehtoiset lainat ovat maturiteetiltaan 10 vuotta, mutta ne on mahdollista eräännyttää 5 vuoden kuluttua liikkeeseenlaskusta. Elokuussa lunastettiin ennen aikaisesti takaisin SEK-määräinen 3,5 miljardin kruunun toissijaisen oman pääoman ehtoinen laina, jonka maturiteetti oli 10 vuotta ja eräpäivä 25.8.2025.

Maaliskuussa OP Ryhmä otti EKP:n pankeille tarjoamaa maturiteetiltaan alle vuoden mittaista USD-määräistä rahoitusta 500 miljoonaa dollaria. Lisäksi OP Ryhmä osallistui kesäkuussa Euroopan keskuspankin kohdennettujen pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden kolmanteen sarjaan (TLTRO III) 6,0 miljardilla eurolla.

Koronakriisistä huolimatta maksuvalmius säilyi katsauskaudella hyvänä.

Palvelukehittäminen

OP Ryhmä investoi jatkuvasti toimintansa kehittämiseen ja asiakaskokemuksen parantamiseen. Keskusyhteisö tytäryhtiöineen vastaa OP Ryhmän palvelutoiminnan kehittämisestä. Palvelutoiminnan kehittämiseen liittyvistä kustannuksista merkittävä osa muodostuu ICT-investoinneista.

OP Ryhmän kehittämisenotot olivat tammi–syyskuussa 208 miljoonaa euroa (219). Niihin sisältyvät lisenssimaksut, ostetut palvelut, muut hankkeisiin liittyvät ulkoiset kustannukset sekä omaa työtä. Kehittämismenoista 74 miljoonaa euroa (93) on aktivoitu. Yksityiskohtaisempaa tietoa OP Ryhmän investoinneista sisältyy tämän osavuositarkastuksen liiketoimintasegmenttikohdaisiin osioihin.

OP Ryhmä solmi keväällä 2019 viisivuotisen sopimuksen Tata Consultancy Services Ltd:n (TCS) kanssa ICT-palveluiden tuottamisesta. Sopimus kattaa OP Ryhmän käyttämät ICT-infrastruktuuripalvelut kuten keskuskone-, palvelin- ja kapasiteettipalvelut. Lisäksi sopimukseen kuuluvat konesali- ja pilvipalvelut. ICT-infrastruktuuripalveluiden siirto TCS:lle etenee suunnitellusti.

Henkilöstö

OP Ryhmän palveluksessa oli katsauskauden lopussa 12 460 henkilöä (12 226). Henkilöstöä oli keskimäärin 12 454 (12 376).

Henkilöstö katsauskauden lopussa

	30.9.2020	31.12.2019
Vähittäispankki	7 036	7 230
Yrityspankki	920	907
Vakuutus	2 161	2 015
Muu toiminta	2 343	2 074
Yhteensä	12 460	12 226

Katsauskauden aikana OP Ryhmän palveluksesta siirtyi eläkkeelle 228 henkilöä (222). Eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 62,2 vuotta (61,8).

OP Ryhmän muuttuva palkitseminen koostuu vuonna 2020 koko henkilöstöä koskevasta tulospalkkiojärjestelmästä ja henkilöstörahostosta. Yrityskohtaiset vuosisuunnitelman mukaiset tavoitteet sekä ryhmätasoiset strategiset tavoitteet huomioidaan tulospalkkiojärjestelmän ja henkilöstörahoston mittareissa. Palkitsemisjärjestelmiä laadittaessa on otettu huomioon finanssi- ja rahoitusalan palkitsemisjärjestelmiä koskeva sääntely. Tarkemmat tiedot muuttuvasta palkitsemisesta on esitetty OP Ryhmän palkka- ja palkkioselvityksessä.

OP Ryhmän rakenteessa tapahtuneet muutokset

OP Ryhmän osavuositarkastukseen yhdisteltiin katsauskauden lopussa yhteensä 138 osuuspankkia (147) ja OP Osuuskunta -konserni. Katsauskaudella osuuspankkien lukumäärää pienensivät pankkien sulautumiset.

Köyliön Osuuspankki ja Vampulan Osuuspankki sulautuivat Säköylän Osuuspankkiin 29.2.2020. Sulautumisen yhteydessä Säköylän Osuuspankin toiminimi muuttui Ala-Satakunnan Osuuspankiksi.

Kihniön Osuuspankki sulautui Virtain Osuuspankkiin 29.2.2020, ja tämän jälkeen Virtain Osuuspankki sulautui samana päivänä Ruoveden Osuuspankkiin. Sulautumisten yhteydessä Ruoveden Osuuspankin toiminimi muuttui Ylä-Pirkanmaan Osuuspankiksi.

Kannuksen Osuuspankki sulautui Suomenselän Osuuspankkiin 31.3.2020.

Kesälähden Osuuspankki sulautui Pohjois-Karjalan Osuuspankkiin 30.4.2020.

Honkilahden Osuuspankki sulautui Euran Osuuspankkiin 31.7.2020.

Parikkalan Osuuspankki ja Simpeleen Osuuspankki sulautuivat Etelä-Karjalan Osuuspankkiin 31.8.2020.

Kalajoen Osuuspankki ja Keski-Pohjanmaan Osuuspankki ovat 2.6.2020 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Kalajoen Osuuspankki sulautuu Keski-Pohjanmaan Osuuspankkiin. Sulautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 31.10.2020.

Ruukin Osuuspankki, Vihannin Osuuspankki ja Raahen Seudun Osuuspankki ovat 29.9.2020 hyväksyneet sulautumissuunnitelmat, joiden mukaan Ruukin Osuuspankki ja Vihannin Osuuspankki sulautuvat Raahen Seudun Osuuspankkiin. Sulautumisten täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 31.3.2021. Sulautumisten yhteydessä Raahen Seudun Osuuspankin toiminimi muuttuu Raahentienoon Osuuspankiksi.

OP Osuuskunta -konsernin rakenteen yksinkertaistaminen

OP Ryhmän keskusyhteisökonsernin juridisilla rakennejärjestelyillä yksinkertaistetaan konsernirakennetta, selkeytetään johtamista ja kevennetään kulurakennetta.

A-Vakuutus Oy sulautui Pohjola Vakuutus Oy:öön 31.3.2020.

OP Yrityspankki Oyj ja Kaivokadun PL-hallinto Oy ovat 28.4.2020 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Kaivokadun PL-hallinto Oy sulautuu OP Yrityspankki Oyj:öön. Sulautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 31.10.2020.

OP Osuuskunta ja OP Co-ride Oy ovat 19.5.2020 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan OP Co-ride Oy sulautuu OP Osuuskuntaan. Sulautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 31.10.2020.

OP Ryhmä suunnittelee rakennejärjestelyä, jossa Pohjola Vakuutus Oy siirrettäisiin OP Yrityspankki Oyj:n omistukseen OP Osuuskunnan suoraan omistukseen. Suunnitelmasta kerrottiin ensimmäisen kerran vuonna 2014. Järjestelyn toteutustavasta tai aikataulusta ei ole tehty päätöksiä.

OP Osuuskunnan hallinto

OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päätti 30.10.2019 OP Osuuskunnan uuden hallituksen ehdollisesta kokoonpanosta. Hallintoneuvosto vahvisti nimitykset osuuskunnan uusien sääntöjen tultua voimaan 1.1.2020. Sääntelyviranomaisen on hyväksynyt OP Osuuskunnan hallituksen kokoonpanon.

Hallitukseen kuuluvat 1.1.2020 alkaen seuraavat jäsenet: Leif Enberg (s. 1954, taloustieteen maisteri, HHJ), Jarna Heinonen (s. 1965, kauppatieteiden tohtori), Jari Himanen (s. 1962, ylioppilasmerkonomi, eMBA), Kati Levoranta (s. 1970, oikeustieteen kandidaatti, MBA), Pekka Loikkanen (s. 1959, kauppatieteiden maisteri), Riitta Palomäki (s. 1957, kauppatieteiden maisteri), Jaakko Pehkonen (s. 1960, ekonomi, kauppatieteiden tohtori), Timo Ritakallio (s. 1962, oikeustieteen maisteri, MBA, tekniikan tohtori), Olli Tarkkanen (s. 1962, oikeustieteen kandidaatti, eMBA) ja Mervi Väisänen (s. 1963, kauppatieteiden maisteri, HHJ).

Hallitus valitsi vuoden 2020 alussa puheenjohtajakseen Jaakko Pehkosen ja varapuheenjohtajakseen Jarna Heinosen. Lisäksi hallitus on valinnut keskuudestaan puheenjohtajat, varapuheenjohtajat ja muut jäsenet hallituksen lakisäateisiin valiokuntiin.

OP Osuuskunnan hallintoneuvosto nimitti 10.6.2020 tekniikan tohtori Tero Ojanperän (s. 1966) OP Osuuskunnan hallituksen jäseneksi 1.7.2020 alkaen. Nimitys on ehdollinen ja riippuu sääntelyviranomaisen hyväksynnästä. Hallitukseen kuuluu 11 jäsentä 1.7.2020 alkaen.

OP Ryhmän keskusyhteisön (OP Osuuskunta) varsinainen osuuskunnan kokous pidettiin 19.3.2020.

Hallintoneuvostoon valittiin seuraavat erovuorossa olleet hallintoneuvoston jäsenet uudelleen vuonna 2021 päättyväksi toimikaudeksi: toimitusjohtaja Mika Helin ja restonomi, MBA Mervi Hinkkanen.

Uusiksi hallintoneuvoston jäseniksi vuonna 2021 päättyväksi toimikaudeksi valittiin hankintapäällikkö Päivi Hakasuo, professori Juha-Pekka Juntila, jatko-opiskelija Päivi Kujala, toimitusjohtaja Pekka Lehtonen, toimitusjohtaja Sirpa Leppäkoski, Senior Manager Anssi Mäkelä, toimitusjohtaja Ulf Nylund, maatilayrittäjä Johanna Pättiniemi, kehitysjohtaja Tiina Rajala, yrittäjä Timo Syrjälä ja toimitusjohtaja Pauliina Takala.

Hallintoneuvostossa on yhteensä 35 jäsentä.

Järjestäytymiskokouksessaan hallintoneuvosto valitsi hallintoneuvoston puheenjohtajiston. Puheenjohtajana jatkaa hallintojohtaja Annukka Nikola ja varapuheenjohtajina professori Markku Sotarauta sekä toimitusjohtaja Ari Väänänen.

Tilintarkastajaksi tilikaudeksi 2020 valittiin varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab. KPMG Oy Ab:n nimeämänä päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Juha-Pekka Mylén.

Osuuskunnan kokous 19.3.2020 päätti keskusyhteisön sääntöjen muuttamisesta. Keskeinen muutos oli, että hallintoneuvoston

paikkajako määräytyy jatkossa siten, että jokaisella OP-liitolla on kuusi paikkaa keskusyhteisön hallintoneuvostossa.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

OP Ryhmä, Danske Bank ja Nordea myyvät Automatia Pankkiautomaatit Oy:n koko osakekannan käteisen rahan käsittelyyn keskittyneelle Loomis AB:lle. Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) hyväksyi yrityskaupan ehdollisena 14.10.2020. Kaupan hyväksymisen ehtona Loomis ja Automatia sitoutuivat tarjoamaan Loomiksen kilpailijoille pääsyn Automatian rahahuoltojärjestelmään sekä jatkamaan arvokuljetus- ja rahankäsittelypalveluiden ostamista Loomiksen merkittävimmältä kilpailijalta seuraavien viiden vuoden ajan. Kaupalla ei ole vaikutusta Automatian palveluihin, kuten Otto-käteisautomaattiverkoston toimintaan.

Loppuvuoden näkymät

Maailmantalous alkoi palautua kevään romahduksesta kolmannella vuosineljänneksellä. Elpyminen oli kuitenkin epätasaista, ja kansantuote oli selvästi alle edellisvuoden tason lähes kaikkialla. Syksyllä koronapandemiatapausten määrä kääntyi jälleen kasvuun, mutta seuraukset ovat toistaiseksi olleet lievempiä kuin keväällä. Rahoitusmarkkinat ovat säilyneet rauhallisina osin keskuspankkien merkittävän tuen vuoksi. Korot ovat kauttaaltaan poikkeuksellisen matalat.

Mikäli koronaviruspandemia pysyy kohtuullisesti hallinnassa, talous jatkaa vähitellen elpymistään. Näkymät ovat kuitenkin yhä epävarmat niin koti- kuin vientimarkkinoilla. Pandemiakehityksen äkillinen paheneminen vaikuttaisi OP Ryhmään kolmella tavalla: epävarmuus lisääntyisi rahoitus- ja sijoitusmarkkinoilla sekä taloudessa, asiakkaiden taloudellisten vaikeuksien lisääntyminen kasvattaisi luottoriskiä sekä vähentäisi palveluiden kysyntää ja lisäksi paheneva tautitilanne voisi vaikeuttaa OP Ryhmän oman toiminnan tehokasta toteuttamista.

Koronaviruspandemian aiheuttama poikkeuksellinen epävarmuus kasvattaa OP Ryhmän saamisten arvonalentumisia ja heikentää sijoitustoiminnan tuottoja. OP Ryhmän vuoden 2020 tuloksen ennen veroja arvioidaan jäävän pienemmäksi kuin vuoden 2019 tulos.

Kaikki tässä osavuosisikatsauksessa esitetyt ennusteet ja arviot perustuvat tämänhetkiseen näkemykseen talouden kehityksestä. Toteutuvat tulokset voivat olla merkittävästi erilaiset.

Tunnuslukujen laskentakaavat

Vaihtoehtoisia tunnuslukuja esitetään kuvaamaan liiketoiminnan taloudellista kehitystä ja parantamaan vertailukelpoisuutta eri raportointikausien välillä. Käytettyjen vaihtoehtoisten tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty alla.

Vaihtoehtoiset tunnusluvut

Oman pääoman tuotto (ROE), %	$\frac{\text{Katsauskauden tulos x (tilikauden päivät/katsauskauden päivät)}}{\text{Oma pääoma (kauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$
Oman pääoman tuotto (ROE), ilman OP-bonusia, %	$\frac{(\text{Katsauskauden tulos} + \text{OP-bonukset verojen jälkeen}) \times (\text{tilikauden päivät/katsauskauden päivät})}{\text{Oma pääoma (kauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$
Koko pääoman tuotto (ROA), %	$\frac{\text{Katsauskauden tulos x (tilikauden päivät/katsauskauden päivät)}}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (kauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$
Koko pääoman tuotto (ROA), ilman OP-bonusia, %	$\frac{(\text{Katsauskauden tulos} + \text{OP-bonukset verojen jälkeen}) \times (\text{tilikauden päivät/katsauskauden päivät})}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (kauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$
Kulujen osuus tuotoista, %	$\frac{\text{Kulut yhteensä}}{\text{Tuotot yhteensä}} \times 100$
Tuotot sijoitustoiminnasta	Sijoitustoiminnan nettotuotot + Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)
Luottokanta	Tase-erä Saamiset asiakkailta
Saamisten arvonalentumiset luotto- ja takauskannasta, %	$\frac{\text{Saamisten arvonalentumiset x (tilikauden päivät/katsauskauden päivät)}}{\text{Luotto- ja takauskanta katsauskauden lopussa}} \times 100$
Talletukset	Tase-erän Velat asiakkaille sisältämät talletukset
Tappiota koskevan vähennyserän kattavuusaste (coverage ratio), %	$\frac{\text{Tappiota koskeva vähennyserä}}{\text{Saamiset asiakkailta (taseen ja taseen ulkopuoliset erät)}} \times 100$
Maksukyvyttömyyden havainnointiaste (default capture rate), %	$\frac{\text{Uudet maksukyvyttömät sopimukset, jotka olivat vaiheessa 2 vertailukaudella}}{\text{Uudet maksukyvyttömät sopimukset katsauskaudella}} \times 100$
Vahinkovakuutus:	
Operatiivinen vahinkosuhte, %	$\frac{\text{Korvauskulut pl. laskuperustemuutokset ja yrityskauppojen yhteydessä syntyneiden aineettomien erien poistot}}{\text{Vakuutusmaksutuotot pl. laskuperustemuutokset (netto)}} \times 100$
Operatiivinen liikekulusuhde, %	$\frac{\text{Liikekulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot pl. laskuperustemuutokset (netto)}} \times 100$
Operatiivinen yhdistetty kulusuhde, %	Operatiivinen vahinkosuhte + operatiivinen liikekulusuhde Operatiivinen riskisuhte + operatiivinen toimintakulusuhde

Operatiivinen riskisuhde (ilman perustekorkokulua), %	<u>Korvaukset pl. korvausten selvittelykulut ja laskuperustemuutokset</u>	x 100
	Vakuutusmaksutuotot (netto) pl. laskuperustemuutokset	
Operatiivinen toimintakulusuhde, %	<u>Liikekulut ja korvausten selvittelykulut</u>	x 100
	Vakuutusmaksutuotot (netto) pl. laskuperustemuutokset	
Henkivakuutus:		
Operatiivinen kulusuhde, %	<u>Kulut yhteensä</u>	x 100
	Kuorimitustulo + hallinnointipalkkioiden palautus	
Erillislaskentaan perustustuvat tunnusluvut		
Vakavaraisuussuhde, %	<u>Omat varat yhteensä</u>	x 100
	Kokonaisriski	
Tier 1 -vakavaraisuussuhde, %	<u>Ensisijainen pääoma (Tier 1)</u>	x 100
	Kokonaisriski	
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde, %	<u>Ydinpääoma (CET1)</u>	x 100
	Kokonaisriski	
Solvenssisuhde, %	<u>Omat varat</u>	x 100
	Vakavaraisuuspääomavaatimus (SCR)	
Vähimmäisomavaraisuusaste (leverage ratio), %	<u>Ensisijainen pääoma (T1)</u>	x 100
	Vastuiden määrä	
Maksuvalmiusvaatimus (LCR), %	<u>Likvidit varat</u>	x 100
	Likviditeetin ulosvirtaukset - likviditeetin sisään virtaukset stressitilanteessa	
Pysyvän varainhankinnan vaatimus (NSFR), %	<u>Pysyvä varainhankinta</u>	x 100
	Pysyvän varainhankinnan vaade	
Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuussuhde*	<u>Ryhmittymän omat varat yhteensä</u>	x 100
	Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yhteensä	
Järjestämättömät saamiset luotto- ja takaukskannasta, %	<u>Järjestämättömät saamiset (netto)**</u>	x 100
	Luotto- ja takaukskanta katsauskauden lopussa	
Ongelmasaamiset luotto- ja takaukskannasta, %	<u>Ongelmasaamiset (netto)***</u>	x 100
	Luotto- ja takaukskanta katsauskauden lopussa	
Terveet lainanhoitojoustosaamiset luotto- ja takaukskannasta, %	<u>Terveet lainanhoitojoustosaamiset (netto)***</u>	x 100
	Luotto- ja takaukskanta katsauskauden lopussa	

Terveet lainanhoitojoustosaamiset

ongelmasaamisista, % x 100
Terveet lainanhoitojoustosaamiset (netto)***
 Ongelmasaamiset katsauskauden lopussa

Tappiota koskeva vähennyserä (saamiset asiakkailta) x 100
 ongelmasaamisista, % x 100
Tappiota koskeva vähennyserä, joka kohdistuu tase-erään saamiset asiakkailta
 Ongelmasaamiset katsauskauden lopussa

Luotto- ja takauskanta Luottokanta + takauskanta

*Rava-suhdeluvussa on huomioitu siirtymäsäännökset.

**Järjestämättömillä saamisilla tarkoitetaan yli 90 päivää erääntyneitä saamisia ja muita riskillisiksi luokiteltuja saamisia sekä tällaisiin saamisiin kohdistuvia asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuvia lainanhoitojoustoja. Lainanhoitojoustot ovat asiakkaan aloitteesta sovittuja helpotuksia alkuperäiseen maksuohjelmaan, ja niillä pyritään auttamaan asiakasta selviytymään väliaikaisista maksuvaikeuksista.

***Ongelmasaamisilla tarkoitetaan yli 90 päivää erääntyneitä saamisia, muita riskillisiksi luokiteltuja saamisia sekä tällaisiin tai terveisiin saamisiin kohdistuvia asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuvia lainanhoitojoustoja. Lainanhoitojoustot ovat asiakkaan aloitteesta sovittuja helpotuksia alkuperäiseen maksuohjelmaan, ja niillä pyritään auttamaan asiakasta selviytymään väliaikaisista maksuvaikeuksista. Terveitä lainanhoitojoustosaamisia ovat koeajalla olevat järjestämättömistä saamisista jo tervehtyneet lainanhoitojoustosaamiset tai saamiset, joissa lainanhoitojousto on tehty sopimukseen, joka ei ollut järjestämätön. Muista kuin asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuneita maksuohjelmamuutoksia ei luokitella ongelmasaamisiksi.

Vahinkovakuutuksen operatiivinen tulos

Milj. €	1–9/2020	1–9/2019	1–12/2019
Vakuutusmaksutuotot	1 127	1 106	1 478
Korvauskulut	757	795	1 060
Liikekulut	212	221	311
Vakuutustekninen kate	158	91	107
Diskonttokoron lasku			-136
Sijoitustuotot ja -kulut	2	123	307
Muut tuotot ja kulut	-5	-14	-23
Tulos ennen veroja	154	200	255
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)	19	-44	-65
Tulos ennen veroja	173	156	190

Vahinkovakuutuksen tunnuslukujen laskennassa käytetään vahinkovakuutusyhtiöiden toimintokohtaisia kuluja, joita ei esitetä samalla periaatteella konsernin tuloslaskelmassa.

Vakavaraisuustaulukot

Luottolaitosvakavaraisuus

Omat varat, milj. €	30.9.2020	31.12.2019
OP Ryhmän oma pääoma	12 770	12 570
Poistetaan vakuutusyhtiöiden vaikutus omasta pääomasta	-336	-237
Käyvän arvon rahasto, rahavirran suojaus	-193	-141
Ydinpääoma (CET1) ennen vähennyksiä	12 240	12 192
Aineettomat hyödykkeet	-564	-630
Eläkevastuun ylikate ja arvostusoikaisut	-99	-76
Omista varoista vähennettävät osuuspääomat	-2	-142
Ennakoitu voitonjako ja edellisen tilikauden maksamaton voitonjako	-95	-97
ECL - odotetut tappiot alijäämä	-431	-428
Ydinpääoma (CET1)	11 049	10 819
Pääomalainat, joihin sovelletaan siirtymäsäännöstä	40	60
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	40	60
Ensisijainen pääoma (T1)	11 090	10 879
Debentuurilainat	1 641	806
Toissijainen pääoma (T2)	1 641	806
Omat varat yhteensä	12 731	11 685
Kokonaisriski, milj. €	30.9.2020	31.12.2019
Luotto- ja vastapuoliriski	53 506	49 216
Standardimenetelmä (SA)	4 547	4 101
Valtio- ja keskuspankkivastuut	387	304
Luottolaitosvastuut	8	8
Yritysvastuut	3 022	2 646
Vähittäisvastuut	1 022	1 069
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	35	22
Muut	74	52
Sisäisten luottoluokitusten menetelmä (IRB)	48 959	45 115
Luottolaitosvastuut	1 014	1 023
Yritysvastuut	26 562	25 580
Vähittäisvastuut	13 177	10 320
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	7 047	6 898
Muut	1 160	1 293
Markkina- ja selvitysrisi, standardimenetelmä	1 686	1 309
Operatiivinen riski, standardimenetelmä	3 964	4 232
Vastuun arvonoikaus (CVA)	171	191
Muut riskit*	787	11
Kokonaisriski yhteensä	60 114	54 959
EKP:n päätöksen mukaiset riskipainolattiat	359	505
Kokonaisriski sisältäen riskipainolattiat	60 473	55 464

*Muut riskit syyskuun lopussa kuvaa koronaan varautumisen vaikutuksia.

Suhdeluvut, %	30.9.2020	31.12.2019
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	18,3	19,5
Tier1 -vakavaraisuussuhde	18,3	19,6
Vakavaraisuussuhde	21,1	21,1
Suhdeluvut ilman siirtymäsäännöstä, %	30.9.2020	31.12.2019
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	18,3	19,5
Tier1 -vakavaraisuussuhde	18,3	19,5
Vakavaraisuussuhde	21,0	21,0
Pääomavaatimus, milj. €	30.9.2020	31.12.2019
Omat varat	12 731	11 685
Pääomavaatimus	8 317	8 068
Puskuri pääomavaatimukseen	4 413	3 617

Pääomavaatimus 13,8 prosenttia muodostuu minimivaatimuksesta 8 prosenttia, kiinteästä lisäpääomavaatimuksesta 2,5 prosenttia, O-SII-pääomavaatimuksesta 1,0 prosenttia, EKP:n asettamasta pääomavaatimuksesta (P2R) 2,25 prosenttia (vertailuvuonna 2,0) ja ulkomaisten vastuiden maakohtaisista muuttuvista lisäpääomavaatimuksista.

Velkaantuneisuus, milj. €	30.9.2020	31.12.2019
Ensisijainen pääoma (T1)	11 090	10 879
Vastuut yhteensä	144 613	131 504
Vähimmäisomavaraisuusaste, %	7,7	8,3

Velkaantuneisuutta kuvaava mittari eli vähimmäisomavaraisuusaste (Leverage Ratio) esitetään Komission delegoidun asetuksen mukaisesti. Säännösluonnosten mukainen minimitaso on kolme prosenttia. Vähimmäisomavaraisuusaste on laskettu katsauskauden lopun luvuilla.

OP Ryhmän rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus

Milj. €	30.9.2020	31.12.2019
OP Ryhmän omat pääomat	12 770	12 570
Pääomalainat ja debentuurilainat	1 681	866
Muut omiin varoihin sisältyvät toimialakohtaiset erät	-221	-349
Liikearvo ja aineettomat hyödykkeet	-1 323	-1 393
Vakuutusliiketoiminnan arvostuserot*	614	720
Suunniteltu voitonjako ja edellisen tilikauden maksamaton voitonjako	-95	-97
Omista varoista vähennettävät IFRS-erät**	-183	-150
ECL - odotetut tappiot alijäämä	-405	-402
Ryhmittymän omat varat yhteensä	12 838	11 766
Luottolaitostoiminnan omien varojen vaade***	7 432	7 132
Vakuutusliiketoiminnan omien varojen vaade*	1 409	1 386
Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yhteensä	8 841	8 518
Ryhmittymän vakavaraisuus	3 997	3 248
Ryhmittymän vakavaraisuussuhde	3 997	3 248
(omat varat/omien varojen vähimmäismäärä) (%)	145	138

* Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden mukaiset arvostuserot ja arvio SCR:sta

** Eläkevastuun ylikate, käyvän arvon rahastosta rahavirran suojauksen osuus

*** Kokonaisriski x 13,8 %, vertailuvuonna 14,5 %

Luvuissa on huomioitu siirtymäsäännökset.

Tuloslaskelma

Milj. €	Liite	1-9/2020	1-9/2019	7-9/2020	7-9/2019
Korkokate	2	960	923	315	321
Vakuuskate	3	476	412	181	138
Nettopalkkiotuotot	4	679	679	224	229
Sijoitustoiminnan nettotuotot	5	31	273	59	54
Liiketoiminnan muut tuotot		121	41	8	6
Tuotot yhteensä		2 268	2 328	787	748
Henkilöstökulut		594	573	179	169
Poistot ja arvonalentumiset		196	189	67	62
Liiketoiminnan muut kulut	6	624	602	174	181
Kulut yhteensä		1 414	1 365	421	411
Saamisten arvonalentumiset	7	-183	-36	-17	3
OP-bonukset omistaja-asiakkaille		-190	-186	-65	-62
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)		45	-65	-44	2
Tulos ennen veroja		526	676	239	280
Tuloverot		110	134	48	57
Kauden tulos		416	542	191	223
Jakautuminen:					
Omistajien osuus tilikauden tuloksesta		413	535	190	219
Määräysvallattomien omistajien osuus kauden tuloksesta		3	7	1	4
Yhteensä		416	542	191	223

Laaja tuloslaskelma

Milj. €	Liite	1-9/2020	1-9/2019	7-9/2020	7-9/2019
Kauden tulos		416	542	191	223
Erät joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi					
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat voitot/(tappiot)		-15	-30	-18	-5
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi					
Käyvän arvon rahaston muutos					
Käypään arvoon arvostamisesta		13	149	85	-5
Rahavirran suojauksesta		65	226	-7	77
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)		-38	64	48	-3
Muuntoerot					0
Tuloverot					
Eristä, joita ei siirretä tulosvaikutteiseksi					
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvista voitoista/(tappioista)		3	6	4	1
Eristä, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi					
Käypään arvoon arvostamisesta		-3	-30	-17	1
Rahavirran suojauksesta		-13	-45	1	-15
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)		8	-13	-10	1
Kauden laaja tulos		435	869	277	275
Kauden laajan tuloksen jakautuminen:					
Omistajien osuus kauden laajasta tuloksesta		432	862	276	271
Määräysvallattomien omistajien osuus kauden laajasta tuloksesta		3	7	1	4
Yhteensä		435	869	277	275

Tase

MIJ. €	Liite	30.9.2020	31.12.2019
Käteiset varat		21 172	11 988
Saamiset luottolaitoksilta		305	246
Johdannaispimukset	16	5 278	4 824
Saamiset asiakkailta		94 173	91 463
Sijoitusomaisuus		23 536	23 509
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat		10 542	10 831
Aineettomat hyödykkeet		1 335	1 406
Aineelliset hyödykkeet		654	524
Muut varat		2 182	1 684
Versaamiset		229	235
Myytäväinä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät			314
Varat yhteensä		159 407	147 024
Velat luottolaitoksille		8 451	2 632
Johdannaispimukset		3 649	3 316
Velat asiakkaille		73 050	68 289
Vakuutusvelka	8	9 579	9 476
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	9	10 575	10 862
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	10	35 020	34 369
Varaukset ja muut velat		3 404	3 163
Verovelat		1 053	1 050
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		1 855	1 290
Myytäväinä oleviin pitkäaikaisiin omaisuuseriin liittyvät velat			6
Velat yhteensä		146 637	134 454
Oma pääoma			
OP Ryhmän omistajien osuus			
Osuuspääoma			
Jäsenosuudet		211	209
Tuotto-osuudet		2 902	3 029
Käyvän arvon rahasto	11	283	251
Muut rahastot		2 172	2 185
Kertyneet voittovarot		7 045	6 730
Määräysvallattomien omistajien osuus		157	166
Oma pääoma yhteensä		12 770	12 570
Velat ja oma pääoma yhteensä		159 407	147 024

Oman pääoman muutoslaskelma

Omistajille kuuluva oma pääoma

Milj. €	Osuus- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2019	3 241	7	2 183	6 157	11 588	154	11 742
Katsauskauden laaja tulos		351		511	862	7	869
Katsauskauden tulos				535	535	7	542
Muut laajan tuloksen erät		351		- 24	327		327
Voitonjako				- 94	- 94	- 6	-101
Jäsen- ja tuotto-osuuksien muutokset	- 31				- 31		-31
Rahastosiirrot			2	- 2			
Muut				- 1	- 1	17	16
Oma pääoma 30.9.2019	3 210	357	2 185	6 571	12 324	171	12 495

Omistajille kuuluva oma pääoma

Milj. €	Osuus- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2020	3 238	251	2 185	6 730	12 404	166	12 570
Katsauskauden laaja tulos		32		400	432	3	435
Katsauskauden tulos				413	413	3	416
Muut laajan tuloksen erät		32		- 12	20		20
Voitonjako				- 98	- 98	-8	-106
Jäsen- ja tuotto-osuuksien muutokset	- 125				- 125		-125
Rahastosiirrot			- 14	14			
Muut				-2	- 2	-4	-5
Oma pääoma 30.9.2020	3 113	283	2 172	7 045	12 612	157	12 770

Rahavirtalaskelma

MIJ. €	1-9/2020	1-9/2019
Liiketoiminnan rahavirta		
Kauden tulos	416	542
Oikaisut kauden tulokseen	122	-92
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-4 026	-5 489
Saamiset luottolaitoksilta	-3	51
Johdannaisoimukset	-739	-27
Saamiset asiakkailta	-2 800	-3 861
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat	57	84
Sijoitusomaisuus	-52	-510
Muut varat	-490	-1 226
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	10 350	221
Velat luottolaitoksille	5 720	-2 504
Johdannaisoimukset	-443	29
Velat asiakkaille	4 761	391
Vakuutusvelka	9	185
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitusoimuksista	-29	197
Varaukset ja muut velat	331	1 923
Maksetut tuloverot	-94	-137
Saadut osingot	35	59
A. Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	6 802	-4 897
Investointien rahavirta		
Tytäryritysten hankinnat hankintahetken rahavaroilla vähennettynä	0	
Tytäryritysten myynnit myyntihetken rahavaroilla vähennettynä	193	0
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-97	-118
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	427	17
B. Investointien rahavirta yhteensä	522	-101
Rahoituksen rahavirrat		
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, lisäykset	1 312	
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	-740	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	25 378	23 175
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	-24 294	-21 375
Sijoitetun vapaan oman pääoman lisäykset		
Osuus- ja osakepääoma, lisäykset	17	294
Osuus- ja osakepääoman vähennykset	-142	-325
Osingot ja osuus pääoman korot	-106	-94
Vuokrasopimusvelat	-25	
Muut oman pääoman erien lisäykset	5	
Muut oman pääoman erien vähennykset	1	
C. Rahoituksen rahavirta yhteensä	1 407	1 674
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C)	8 732	-3 323
Rahavarat tilikauden alussa	12 168	12 423
Valuuttakurssien muutosten vaikutus	508	
Rahavarat tilikauden lopussa	21 408	9 100
Saadut korot	1 351	1 117
Maksetut korot	-444	-501
Rahavarat		
Käteiset varat	21 172	8 792
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	236	308
Yhteensä	21 408	9 100

Segmenttiraportointi

Segmenttikohtaiset tiedot

Tulos tammi–syyskuu 2020, milj. €	Vähittäispankki	Yrityspankki	Vakuutus	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Korkokate	694	297	-1	-46	16	960
josta sisäiset nettotulokset ennen veroja		-17		17		
Vakuutuskate			485		-8	476
Nettopalkkiotuotot	517	104	55	7	-4	679
Sijoitustoiminnan nettotuotot	1	106	-37	11	-50	31
Liiketoiminnan muut tuotot	21	14	6	582	-502	121
Tuotot yhteensä	1 232	521	508	553	-547	2 268
Henkilöstökulut	309	56	101	128	0	594
Poistot ja arvonalentumiset	39	14	43	102	-2	196
Liiketoiminnan muut kulut	504	150	200	285	-515	624
Kulut yhteensä	852	220	344	515	-517	1 414
Saamisten arvonalentumiset	-118	-66	0	1		-183
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-162	-14	-14			-190
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)			45	0	0	45
Tulos ennen veroja	100	221	195	39	-30	526
Tulos tammi–syyskuu 2019, milj. €	Vähittäispankki	Yrityspankki	Vakuutus	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Korkokate	691	281	-9	-48	8	923
josta sisäiset nettotulokset ennen veroja	0	-5	-8	13		
Vakuutuskate			421		-9	412
Nettopalkkiotuotot	530	87	54	5	3	679
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-16	73	218	37	-39	273
Liiketoiminnan muut tuotot	32	20	14	446	-471	41
Tuotot yhteensä	1 237	462	698	440	-509	2 328
Henkilöstökulut	316	56	100	101	0	573
Poistot ja arvonalentumiset	34	15	42	98	0	189
Liiketoiminnan muut kulut	509	136	200	237	-479	602
Kulut yhteensä	859	207	341	437	-479	1 365
Saamisten arvonalentumiset	-25	-11	0	0	0	-36
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-160	-12	-14		0	-186
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)			-65		0	-65
Tulos ennen veroja	193	232	278	3	-30	676

Tase 30.9.2020, milj. €	Vähittäspankki	Yrityspankki	Vakuutus	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Käteiset varat	61	64	0	21 047		21 172
Saamiset luottolaitoksilta	18 257	106	1 942	10 396	-30 396	305
Johdannaissopimukset	687	5 159	377	200	-1 146	5 278
Saamiset asiakkailta	69 336	25 276		505	-943	94 173
Sijoitusomaisuus	714	683	9 337	19 059	-6 257	23 536
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat			10 542			10 542
Aineettomat hyödykkeet	36	211	784	307	-3	1 335
Aineelliset hyödykkeet	353	4	138	168	-10	654
Muut varat	288	480	1 066	576	-227	2 182
Verosaamiset	113	6	6	64	40	229
Varat yhteensä	89 846	31 988	24 193	52 323	-38 943	159 407
Velat luottolaitoksille	9 712	648		26 607	-28 516	8 451
Johdannaissopimukset	409	4 098	14	350	-1 222	3 649
Velat asiakkaille	58 329	14 311		3 010	-2 600	73 050
Vakuutusvelka			9 579			9 579
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista			10 575			10 575
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	13 874	771		21 256	-880	35 020
Varaukset ja muut velat	850	870	810	1 054	-178	3 404
Verovelat	504	2	147	401	-1	1 053
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0	-26	380	2 306	-805	1 855
Velat yhteensä	83 677	20 674	21 505	54 984	-34 203	146 637
Oma pääoma						12 770

Tase 31.12.2019, milj. €	Vähittäspankki	Yrityspankki	Vakuutus	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Käteiset varat	71	19	1 506	11 891	-1 499	11 988
Saamiset luottolaitoksilta	12 785	130	23	9 577	-22 269	246
Johdannaissopimukset	507	4 384	379	468	-913	4 824
Saamiset asiakkailta	67 985	24 502	0	95	-1 118	91 463
Sijoitusomaisuus	316	1 006	9 798	17 626	-5 236	23 509
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat			10 831			10 831
Aineettomat hyödykkeet	43	221	791	354	-3	1 406
Aineelliset hyödykkeet	355	2	134	43	-11	524
Muut varat	247	376	869	407	-216	1 684
Verosaamiset	103	4	45	39	42	235
Myytäväenä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät				314		314
Varat	82 411	30 645	24 376	40 814	-31 223	147 024
Velat luottolaitoksille	8 965	757		15 511	-22 601	2 632
Johdannaissopimukset	323	3 657	109	195	-968	3 316
Velat asiakkaille	54 434	11 290		4 664	-2 100	68 289
Vakuutusvelka			9 476			9 476
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista			10 862			10 862
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	11 574	1 441		21 449	-94	34 369
Varaukset ja muut velat	642	801	767	1 120	-167	3 163
Verovelat	483	4	201	363	-1	1 050
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	-18	9	380	1 314	-395	1 290
Myytäväenä oleviin pitkäaikaisiin omaisuuseriin liittyvät velat				6		6
Velat	76 403	17 960	21 795	44 622	-26 326	134 454
Oma pääoma						12 570

Liitetaulukot

1. Laatumisperiaatteet
2. Korkokate
3. Vakuuskate
4. Nettopalkkiotuotot
5. Sijoitustoiminnan nettotuotot
6. Liiketoiminnan muut kulut
7. Saamisten arvonalentumiset
8. Vakuutusvelka
9. Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista
10. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
11. Käyvän arvon rahasto verojen jälkeen
12. Annetut vakuudet
13. Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu
14. Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti
15. Taseen ulkopuoliset sitoumukset
16. Johdannaisopimukset
17. Vakuutus-segmentin sijoitusten jakauma
18. Lähipiiritapahtumat

Liite 1. Laatimisperiaatteet

Osavuositarkastus on laadittu IAS 34 -standardin Osavuositarkastukset ja vuoden 2019 tilinpäätöksessä esitettyjen laatimisperiaatteiden mukaan.

Osavuositarkastus on tilintarkastamaton. Kaikki osavuositarkastuksen luvut on pyöristetty, joten yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluvusta.

Osavuositarkastus on julkaistu suomen, englannin ja ruotsin kielellä. Suomenkielinen osavuositarkastus on virallinen, jota käytetään, mikäli havaitaan ristiriitaisuutta kieliversioiden välillä.

1. Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Osavuositarkastusta laadittaessa tehdään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden lopputulokset voivat poiketa toteumasta. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Osavuositarkastuksen laadinnassa johdon harkintaa on käytetty erityisesti odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa.

Odotettavissa olevat luottotappiot:

Odotettavissa olevien luottotappioiden (ECL) laskentamallien määrittämiseen liittyy useita johdon harkintaa edellyttäviä tekijöitä, muun muassa:

- oikeiden ECL-mallien valinta niin, että mallit kuvaavat sopimuskannan odotettavissa olevia luottotappioita mahdollisimman hyvin
- malleissa tehdyt erilaiset oletukset ja asiantuntija-arviot
- ECL-mallien parametrien estimointimenetelmien valinta
- sopimuksen maturiteetin määrittäminen eräpäivätoimille luotoille (valmiusluotot)
- käytettävissä olevan mallinnusaineiston ja datan laatuun liittyvän malliriskin määrittäminen
- sopimusten oikea ryhmittely eri segmentteihin siten, että niiden ECL lasketaan oikealla mallilla
- makroekonomisten tekijöiden valinta niin, että niiden muutokset korreloivat sopimusten maksukyvyttömyyden todennäköisyyden kanssa
- makroekonomisten skenaarioiden ja niiden todennäköisyyksien ennustaminen tulevaisuuteen.

Johdon harkintaa on käytetty myös luottoriskin merkittävän kasvun arvioinnissa, muun muassa:

- henkilöasiakkaiden suhteellisen luottoriskin muutoksen arvioinnissa käytetyssä asiantuntija-arviossa, jolla varmistetaan todenmukainen määrä sopimuksia siirtymään vaiheeseen 2 ennen siirtymistä vaiheeseen 3 (ns. default capture rate)
- absoluuttisen rajan valinnassa, joka perustuu maksukyvyttömyyden historialliseen käyttäytymiseen sekä OP Ryhmän luottoriskiprosessiin
- sen ajanjakson pituuden määrittämisessä, jonka aikana asiakkaan on osoitettava hyvää maksukäyttäytymistä, jotta arvonalentumisvaihe voi parantua vaiheesta 3 vaiheeseen 2 ja 1.

Varsinainen ECL-lukujen laskenta suoritetaan ECL-malleja käyttäen ilman johdon harkintaa, paitsi jos kyseessä on vaiheessa 3 oleva suuri yritysvastuu, jolloin ECL lasketaan asiantuntija-arvioon perustuvalla kassavirtaperusteisella ECL-menetelmällä.

Muilta kuin edellä esitetyin osin odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaan sisältyvä johdon harkinta ja arviot sisältyvät vuoden 2019 tilinpäätökseen.

Liitetiedossa 7 Saamisten arvonalentumiset kerrotaan tehdyistä valinnoista koronakriisin aikana odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa.

Liikearvo ja taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat hyödykkeet:

Liikearvo ja taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat hyödykkeet testataan vuosittain arvonalentumisen varalta, ja aina, kun esiintyy jokin viite siitä, että testauksessa käytetty rahavirtayksikön arvo saattaa olla alentunut. Arvonalentumistestauksessa määriteltävä kerrytettävissä oleva rahamäärä pohjautuu usein käyttöarvoon, jonka laskemisessa on tehtävä arvioita tulevista rahavirroista ja niiden nykyarvon laskennassa käytettävästä diskonttauskoron tasosta. Testauksen piiriin sisältyy liikearvo yhteensä 632 miljoonaa euroa ja tuotemerkkien arvoa 162 miljoonaa euroa. Katsauskaudella rahavirtayksiköiden 5 tulevan vuoden kassavirtaennusteet päivitettiin ja muutosta verrattiin vuoden 2019 testausajankohdan vastaaviin ennusteisiin. Koronakriisistä huolimatta odotukset tulevaisuuden kassavirroista eivät ole olennaisesti muuttuneet katsauskauden aikana, joten tiedossa ei ole sellaisia viitteitä arvonalentumisista, mikä olisi edellyttänyt uuden varsinaisen arvonalentumistestauksen tekemistä.

2. Maksukyvyttömyyden (default) määritelmä

OP Ryhmässä sovelletaan IFRS 9 -standardin mukaisessa laskennassa samaa maksukyvyttömyyden määritelmää kuin sisäisissä luottoriskimalleissa (IRB). Maksukyvyttömyyttä arvioidaan OP Ryhmän sisäisellä maksukäyttäytymiseen perustuvalla luokittelujärjestelmällä. Henkilöasiakkaissa maksukyvyttömyyden määritelmää sovelletaan sopimuskohtaisesti, kun taas yritysasiakkaissa tarkastellaan asiakaskokonaisuutta. Asiakas luokitellaan maksukyvyttömäksi, kun on todennäköistä, ettei asiakas

maksa luottovelvoitteitaan täysimääräisesti ilman, että OP Ryhmä turvautuu toimiin (esim. vakuuden realisointiin), tai viimeistään silloin, kun rahoitusvaroihin kuuluvaan erään liittyvä maksu on viivästynyt yli 90 päivää.

Maksukyvyttömyyden määritelmä perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen EU N:o 575/2013 (CRR) artiklaan 178.

OP Ryhmä otti käyttöön vuoden 2020 ensimmäisellä vuosineljänneksellä Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) ohjeistuksen maksukyvyttömyyden määritelmän soveltamisesta (Ohjeet maksukyvyttömyyden määritelmän soveltamisesta asetuksen (EU) N:o 575/2013 178 artiklan mukaisesti: EBA/GL/2016/07 ja EBA/RTS/2016/06). Ohjeistuksella harmonisoidaan eurooppalaisten pankkien käyttämä asiakkaiden maksukyvyttömyyden määritelmä. Ohjeistuksen mukainen prosessi tunnistaa maksukyvyttömyyksiä aikaisempaa herkemmin mm. epätodennäköisen takaisinmaksun kriteerien perusteella, joita ovat esimerkiksi julkinen maksuhäiriö tai myönnetty lainanhoitojousto, jossa lainan nykyarvo pienenee enemmän kuin 1 prosentin. Ohjeistus myös laajentaa henkilöasiakkaissa maksukyvyttömyyden velallisen kaikkiin luottovelvoitteisiin, kun merkittävä osa (20 %) henkilöasiakkaan vastuista on maksukyvyttömiä. Lisäksi yli 90 päivää eräänntyneille vastuille asetettua olennaisuusrajaa on madallettu vähittäisvastuissa 100 euroon ja 1 prosenttiin sopimuksen tai asiakkaan taseen vastuista ja muissa kun vähittäisvastuissa 500 euroon ja 1 prosenttiin sopimuksen tai asiakkaan taseen vastuista.

Asiakkaan maksukyvyttömyys päättyy, kun se ei enää täytä maksukyvyttömyyden määritelmää ja sen jälkeinen 6–12 kuukauden koeaika on päättynyt.

OP Ryhmä soveltaa EBA:n ohjeistuksen ns. kaksivaiheista käyttöönottoa, jossa ensimmäisessä vaiheessa muutettiin maksukyvyttömyyden määritelmä vuoden 2020 ensimmäisellä vuosineljänneksellä, ja myöhemmin toisessa vaiheessa kalibroidaan luottoriskiparametrit. Ensimmäisen vaiheen käyttöönotto lisäsi maksukyvyttömiä vastuiden määrää ja siten siirtoja arvonalentumisvaiheeseen 3. Odotettavissa olevien luottotappioiden määrä kasvoi 44 miljoonaa euroa ja se kirjattiin kirjanpidollisen arvion muutoksena tulosvaikuttaisesti. Saamisten arvonalentumiset esitetään liitetiedoissa 7.

3. Saamistodistusten odotettavissa olevien luottotappioiden laskenta

OP Ryhmä käytti saamistodistusten odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa kahta toisistaan erillistä mallia. Ensimmäisenä mallina käytettiin Bloombergin mallia, ja niille joukkovelkakirjalainoille, joita Bloombergin malli ei ECL:n kullakin määrittäytymisellä tukenut, käytettiin OP Ryhmän omaa luottoluokitustietoihin pohjautuvaa mallia.

OP Ryhmä on luopunut Bloombergin mallin käytöstä 30.6.2020 ja siirtynyt käyttämään vain omaa luottoluokituksiin perustuvaa mallia. Mallissa käytetään ulkoisia luottoluokituksia ja niiden puuttuessa OP Ryhmän sisäisiä. OP Ryhmän luottoluokituksiin perustuvassa mallissa pystytään paremmin huomioimaan vakuudet LGD-komponentissa ja varmistumaan saamistodistuksen oikea-aikaisesta siirrosta eri arvonalentumisvaiheisiin. Lisäksi laskentaprosessi yhdenmukaistuu ja nopeutuu. Mallin muutoksella ei ollut olennaista vaikutusta saamistodistusten odotettavissa olevien luottotappioiden määrään.

4. Vallilan kiinteistön myynti

OP Ryhmä luokitteli Vallilan kiinteistön vuoden 2019 kolmannella vuosineljänneksellä myytävänä olevaksi pitkäaikaiseksi omaisuuseräksi. Vallilan kiinteistö käsittää Helsingin Vallilassa sijaitsevan korttelin, joka valmistui kokonaisuudessaan vuonna 2017.

OP Ryhmän keskusyhteisö OP Osuuskunta myi 31.1.2020 Vallilan kiinteistön eteläkorealais-suomalaiselle sijoittajaryhmälle, johon kuuluvat Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma, NH Investment & Securities (NHIS) ja Shinhan Investment Corp. Kaupan arvo oli 480 miljoonaa euroa. Kiinteistön myynti paransi OP Ryhmän CET1-vakavaraisuutta 0,2 %-yksikköä. Kaupasta kirjattiin 96 miljoonan euron myyntivoitto OP Ryhmän vuoden 2020 ensimmäisen vuosineljänneksen tulokseen. Myyntivoitosta 98 miljoonaa euroa kirjattiin liiketoiminnan muihin tuottoihin, ja lisäksi kaupasta kirjattiin kuluja 2 miljoonaa euroa liiketoiminnan muihin kuluihin. Myyntivoitto kirjattiin kokonaisuudessaan Muu toiminta -segmentille.

OP Ryhmä jatkaa toimintaansa kiinteistössä pitkäaikaisella vuokrasopimuksella, ja kiinteistö kirjattiin käyttöoikeusomaisuuseränä taseeseen. IFRS 16 -standardin mukainen käyttöoikeusomaisuuserän arvo oli 138 miljoonaa euroa ja vuokrasopimusvelka 225 miljoonaa euroa.

5. Laatisperiaatteiden muutos vuonna 2019

OP Ryhmä otti käyttöön jaksotukseen perustuvan tuloutustavan korkokatto- ja korkoputkiluottojen johdannaisehtojen asiakasmarginaaliin vuoden 2019 neljännellä vuosineljänneksellä. Muutoksen vaikutus oikaistiin takautuvasti OP Ryhmän oman pääoman kertyneisiin voittovaroihin. Lisäksi vuoden 2019 kolmen ensimmäisen vuosineljänneksen tuloslaskelmat ja taseet oikaistiin vastaamaan uutta tuloutuskäytäntöä. Muutoksella ei ollut vaikutusta segmenttiraportointiin. Muutoksesta on kerrottu tarkemmin vuoden 2019 tilinpäätöksessä ja tilinpäätöstiedotteessa.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liite 2. Korkokate

Milj. €	1-9/2020	1-9/2019	7-9/2020	7-9/2019
Korkotuotot				
Saamiset luottolaitoksilta				
Korot	1	1	0	1
Negatiiviset korot	26	17	19	5
Yhteensä	27	19	20	6
Saamiset asiakkailta				
Lainat	940	910	316	309
Rahoitusleasingsaamiset	22	21	7	8
Arvoltaan alentuneet lainat ja muut sitoumukset	0	0		0
Negatiiviset korot	15	8	7	2
Yhteensä	978	939	330	319
Saamistodistukset				
Arvostettava käypään arvoon tulosvaikutteisesti	1	1	0	0
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	48	62	15	20
Jaksotettu hankintameno	3	8	1	3
Yhteensä	51	71	16	23
Johdannaisopimukset				
Käyvän arvon suojaus	-94	-79	-31	-27
Rahavirran suojaus	37	39	12	13
Rahavirran suojauksen tehoton osuus	3	8	3	2
Muut		-14		-4
Yhteensä	-53	-46	-16	-16
Muut	7	3	2	1
Yhteensä	1 010	986	351	333
Korkokulut				
Velat luottolaitoksille				
Korot	3	6	0	2
Negatiiviset korot	45	46	21	14
Yhteensä	48	52	21	15
Velat asiakkaille	48	53	12	16
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	178	188	53	62
Velat, joilla on huonompi etuoikeus				
Pääomalainat	0	1	0	0
Muut	38	35	16	12
Yhteensä	38	35	16	12
Johdannaisopimukset				
Käyvän arvon suojaus	-198	-192	-63	-66
Muut	-75	-87	-16	-27
Yhteensä	-273	-279	-79	-93
Muut	5	3	2	2
Yhteensä	44	53	25	14
Korkokate ilman suojauslaskennan arvostuseriä	965	933	326	320
Suojaavat johdannaiset	108	201	-2	76
Suojauskohteiden arvonmuutokset	-113	-212	-8	-76
Korkokate yhteensä	960	923	315	321

Liite 3. Vakuutuskate

Milj. €	1-9/2020	1-9/2019	7-9/2020	7-9/2019
Vahinkovakuutusmaksutuotot, netto				
Vakuutusmaksutulo	1 241	1 222	293	284
Jälleenvakuuttajien osuus	4	1	-3	1
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-136	-132	103	104
Jälleenvakuuttajien osuus	11	7	-6	-9
Yhteensä	1 119	1 097	386	380
Vahinkovakuutuskorvaukset, netto				
Maksetut korvaukset	-705	-775	-218	-253
Jälleenvakuuttajien osuus	16	17	3	6
Korvausvastuun muutos	23	46	-5	-10
Jälleenvakuuttajien osuus	4	9	7	9
Yhteensä	-661	-704	-213	-248
Vahinkovakuutuksen muut erät	-3	-3	0	-1
Henkivakuutuksen riskiliike	22	22	8	7
Vakuutuskate yhteensä	476	412	181	138

Liite 4. Nettopalkkiotuotot

Tammi-syyskuu 2020, milj. €	Vähittäis-pankki	Yritys-pankki	Vakuutus	Muu toiminta	Konserni-eliminoinnit	OP Ryhmä	7-9/2020
Palkkiotuotot							
Luotonanto	71	34		4	-1	108	33
Talletukset	1	2		0	0	2	1
Maksuliike	264	31		12	-77	229	79
Arvopapereiden välitys	6	20			-6	20	6
Arvopapereiden liikkeeseenlasku	0	7		0	0	7	3
Rahastot	28	155	0	0	-73	110	38
Omaisuudenhoito	22	19		0	-10	32	10
Lainopilliset palvelut	16	0			0	16	6
Takaukset	6	9		0	0	15	5
Asunnonvälitys	53					53	20
Vakuutustoiminta	76		20		-53	43	-73
Henkivakuutuksen kuormitustulo			64			64	22
Sijoitussidonnaisten hallinnointipalkkioiden palautus			60			60	21
Terveys- ja hyvinvointipalvelut			9		0	9	3
Muut	0	0		0	0	0	0
Yhteensä	543	277	153	16	-220	770	174
Palkkiokulut							
Luotonanto	0	1		0	-1	0	0
Maksuliike	19	5	1	2	-8	19	7
Arvopapereiden välitys		9	0	0	-1	8	3
Arvopapereiden liikkeeseen lasku	0	1		0	-1	0	0
Rahastot		74	0		-74	0	0
Omaisuudenhoito		6	0	1	0	7	1
Takaukset		0			0	0	1
Vakuutustoiminta	-5		89		-48	36	12
Terveys- ja hyvinvointipalvelut			3		0	3	1
Muut	13	78	0	5	-78	18	7
Yhteensä	27	173	93	9	-211	91	32
Nettopalkkiotuotot yhteensä	517	104	60	7	-9	679	142

Tammi-syyskuu 2019, milj. €	Vähittäis- pankki	Yritys- pankki	Vakuutus	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä	7-9/2019
Palkkiotuotot							
Luotonanto	78	34	0	4	-1	115	38
Talletukset	1	1		0	0	2	1
Maksuliike	273	34		11	-94	223	77
Arvopapereiden välitys	3	15		0	-3	15	4
Arvopapereiden liikkeeseenlasku		4		0	0	4	0
Rahastot	24	154		0	-68	109	39
Omaisuudenhoito	20	20		0	-10	31	10
Lainopilliset palvelut	18	0			0	18	5
Takaukset	6	10		0	0	15	5
Asunnonvälitys	55					55	20
Vakuutustoiminta	89		21		-67	43	6
Henkivakuutuksen kuormitustulo			69			69	23
Sijoitussidonnaisten hallinnointipalkkioiden palautus			59			59	19
Terveys- ja hyvinvointipalvelut			18		-1	17	7
Yhteensä	567	271	167	15	-244	776	257
Palkkiokulut							
Luotonanto	0	0		0	0	1	0
Maksuliike	16	3	1	2	-8	14	4
Arvopapereiden välitys		10	-0		-3	7	2
Arvopapereiden liikkeeseen lasku	0	2		0	0	2	0
Rahastot		75			-69	6	2
Omaisuudenhoito		7	0	1	0	8	3
Vakuutustoiminta	-7		105		-67	30	9
Terveys- ja hyvinvointipalvelut			7			7	1
Muut	28	86	0	6	-99	22	7
Yhteensä	37	184	112	10	-246	97	27
Nettopalkkiotuotot yhteensä	530	87	54	5	3	679	229

Maksuliikkeen palkkiotuotot on oikastu vastaamaan nykyistä seurantaa.

Liite 5. Sijoitustoiminnan nettotuotot

Milj. €	1-9/2020	1-9/2019	7-9/2020	7-9/2019
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien nettotuotot				
Saamistodistukset				
Korkotuotot	40	53	12	18
Muut tuotot ja kulut	-7	-1	-6	0
Myyntivoitot ja -tappiot	16	71	0	37
Valuutta-arvostusvoitot ja -tappiot	-14	21	-13	19
Arvon alentumiset ja niiden peruutukset*	-4	2	6	-1
Yhteensä	31	146	-1	72
* Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL) vakuutustoiminnan saamistodistuksista				
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot				
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat				
Saamistodistukset				
Korkotuotot ja -kulut	4	4	3	1
Arvostusvoitot ja -tappiot	2	7	2	2
Yhteensä	6	11	5	3
Osakkeet ja osuudet				
Arvostusvoitot ja -tappiot	-1	15	-2	1
Osingot ja voitto-osuudet	9	1	6	1
Yhteensä	8	16	3	3
Johdannaiset				
Korkotuotot ja -kulut	97	69	33	19
Arvostusvoitot ja -tappiot	163	292	32	102
Yhteensä	260	361	65	121
Yhteensä	274	388	73	126
Rahoitusvarat, jotka on arvostettava käypään arvoon tulosvaikuttavasti				
Saamistodistukset				
Korkotuotot ja -kulut	17	18	5	6
Arvostusvoitot ja -tappiot	6	4	0	3
Yhteensä	23	22	6	9
Osakkeet ja osuudet				
Arvostusvoitot ja -tappiot	-64	93	29	14
Osingot ja voitto-osuudet	20	38	2	15
Yhteensä	-44	131	31	29
Yhteensä	-21	153	36	38
Rahoitusvarat, jotka on nimenomaisesti luokiteltu käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavaksi				
Saamistodistukset				
Korkotuotot	24	29	8	10
Arvostusvoitot ja -tappiot	14	119	19	30
Yhteensä	38	149	26	40
Osakkeet ja osuudet				
Arvostusvoitot ja -tappiot	-18	-2	-2	-1
Osingot ja voitto-osuudet	7	7	4	1
Yhteensä	-12	6	2	0
Johdannaiset				
Arvostusvoitot ja -tappiot	-20	-12	3	6
Yhteensä	-20	-12	3	6
Yhteensä	6	142	32	46
Yhteensä käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot	259	683	141	210

Sijoituskiinteistöjen nettotuotot

Vuokratuotot	40	50	13	16
Arvostusvoitot ja -tappiot	-5	23	-1	14
Vastike- ja hoitokulut	-44	-44	-10	-12
Muut	1	-4	0	-1
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot yhteensä	-8	24	2	16

Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavien nettotuotot**Lainat ja muut saamiset**

Korkotuotot	6	7	4	3
Korkokulut	-2	-1	-1	0
Myyntivoitot ja -tappiot	0			
Arvon alentumiset ja niiden peruutukset	1	-2	0	1
Lainat ja muut saamiset yhteensä	4	4	3	3

Vahinkovakuutuserät

Diskonnttauksen purkautuminen, vahinkovakuutukset	-16	-21	-5	-7
---	-----	-----	----	----

Henkivakuutuserät

Korkohyvitykset asiakkaiden vakuutussäästöille	-62	-64	-20	-21
Korkotäydennysten muutos	-86	-197	-22	-111
Muut vakuutustekniset erät**	-89	-305	-38	-112
Yhteensä	-237	-567	-80	-244

** Muut vakuutustekniset erät sisältää muiden vakuutusteknistien varausten kuin korkotäydennysten muutokset.

Osakkuusyhtiöt

Käyvän arvon menetelmällä käsiteltävät	-8	11	-4	5
Pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävät	6	-8	2	-1
Yhteensä	-2	3	-1	4

Sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä

31 273 59 54

Liite 6. Liiketoiminnan muut kulut

Milj. €	1-9/2020	1-9/2019	7-9/2020	7-9/2019
ICT-kulut				
Tuotanto	192	166	59	59
Kehittäminen	94	88	22	23
Toimitilat	36	40	12	11
Viranomais- ja tilintarkastusmaksut	46	38	1	1
Ostetut palvelut	97	97	32	33
Tietoliikenne	28	25	9	9
Markkinointi	20	26	6	9
Yhteiskuntavastuu	7	7	2	2
Vakuutus- ja varmuuskulut	7	9	2	3
Muut	97	106	30	32
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	624	602	174	181
Kehittämismenot				
Milj. €	1-9/2020	1-9/2019	7-9/2020	7-9/2019
Kehittämisen ICT-kulut	94	88	22	23
Oman työn osuus	40	37	12	12
Kehittämisen kulut tuloslaskelmalla yhteensä	135	125	34	34
Aktivoidut ICT-menot	64	84	17	24
Aktiivoidun siirto/henk.kulut	10	9	3	3
Aktivoidut kehittämismenot yhteensä	74	93	21	27
Ennakkomaksut	0		0	
Kehittämismenot yhteensä	208	219	55	62
Poistot ja arvonalentumiset	136	129	46	43

Liite 7. Saamisten arvonalentumiset

Milj. €	1-9/2020	1-9/2019	7-9/2020	7-9/2019
Luotto- ja takaustappioina poistetut saamiset	89	50	59	19
Palautukset poistetuista saamisista	-7	-9	-3	-3
Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL) saamisista asiakkailta ja taseen ulkopuolisista eristä	102	-6	-39	-21
Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL) saamistodistuksista*	-1	1	0	1
Saamisten arvonalentumiset yhteensä	183	36	17	-3

* Vakuustoitiminnan saamistodistusten odotettavissa olevat luottotappiot esitetään sijoitustoiminnan nettotuotoissa.

Luottoriskille alttiina olevat vastuut ja niiden tappiota koskeva vähennyserä

Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut arvonalentumisvaiheittain 30.9.2020

Vastuut	Valhe 1	Valhe 2		Yhteensä	Valhe 3	Vastuut yhteensä
		Muut kuin yll 30 pv erääntyneet	Yll 30 pv erääntyneet			
Milj. €						
Saamiset asiakkailta (brutto)						
Vähittäispankki	62 711	7 215	49	7 264	1 530	71 505
Yrityspankki	25 456	1 502	296	1 798	507	27 760
Saamiset asialkailta yhteensä	88 167	8 717	345	9 062	2 036	99 265
Taseen ulkopuoliset nostovarot ja llimittit						
Vähittäispankki	8 662	368	1	368	19	9 049
Yrityspankki	9 176	383	193	576	52	9 805
Nostovarot ja llimittit yhteensä	17 838	751	194	945	72	18 854
Muut taseen ulkopuoliset sitoumukset						
Vähittäispankki	3 465	80		80	15	3 561
Yrityspankki	6 027	427		427	96	6 549
Muut taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	9 492	507		507	111	10 110
Saamistodistukset						
Muu toiminta	13 103	44		44		13 146
Vakuutus	4 215	52		52	14	4 281
Saamistodistukset yhteensä	17 318	96		96	14	17 427
Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut yhteensä	132 815	10 070	539	10 609	2 232	145 656

Tappiota koskeva vähennyserä arvonalentumisvaiheittain 30.9.2020

Taseessa olevat vastuut sekä taseen ulkopuoliset nostovarot ja llimittit*	Valhe 1	Valhe 2		Yhteensä	Valhe 3	Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä
		Muut kuin yll 30 pv erääntyneet	Yll 30 pv erääntyneet			
Milj. €						
Saamiset asialkailta						
Vähittäispankki	-19	-68	-1	-69	-261	-348
Yrityspankki	-31	-27	-4	-32	-234	-297
Saamiset asialkailta yhteensä	-49	-95	-5	-100	-495	-645
Taseen ulkopuoliset sitoumukset**						
Vähittäispankki	-1	-1		-1	-1	-3
Yrityspankki	-12	-2		-2	-13	-27
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	-13	-3		-3	-13	-30
Saamistodistukset***						
Muu toiminta	-1	-1		-1		-2
Vakuutus	-6	-2		-2	-6	-14
Saamistodistukset yhteensä	-7	-3		-3	-6	-16
Yhteensä	-70	-101	-5	-106	-514	-690

* Tappiota koskeva vähennyserä kirjataan yhtenä summana vähentämään tase-erää.

** Tappiota koskeva vähennyserä kirjataan tase-erään varaukset ja muut velat.

*** Tappiota koskeva vähennyserä kirjataan käyvän arvon rahastoon muun laajan tuloksen eriin.

Alla olevassa taulukossa esitetään yhteenveto tappiota koskevasta vähennyserästä suhteessa vastuun määrään arvonalentumisvaiheittain. Kattavuusasteella kuvataan tappiota koskevan vähennyserän suhteellista osuutta vastuun määrästä.

Yhteenveto ja tunnusluvut 30.9.2020	Valhe 1		Valhe 2		Valhe 3	
		Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet	Yhteensä		Yhteensä
Saamiset asiakkailta; taseen ja taseen ulkopuoliset erät						
Vähittäispankki	74 838	7 663	50	7 712	1 564	84 115
Yrityspankki	40 658	2 312	489	2 800	655	44 114
Tappiota koskeva vähennyserä						
Vähittäispankki	-20	-68	-1	-70	-261	-351
Yrityspankki	-43	-29	-4	-34	-247	-323
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Vähittäispankki	-0,03 %	-0,89 %	-1,78 %	-0,90 %	-16,72 %	-0,42 %
Yrityspankki	-0,11 %	-1,27 %	-0,89 %	-1,20 %	-37,70 %	-0,73 %
Saamiset asiakkailta; taseen ja taseen ulkopuoliset erät yhteensä	115 497	9 974	539	10 513	2 219	128 229
Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä	-63	-98	-5	-103	-508	-674
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,05 %	-0,98 %	-0,97 %	-0,98 %	-22,91 %	-0,53 %
Saamistodistukset kirjanpitoarvo						
Muu toiminta	13 103	44		44		13 146
Vakuutus	4 215	52		52	14	4 281
Tappiota koskeva vähennyserä						
Muu toiminta	-1	-1		-1		-2
Vakuutus	-6	-2		-2	-6	-14
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Muu toiminta	-0,01 %	-1,78 %		-1,78 %		-0,02 %
Vakuutus	-0,14 %	-4,14 %		-4,14 %	-41,79 %	-0,32 %
Saamistodistukset yhteensä	17 318	96		96	14	17 427
Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä	-7	-3		-3	-6	-16
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,04 %	-3,06 %		-3,06 %	-41,79 %	-0,09 %

Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut arvonalentumisvaiheittain 31.12.2019

Vastuut	Valhe 1		Valhe 2		Valhe 3	
		Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet	Yhteensä		Vastuut yhteensä
Milj. €						
Saamiset asiakkailta (brutto)						
Vähittäispankki	60 605	6 778	173	6 951	909	68 464
Yrityspankki	25 103	1 388	306	1 693	384	27 180
Saamiset asiakkailta yhteensä	85 707	8 166	479	8 645	1 292	95 644
Taseen ulkopuoliset nostovarot ja lillitit						
Vähittäispankki	5 218	354	7	361	11	5 589
Yrityspankki	4 674	318	151	470	60	5 204
Nostovarot ja lillitit yhteensä	9 892	673	158	830	71	10 793
Muut taseen ulkopuoliset sitoumukset						
Vähittäispankki	2 775	94		94	12	2 881
Yrityspankki	7 011	1 216		1 216	70	8 297
Muut taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	9 786	1 309		1 309	82	11 178
Saamistodistukset						
Muu toiminta	12 259	93		93		12 352
Vakuutus	3 936	4		4	10	3 950
Saamistodistukset yhteensä	16 196	97		97	10	16 302
Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut yhteensä	121 581	10 245	637	10 881	1 455	133 918

Tappiota koskeva vähennyserä arvonalentumisvalheittain 31.12.2019

Taseessa olevat vastuut sekä taseen ulkopuolliset nostovarajat ja lllmitit*	Valhe 1	Valhe 2		Yhteensä	Valhe 3	Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä
		Muut kuin yll 30 pv erääntyneet	Yll 30 pv erääntyneet			
Milj. €						
Saamiset asiakkailta						
Vähittäispankki	-16	-54	-3	-57	-188	-261
Yrityspankki	-25	-18	-3	-21	-248	-294
Saamiset asiakkailta yhteensä	-40	-72	-6	-78	-436	-555
Taseen ulkopuolliset sitoumukset**						
Vähittäispankki	-1	-1		-1	0	-2
Yrityspankki	-2	-4		-4	-10	-16
Taseen ulkopuolliset sitoumukset yhteensä	-3	-5		-5	-10	-18
Saamistodistukset***						
Muu toiminta	-2	-1		-1		-3
Vakuutus	-4	-1		-1	-5	-10
Saamistodistukset yhteensä	-6	-1		-1	-5	-13
Yhteensä	-49	-79	-6	-85	-451	-585

* Tappiota koskeva vähennyserä kirjataan yhtenä summana vähentämään tase-erää.

** Tappiota koskeva vähennyserä kirjataan tase-erään varaukset ja muut velat.

*** Tappiota koskeva vähennyserä kirjataan käyvän arvon rahastoon muun laajan tuloksen eriin.

Alla olevassa taulukossa esitetään yhteenvedo tappiota koskevasta vähennyserästä suhteessa vastuun määrään arvonalentumisvaiheittain. Kattavuusasteella kuvataan tappiota koskevan vähennyserän suhteellista osuutta vastuun määrästä.

Yhteenvedo ja tunnusluvut 31.12.2019	Valhe 1	Valhe 2		Yhteensä	Valhe 3	Yhteensä
		Muut kuin yll 30 pv erääntyneet	Yll 30 pv erääntyneet			
Saamiset asiakkailta; taseen ja taseen ulkopuolliset erät						
Vähittäispankki	68 597	7 226	180	7 406	931	76 934
Yrityspankki	36 788	2 922	457	3 379	514	40 681
Tappiota koskeva vähennyserä						
Vähittäispankki	-17	-55	-3	-58	-188	-263
Yrityspankki	-27	-22	-3	-26	-258	-310
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Vähittäispankki	-0,02 %	-0,76 %	-1,67 %	-0,78 %	-20,22 %	-0,34 %
Yrityspankki	-0,07 %	-0,77 %	-0,71 %	-0,76 %	-50,12 %	-0,76 %
Saamiset asiakkailta; taseen ja taseen ulkopuolliset erät yhteensä	105 386	10 148	637	10 784	1 445	117 615
Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä	-43	-77	-6	-83	-446	-573
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,04 %	-0,76 %	-0,98 %	-0,77 %	-30,86 %	-0,49 %
Saamistodistukset kirjanpitoarvo						
Muu toiminta	12 259	93		93		12 352
Vakuutus	3 936	4		4	10	3 950
Tappiota koskeva vähennyserä						
Muu toiminta	-2	-1		-1		-3
Vakuutus	-4	-1		-1	-5	-10
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Muu toiminta	-0,02 %	-0,81 %		-0,81 %		-0,02 %
Vakuutus	-0,09 %	-19,84 %		-19,84 %	-54,58 %	-0,24 %
Saamistodistukset yhteensä	16 196	97		97	10	16 302
Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä	-6	-1		-1	-5	-13
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,04 %	-1,52 %		-1,52 %	-54,58 %	-0,08 %

Alla olevassa taulukossa esitetään tappiota koskevan vähennyserän muutos arvonalentumisvaiheittain 1–9/2020 aikana seuraavien tekijöiden vaikutuksesta:

Saamiset aslakkailta ja taseen ulkopuoliset erät, milj. €

	Valhe 1 12 kk	Valhe 2 Koko volmassa- oloaika	Valhe 3 Koko volmassa- oloaika	Yhteensä
Tappiota koskeva vähennyserä 1.1.2020	44	83	446	573
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	-4	26		22
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	-1		49	48
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	2	-13		-12
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3		-18	91	72
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2		1	-4	-3
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	0		-1	-1
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	21	11	11	42
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-7	-12	-43	-62
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)	9	26	6	41
Lopulliseksi luottotappioksi kirjaamisesta johtuvat vähennystilin pienentymiset		0	-45	-45
Odotettavissa olevat luottotappiot, nettomuutos	19	20	62	102
Tappiota koskeva vähennyserä 30.9.2020	63	103	508	674
Odotettavissa olevat luottotappiot, nettomuutos 7-9/2020	2	1	-42	-39

Uuden maksukyvyttömyyden määrittelyn soveltamisen vaikutus

OP Ryhmä soveltaa ns. kaksivaiheista käyttöönottoa EBA:n ohjeistuksesta maksukyvyttömyyden määrittelyä, jossa ensimmäisessä vaiheessa muutettiin maksukyvyttömyyden määrittelyä vuoden 2020 ensimmäisellä vuosineljänneksellä ja myöhemmin toisessa vaiheessa kalibroidaan luottoriskiparametrit. Ensimmäisen vaiheen käyttöönotto lisäsi maksukyvyttömyyden sopimusten määrää ja siten siirtoja vaiheeseen 3. Odotettavissa olevien luottotappioiden määrä kasvoi 44 miljoonaa euroa vuoden ensimmäisellä vuosineljänneksellä.

Koronaviruspandemia (COVID-19)

Koronaviruspandemian (COVID-19) aiheuttaman merkittävien taloudellisten vaikutusten ehkäisemiseksi EU-maat ovat ottaneet käyttöön erilaisia taloudellisia tukitoimia. Euroopan pankkiviranomainen (EBA) on 2.4.2020 julkaissut ohjeet helputuksiin COVID-19-pandemiasta johtuvien lyhennysvapaiden käsittelyyn vakavaraisuussäätelyssä esim. lainahoitojoustojen ja maksukyvyttömyyden soveltamiseen (EBA/GL/2020/02 "Ohjeet COVID-19-kriisiin vuoksi lainan takaisinmaksuihin sovellettavista lainsäädännöllisistä ja muista kuin lainsäädännöllisistä lykkäyksistä"). Lisäksi EBA julkaisi 7.7.2020 raportin valittujen COVID-19 käytäntöjen soveltamiseen (EBA/REP/2020/19). Helputukset koskevat kuitenkin julkisen lainsäädännön kautta määrättyjä lyhennysvapaita tai pankkitoimialan yhteis päätöksellä sovittuja lyhennysvapaita, joita Suomessa ei ole toteutettu. Suomessa lainanantoon liittyvät talouden tukitoimet kohdistuvat Finnveran rahoitusvaltuuksien nostamiseen 12 miljardiin euroon. Näin ollen yritykset voivat hakea käyttöpääomaa koronaviruksen yli selviämiseen Finnvera-takauksen avulla.

Finnveran takaukset vaikuttavat ECL-laskennassa LGD-komponenttiin pienentäen siten ECL:n määrää.

OP Ryhmä on tarjonnut itsenäisesti asiakkailleen mahdollisuuden asuntoluottojen lyhennysvapaaaseen 12 kuukauden ajaksi. Yritysten osalta maksuaikojen muutokset arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Lisäksi hyödynnetään laajasti Finnveran tarjoamia takauksia. Maksuohjelmamuutoksissa lainahoitojoustot ja maksukyvyttömät asiakkaat tunnistetaan normaalin ohjeistuksen mukaisesti. Lyhennysvapaita on koronaviruksen aikana toteutettu eniten henkilöasiakkaissa, sekä pienissä ja keskisuurissa yritysasiakkaissa.

Koronakriisi on huomioitu ECL-laskennassa päivittämällä makroekonomiset tekijät kvartaaleittain. Vielä Q1 kriisin alkaessa annettiin heikolle skenaariolle suurempi paino; heikko 40 %, perus 50 % ja vahva 10 %. Tilanne tasoittui Q2, jonka jälkeen skenaariopainot ovat olleet normaalit; heikko 20 %, perus 60 % ja vahva 20 %. Esimerkiksi BKT:n kasvun ennustetaan olevan v. 2020 negatiivinen -2,5 % - -5,7 % välillä eri skenaarioissa ja v. 2021 positiivinen 0,5 % - 5,4 % välillä eri skenaarioissa sekä työttömyys-% ennustetaan olevan v. 2020 7,2 % - 7,6 % välillä eri skenaarioissa ja v. 2021 6,9 % - 8,1 % välillä eri skenaarioissa.

Koronakriisin vaikutus luottojen odotettavissa olevien luottotappioiden kasvuun vuoden 2020 aikana oli yhteensä n. 72 miljoonaa euroa, mikä näkyy sopimusten siirtoina arvonalentumisvaiheista 1 ja 2 arvonalentumisvaiheisiin 2 ja 3 sekä riskiparametrien, erityisesti PD:n kasvuna. Koronakriisin aiheuttamaan taloudelliseen kehitykseen liittyy vielä epävarmuutta.

Saamistodistukset, milj. €

	Valhe 1 12 kk	Valhe 2 Koko volmassa- oloaika	Valhe 3 Koko volmassa- oloaika	Yhteensä
Tappiota koskeva vähennyserä 1.1.2020	6	1	5	13
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	-1	2		1
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	0		0	0
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2		0	0	0
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	0		-1	-1
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	2	1	2	5
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-1	-1	-1	-3
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)	0	0	0	0
Arviointimetodiikan päivityksestä johtuvat muutokset (netto)	0			0
Odotettavissa olevat luottotappiot, nettomuutos	1	1	0	3
Tappiota koskeva vähennyserä 30.9.2020	7	3	6	16
Odotettavissa olevat luottotappiot, nettomuutos 7-9/2020	-1	0	-1	-2

Alla olevassa taulukossa esitetään tappiota koskevan vähennyserän muutos arvonalentumisvaiheittain vuoden 2019 aikana seuraavien tekijöiden vaikutuksesta:

Saamiset asialkallita ja taseen ulkopuoliset erät, milj. €

	Valhe 1 12 kk	Valhe 2 Koko volmassa- oloalka	Valhe 3 Koko volmassa- oloalka	Yhteensä
Tappiota koskeva vähennyserä 1.1.2019	40	83	409	532
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	-3	22		19
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	-4		15	11
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	2	-11		-10
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3		-14	33	19
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2		5	-16	-11
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	1		-2	-2
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	16	15	14	45
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-7	-14	-24	-44
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)	-1	-2	48	45
Lopulliseksi luottotappioksi kirjaamisesta johtuvat vähennystilin pienentymiset	0	0	-31	-31
Odotettavissa olevat luottotappiot, nettomuutos	4	0	37	41
Tappiota koskeva vähennyserä 31.12.2019	44	83	446	573
Odotettavissa olevat luottotappiot, nettomuutos 7-9/2019	-3	1	-1	-3

Saamistodistukset, milj. €

	Valhe 1 12 kk	Valhe 2 Koko volmassa- oloalka	Valhe 3 Koko volmassa- oloalka	Yhteensä
Tappiota koskeva vähennyserä 1.1.2019	6	4	4	14
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	0	1		1
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	0		2	2
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	0	-2		-2
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	0		0	0
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	2	0	0	2
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-2	-2	-1	-4
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)	0	0	0	0
Arviointimetodiikan päivityksestä johtuvat muutokset (netto)	0			0
Odotettavissa olevat luottotappiot, nettomuutos	0	-2	1	-1
Tappiota koskeva vähennyserä 31.12.2019	6	1	5	13
Odotettavissa olevat luottotappiot, nettomuutos 7-9/2019	0	-3	1	-1

Liite 8. Vakuutusvelka

MIJ. €	30.9.2020	31.12.2019
Korvausvastuu		
Eläemuotoinen korvausvastuu	1 565	1 571
Muu korvausvastuu	1 099	1 101
Korkotäydennys (vastuuvelan suojien arvo)	59	-22
Yhteensä	2 724	2 650
Vakuutusmaksuvastuu	720	584
Henkivakuutuksen vakuutusvelka	6 136	6 242
Yhteensä	9 579	9 476

Liite 9. Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista

MIJ. €	30.9.2020	31.12.2019
Sijoitussidonnaisten vakuutusten velka	8 828	9 086
Sijoitussopimukset	1 747	1 776
Yhteensä	10 575	10 862

Liite 10. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

MIJ. €	30.9.2020	31.12.2019
Joukkovelkakirjalainat	11 910	11 501
Huonomman etuoikeuden luokan joukkovelkakirjalainat (SNP)	1 685	1 156
Asuntovakuudelliset joukkovelkakirjalainat (covered bonds)	13 215	12 097
Muut		
Sijoitustodistukset	288	
Yritystodistukset	7 996	9 716
Kaupankäynnissä omaan salkkuun sisältyvät (-)*	-75	-101
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat yhteensä	35 020	34 369

* OP Ryhmän hallussa olevat omat joukkovelkakirjalainat on netotettu velkaa vastaan.

Liite 11. Käyvän arvon rahasto verojen jälkeen

MIJ. €	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat			
	Saamistodistukset	Osakkeet ja osuudet (overlay approach)	Rahavirran suojaus	Yhteensä
Avaava tase 1.1.2019	-5	-21	33	7
Käyvän arvon muutokset	168	49	179	396
Tuloslaskelmaan siirretyt myyntivoitot	-20	0		-20
Tuloslaskelmaan siirretyt arvonalennukset		15		15
Siirrot korkokatteeseen			47	47
Laskennalliset verot	-30	-13	-45	-88
Päätävä tase 30.9.2020	114	30	214	357

MIJ. €	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat			
	Saamistodistukset	Osakkeet ja osuudet (overlay approach)	Rahavirran suojaus	Yhteensä
Avaava tase 1.1.2020	44	65	141	251
Käyvän arvon muutokset	21	-35	106	92
Tuloslaskelmaan siirretyt myyntivoitot	-9	-8		-16
Tuloslaskelmaan siirretyt arvonalennukset		5		5
Siirrot korkokatteeseen			-41	-41
Laskennalliset verot	-3	8	-13	-8
Päätävä tase 30.9.2020	55	35	193	283

Käyvän arvon rahasto ennen veroja oli 354 miljoonaa euroa (314) ja siihen liittyvä laskennallinen verosaaminen/-velka oli -71 miljoonaa euroa (-63). Katsauskauden aikana käyvän arvon rahastoon kirjattiin väliaikaisen poikkeusmenettelyn soveltamisen johdosta oman pääoman ehtoisten instrumenttien positiivisia arvonmuutoksia yhteensä 69 miljoonaa euroa (80) ja negatiivisia arvonmuutoksia yhteensä 107 miljoonaa euroa (16). Käypään arvoon muiden laajan tuloksen kautta kirjattavien saamistodistusten tappiota koskeva vähennyserä katsauskauden aikana oli käyvän arvon rahastossa 3 miljoonaa euroa (2).

Negatiivinen käyvän arvon rahasto purkautuu omaisuuden arvonnousujen ja tulosvaikutteisten arvonalentumiskirjausten kautta.

Liite 12. Annetut vakuudet

Milj. €	30.9.2020	31.12.2019
Omien velkojen ja sitoumusten puolesta annetut		
Pantit	136	230
Luotot (covered bondien vakuutena)	15 392	14 551
Muut	14 911	3 496
Annetut vakuudet yhteensä*	30 439	18 277
Vakuudelliset johdannaisvelat	1 210	1 098
Vakuudelliset muut velat	8 144	2 209
Asuntovakuudelliset joukkovelkakirjalainat (covered bonds)	13 215	12 097
Yhteensä	22 570	15 404

* Lisäksi keskuspankkiin on pantattu 3,1 miljardin euron kirjanpitoarvosta joukkovelkakirjalainoja, joista 1,5 miljardia euroa on päivän sisäisen liimitin vakuutena. Joukkovelkakirjalainat ovat nostettavissa ilman keskuspankin ennakkolupaa, joten niitä ei ole esitetty yllä olevassa taulukossa.

Liite 13. Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu

Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat

Varat, milj. €	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien		Kaupan- käynti- tarkol- tuksesta pidettävät	Nimen- omaisesti käypään arvoon tulosvaikut- telsesti kirjattavaksi	On luokiteltava käypään arvoon tulos- vaikuttavasti	Suojaavat johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
	Jaksotettu hankinta- meno	tuloksen erien kautta kirjattavat					
Käteiset varat	21 172						21 172
Saamiset luottolaitoksilta	305						305
Johdannaissopimukset			4 399			878	5 278
Saamiset asiakkailta	94 173						94 173
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat				10 542			10 542
Saamistodistukset	-0	17 856	567	2 238	429		21 090
Oman pääoman ehtoiset instrumentit		0	73	198	1 253		1 524
Muut rahoitusvarat	2 244						2 244
Rahoitusvarat							156 329
Muut kuin rahoitusvarat							3 078
Yhteensä 30.9.2020	117 895	17 856	5 039	12 978	1 682	878	159 406

Varat, milj. €	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien		Kaupan- käynti- tarkol- tuksesta pidettävät	Nimen- omaisesti käypään arvoon tulosvaikut- telsesti kirjattavaksi	On luokiteltava käypään arvoon tulos- vaikuttavasti	Suojaavat johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
	Jaksotettu hankinta- meno	tuloksen erien kautta kirjattavat					
Käteiset varat	11 988						11 988
Saamiset luottolaitoksilta	246						246
Johdannaissopimukset			3 821			1 003	4 824
Saamiset asiakkailta	91 463						91 463
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat				10 831			10 831
Saamistodistukset	3	16 695	1 415	2 216	466		20 795
Oman pääoman ehtoiset instrumentit		0	77	254	1 248		1 580
Muut rahoitusvarat	1 884						1 884
Rahoitusvarat							143 612
Muut kuin rahoitusvarat							3 412
Yhteensä 31.12.2019	105 585	16 695	5 313	13 301	1 714	1 003	147 024

Velat, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikuttelusesti kirjattavat	Muut velat	Suojaavat Johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Velat luottolaitoksille		8 451		8 451
Johdannaissopimukset	3 034		615	3 649
Velat asiakkaille		73 050		73 050
Vakuutusvelka		9 579		9 579
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	10 575			10 575
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		35 020		35 020
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		1 855		1 855
Muut rahoitusvelat		2 350		2 350
Rahoitusvelat				144 530
Muut kuin rahoitusvelat				2 107
Yhteensä 30.9.2020	13 609	130 306	615	146 637

Velat, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikuttelusesti kirjattavat	Muut velat	Suojaavat Johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Velat luottolaitoksille		2 632		2 632
Johdannaissopimukset	2 887		429	3 316
Velat asiakkaille		68 289		68 289
Vakuutusvelka		9 476		9 476
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	10 862			10 862
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		34 369		34 369
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		1 290		1 290
Muut rahoitusvelat		2 578		2 578
Rahoitusvelat				132 812
Muut kuin rahoitusvelat				1 642
Yhteensä 31.12.2019	13 749	118 634	429	134 454

Yleiseen liikkeeseen laskettuihin velkakirjoihin sisältyvät joukkovelkakirjalainat on arvostettu kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenoon. Näille velkakirjoille markkinoilta saatavilla olevan informaation ja vakiintuneiden arvostusmenetelmien avulla arvioitu käypä arvo syyskuun lopussa oli n. 712 (529) miljoonaa euroa kirjanpitoarvoa suurempi. Huonommalla etuoikeudella olevat velat on arvostettu jaksotettuun hankintamenoon. Näiden käyvät arvot ovat jaksotettua hankintamenoa suuremmat, mutta luotettavien käypien arvojen määrittämiseen liittyy epävarmuutta.

Liite 14. Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti

Varojen käyvät arvot 30.9.2020, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikuttelusesti kirjattavat rahoitusvarat				
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	685	247	591	1 523
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	14 134	-11 312	413	3 234
Sijoitussidonnaiset sopimukset	6 976	3 567		10 542
Johdannaissopimukset	0	5 229	48	5 278
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat				
Oman pääoman ehtoiset instrumentit		0		0
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	3 545	13 945	367	17 856
Rahoitusinstrumentit yhteensä	25 340	11 676	1 418	38 434
Sijoituskiinteistöt			651	651
Yhteensä	25 340	11 676	2 069	39 085

Varojen käyvät arvot 31.12.2019, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikuttelusesti kirjattavat rahoitusvarat				
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	705	231	643	1 579
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	2 810	750	537	4 097
Sijoitussidonnaiset sopimukset	7 048	3 783	0	10 831
Johdannaissopimukset	22	4 728	74	4 824
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat				
Oman pääoman ehtoiset instrumentit		0		0
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	13 980	1 827	888	16 695
Rahoitusinstrumentit yhteensä	24 565	11 319	2 143	38 027
Sijoituskiinteistöt			714	714
Yhteensä	24 565	11 319	2 857	38 741

Velkojen käyvät arvot 30.9.2020, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat rahoitusvelat				
Sijoitussidonnaiset sopimukset	6 997	3 578		10 575
Muut		0		0
Johdannaisopimukset	0	3 575	74	3 649
Yhteensä	6 998	7 152	74	14 224

Velkojen käyvät arvot 31.12.2019, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat rahoitusvelat				
Sijoitussidonnaiset sopimukset	7 068	3 794	0	10 862
Muut		12		12
Johdannaisopimukset	18	3 266	32	3 316
Yhteensä	7 086	7 072	32	14 190

Taso 1: Noteeratut markkinahinnat

Hierarkiatasoon 1 ryhmitellyt erät koostuvat suurimmissa pörseissä listatuista osakkeista, noteeratuista yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä pörssijohdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy toimivilta markkinoilta saatavien noteerausten perusteella.

Taso 2: Arvostusmenetelmät havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen instrumenttien käyvä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta, tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkiatasoon on luokiteltu suurin osa OP Yrityspankki - konsernin OTC-johdannaisista sekä yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten noteeratut velkapaperit, joita ei ole luokiteltu tasolle 1.

Taso 3: Arvostusmenetelmät ei havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy erityistä epävarmuutta. Hierarkiatasoon 3 luokitellut instrumentit arvostetaan hinnoittelumalleilla, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Lisäksi tasolle 3 luokitellaan velkapapereita, joille noteerauksia on markkinoilla vain vähän tai ei ollenkaan. Kyseiseen taseryhmään sisällytetään kompleksisemmat OTC-johdannaiset sekä sellaiset pitkän maturiteetin johdannaiset, joiden arvostuksessa käytettyä markkinadataa on jouduttu ekstrapoloimaan, tietyt private equity -sijoitukset, epälikvidit lainat, strukturoidut lainat ml. arvopaperistetut lainat ja strukturoidut velkakirjat sekä hedge-rahastot. Tason 3 käypä arvo perustuu kolmannelta osapuolelta saatavaan hintatietoon.

Siirrot käyvän arvon arvostuksen tasojen välillä

Siirrot eri hierarkiatasojen välillä katsotaan tapahtuneen siirron aiheuttaman tapahtuman tai olosuhteiden muutoksen toteutumispäivänä. Siirrot tasojen välillä johtuvat pääosin käytettävissä olevien markkinanoteerausten määrästä.

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametereihin sisältyy epävarmuutta (Taso 3)

Erittely rahoitusvaroista ja rahoitusveloista

Rahoitusvarat, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat	Johdannais-sopimukset	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Varat yhteensä
Avaava tase 1.1.2020	1 181	74	888	2 143
Tuloslaskelman nettotuotot	-559	-26	0	-585
Laajan tuloslaskelman nettotuotot			0	0
Hankinnat	86		0	86
Myynnit	-61		-2	-62
Lyhennykset	-4			-4
Siirrot tasoon 3	365		-446	-82
Siirrot tasosta 3	-5		-73	-78
Päättävä tase 30.9.2020	1 004	48	367	1 418

Rahoitusvelat, milj. €	Johdannais-sopimukset	Velat yhteensä
Avaava tase 1.1.2020	32	32
Tuloslaskelman nettotuotot	41	41
Päättävä tase 30.9.2020	74	74

Erittely nettotuotoista tuloslaskelmaerittäin 30.9.2020

Milj. €	Korkokate	Sijoitustoiminnan nettotuotot	Laaja tuloslaskelma/ Käyvän arvon rahaston muutos	Nettotuotot tilikauden lopussa hallussa olevista varoista ja veloista
Realisoituneet nettotuotot	-491	-68	0	-559
Realisoitumattomat nettotuotot	-68		0	-69
Nettotuotot yhteensä	-559	-68	-1	-627

Hierarkiatason 3 johdannaiset ovat asiakkaiden tarpeisiin strukturoituja johdannaisia, joiden markkinariski on katettu vastaavalla johdannaissopimuksella. Tulosvaikutusta avoimesta markkinariskistä ei synny. Tason 3 johdannaiset liittyvät OP Yrityspankin liikkeeseen laskemiin strukturoituihin joukkovelkakirjalainoihin, joiden tuotto määräytyy kytketyn johdannaisten arvonkehityksen perusteella. Näiden kytkettyjen johdannaisten arvonmuutosta ei ole esitetty yllä olevassa taulukossa. Lisäksi tasolle 3 on luokiteltu pitkä maturiteetin johdannaisia, joiden arvostuksessa käytettyä markkinadataa on jouduttu ekstrapoloimaan.

Arvostustekijöiden muutokset

Arvostusmenetelmissä ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia vuoden 2020 aikana.

Liite 15. Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Milj. €	30.9.2020	31.12.2019
Takaukset	676	711
Takuuvastuut	2 130	2 459
Luottolupaukset	13 992	13 180
Lyhytaikaisiin kauppatahtumiin liittyvät sitoumukset	241	333
Muut*	1 300	1 311
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	18 340	17 995

* Josta vahinkovakuutustoiminnan sitoumukset pääomarahastoihin 157 miljoonaa euroa (194)

Liite 16. Johdannaissopimukset
Johdannaiset yhteensä 30.9.2020

Milj. €	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika			Käyvät arvot*		
	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä	Varat	Velat
Korkojohdannaiset, josta	34 819	75 138	77 708	189 665	3 771	2 050
Keskusvastapuoliseltä luokiteltavat	12 018	43 061	46 403	101 482	67	52
Valuuttajohdannaiset	41 268	3 764	2 153	47 185	948	1 145
Osake- ja indeksisidonnaiset johdannaiset	1	2		3	0	
Luottojohdannaiset	60	520		580	1	19
Muut johdannaiset	176	840	13	1 029	39	53
Johdannaiset yhteensä	76 324	80 264	81 874	238 462	4 759	3 266

Johdannaiset yhteensä 31.12.2019

Milj. €	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika			Käyvät arvot*		
	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä	Varat	Velat
Korkojohdannaiset, josta	34 200	75 299	77 593	187 091	3 151	2 015
Keskusvastapuoliseltä luokiteltavat	10 791	36 126	42 208	89 126	52	53
Valuuttajohdannaiset	45 143	6 954	2 414	54 511	1 252	967
Osake- ja indeksisidonnaiset johdannaiset	1	2		3	0	
Luottojohdannaiset	59	1 610	4 468	6 137	25	20
Muut johdannaiset	233	435	18	686	68	38
Johdannaiset yhteensä	79 636	84 299	84 493	248 427	4 496	3 041

* Käyvät arvot sisältävät kertyneet korot, jotka muiden kuin kaupankäyntitaroituksessa pidettävien johdannaisten osalta esitetään taseessa muissa varoissa tai varauksissa ja muissa veloissa. Lisäksi keskusvastapuoliselytyksessä olevien johdannaisten käyvät arvot on nettoutettu taseessa.

Liite 17. Vakuutus-segmentin sijoitusten jakauma

Vahinkovakuutus	30.9.2020		31.12.2019	
	Käypä arvo*, milj. €	%	Käypä arvo*, milj. €	%
Sijoitusomaisuuden allokatiojakauma				
Rahamarkkinat yhteensä	551	14	547	14
Rahamarkkinasijoitukset ja talletukset**	546	14	541	14
Johdannaiset***	5	0	6	0
Joukkolainat ja korkorahastot yhteensä	2 559	64	2 644	67
Valtiot	454	11	447	11
Investment Grade	1 599	40	1 669	42
Kehittyvät markkinat ja High Yield	314	8	253	6
Strukturoidut sijoitukset****	193	5	275	7
Osakkeet yhteensä	455	11	426	11
Suomi	108	3	116	3
Kehittyneet markkinat	185	5	172	4
Kehittyvät markkinat	88	2	67	2
Käyttöomaisuus ja ei-noteeratut osakkeet	6	0	6	0
Pääomasijoitukset	68	2	65	2
Valtuohtoiset sijoitukset yhteensä	32	1	35	1
Hedge fund -rahastot	32	1	35	1
Kiinteistösijoitukset yhteensä	393	10	300	8
Suorat kiinteistöt	250	6	159	4
Epäsuorat kiinteistösijoitukset	142	4	141	4
Yhteensä	3 990	100	3 952	100

* Sisältää siirtyneet korot.

** Sisältää kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten markkina-arvon.

*** Johdannaisten vaikutus omaisuuslajin allokatioon (deltavasta-arvo).

**** Sisältää kiinteistövakuudelliset lainat sekä lainarahastot ja epälikvidit lainat.

Henkivakuutus	30.9.2020		31.12.2019	
	Käypä arvo*, milj. €	%	Käypä arvo*, milj. €	%
Sijoitusomaisuuden allokatiojakauma				
Rahamarkkinat yhteensä	588	17	386	11
Rahamarkkinasijoitukset ja talletukset**	584	17	381	11
Johdannaiset***	3	0	5	0
Joukkolainat ja korkorahastot yhteensä	2 289	65	2 555	71
Valtiot	300	9	516	15
Investment Grade	1 488	43	1 548	44
Kehittyvät markkinat ja High Yield	224	6	200	6
Strukturoidut sijoitukset****	278	8	290	8
Osakkeet yhteensä	398	11	406	11
Suomi	84	2	105	3
Kehittyneet markkinat	163	5	156	4
Kehittyvät markkinat	76	2	61	2
Käyttöomaisuus ja ei-noteeratut osakkeet	3	0	3	0
Pääomasijoitukset	73	2	81	2
Valtuohtoiset sijoitukset yhteensä	39	1	41	1
Hedge fund -rahastot	39	1	41	1
Kiinteistösijoitukset yhteensä	183	5	231	6
Suorat kiinteistöt	48	1	93	3
Epäsuorat kiinteistösijoitukset	135	3	138	3
Yhteensä	3 496	100	3 619	100

* Sisältää siirtyneet korot.

** Sisältää kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten markkina-arvon.

*** Johdannaisten vaikutus omaisuuslajin allokatioon (deltavasta-arvo).

**** Sisältää kiinteistövakuudelliset lainat sekä lainarahastot ja epälikvidit lainat.

Liite 18. Lähipiiritapahtumat

OP Osuuskunnan hallintomalliuudistuksen 1.1.2020 johdosta lähipiiriin määritelmä päivitettiin ja uusi hallitus lisättiin lähipiiriin. Jatkossa käytetään myös IAS 24 -standardin mukaista termiä johdon avainhenkilöt hallintohenkilöiden sijaan.

OP Ryhmän lähipiiri muodostuu OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdistellyistä yhtiöistä, osakkuusyhtiöistä, johdon avainhenkilöistä ja näiden läheisistä perheenjäsenistä sekä muista lähipiiriin kuuluvista yhtiöistä. OP Ryhmän johdon avainhenkilöihin luetaan OP Ryhmän pääjohtaja, OP Osuuskunnan johtokunnan jäsenet ja suoraan pääjohtajalle raportoivat johtajat sekä OP Osuuskunnan hallituksen puheenjohtaja, hallituksen jäsenet ja hallintoneuvoston jäsenet. Johdon avainhenkilöiden lähipiiriin luetaan myös yhtiöt, joissa johdon avainhenkilöllä tai heidän läheisellä perheenjäsenellä on huomattava vaikutusvalta. Muihin lähipiiriin kuuluviin yhteisöihin luetaan OP-Eläkekassa ja OP-Eläkesäätiö.

Lähipiirille myönnettyissä lainoissa noudatetaan normaaleja luottoehtoja. Lainat on sidottu yleisesti käytössä oleviin viitekorkoihin.

Lähipiiriliiketoimissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia 31.12.2019 jälkeen.

Taloudellinen informaatio 2021

Vuoden 2020 raporttien julkaisujankohdat:

OP Ryhmän toimintakertomus ja tilinpäätös 2020	vko 10
Selvitys OP Ryhmän hallinto- ja ohjausjärjestelmästä 2020	vko 10
OP Ryhmän vuosikatsaus 2020 (sis. vastuullisuusraportoinnin)	vko 10
OP Ryhmän riski- ja vakavaraisuusraportti 2020	vko 10
Palkitsemista koskeva raportointi	vko 10

Vuoden 2020 tilinpäätöstiedotteen ja vuoden 2021 osavuositarkastusten sekä puolivuositarkastuksen julkaisupäivämäärät:

Tilinpäätöstiedote 1.1.-31.12.2020	10.2.2021
Osavuositarkastus 1.1.-31.3.2021	28.4.2021
Puolivuositarkastus 1.1.-30.6.2021	28.7.2021
Osavuositarkastus 1.1.-30.9.2021	27.10.2021

Helsingissä 22.10.2020

OP Osuuskunta Hallitus

Lisätiedot:

Pääjohtaja Timo Ritakallio, puh. 010 252 4500
Talous- ja rahoitusjohtaja Vesa Aho, puh. 010 252 1427
Viestintä- ja vastuullisuusjohtaja Tuuli Kousa, puh. 010 252 2957

www.op.fi